

Memorie van de Engelsche protestanten aan hare Hoogheden den Prince en Princesse van Orangie

<https://hdl.handle.net/1874/21230>

(1)

2MB
881

MEMORIE

VAN DE

ENGELSCH E PROTESTANTEN

Aan Hare HOOGHEDEN den

PRINCE EN PRINCESSE

VAN

ORANGIE.

EN kan uwe Hoogheden niet onbekend zijn, dat de Protestanten van Engeland, die getrouw zijn aan de Grondregels en Leere van haar Religie, als ook aan de bilijke, bevestigde, en wettelike Regeering, op verscheyde manieren ondragelijk geplaagt en verdruckt worden, door de Papijstische streecken en praktijken, die onder de pretentie en de naam van Authoriteyt bedekt worden.

Dat haar dagelijks (*) onwettige zaken opgeleyd worden, in haar verscheyde Bedieningen en Plaatsen, waar van zy in haar Conscientien overtuygt zijn, dat zy noyt by God of van 't Koningrijk daar in kunnen gerechtvaardigt werden, en nochtans worden de selve haar opgedrongen (ionder eenig reguard op haar Conscientien) op verlies van haar Officien en Employen, en vele andere gedreygde Effecten van 's Konings Ongenade.

A

Dat

(*) De exempelen hier van zijn al te veel om alkier te worden aangeteikent: maar sommige zijn dese.

1. De meeste Protestanten werden gedrongen om het rappelleren van alle de Wetten toe te staan die tot de Reformatie en de vaststellinge onser Religie zijn gemaakt.
2. Alle de Onderdanen worden gedwongen om te gehoorsamen en sich te submitteren aan sulke die geen wettige Regters, Sherifs, Vrede-Regters, Mayoors, Lords Luytenanten, en Regeerders zijn; en zy werden alle gedreigd, geplaagt, gepersecutoort, (gelijk als de Lord Lovelace nu is) die maar seggen durven dat de sulke geen Wettige Authoriteyt hebben.

3. Al

Aug 7/16 2695
1688

3. Alle de Onderdanen zijn gelaft om toe te laten, dat alle de Daden, en Mislagen die zy oyt bedreven hebben, en 't verborgenste van haar Hertzen, doorzocht worden; en zy moeten gedooogen dat met haar Intereff en vrye eygendom gehandelt word na de discretie van eenige weynige van des Konings Creaturen, die zijn Commissarissen van Kerckelijke Saken worden genaamt; welckers Commissie is om te Procederen sonder en tegen de Regels onser Wetten, met een Non obitante van alle andere Wetten; en een yder moet haar Arbitrale Macht helpen bystaan, op pene van hare Censuren; welke sich tot een eeuwige Gewankenis uytstrekken.

4. Alle onse Predicanten zijn gewoosfaakt, op bedreyginge van sware straffe, om des Konings Uytroepers te wesen, en in de Kerke af te lesen des Konings macht; en op een reys de kracht en 't gebruyk van alle onse Penale Wetten te suspenderen, die al over de 400 Jaar zijn gemaakt geweest om de Rechten van de Kroon te securreren, beneffens de Vryheden en Eygdommen deses Rijcks, en de Belijdenis der Protestantse Religie.

5. Alle de Protestanten zijn gedwongen, uyt vreesse van des Konings toorn, toe te laten dat het Recht van de Kroon, en de Vryheyl des Rijcks tegen buytenlandse Machten en Wetten openlijk geloocent werden; en dat de kracht der buytenlandse Wetten over haar gemaintineert werde, haar werd van de Koning bevolen dat zy haar plicht die zy aan God en de Kroon en 't Koninkrijk gefworen hebben, moeten verwaarloosen, waar door zy anders gebouden zijn om door de Wet te Procederen tegen sulc Verraat 't welk zy zien dat dagelijks gepleegt word; en 't welk niet te verexcuseren is, onder pretensie van Vryheyd van Conscientie voor de Christelijke Religie.

6. De Constapels en andere Officieren in 't Rijk zijn gedwongen om Yriche, Schottie, en andere gebuurde Soldaten in te Quartieren in de Huysen van haar Gebuuren, tegen haar wil en danck, tot verachting van de oude Wetten, en de uytdrukkelijke Worden in de laater Statuyten.

7. Alle Edel-lieden en Vrye Luyden werden gedwongen om haar aangeboren en wettelijke Vryheyt in 't verkiefen van de Leden tot een Parlement af te staan.

8. De vrye Luyden van de Steden en Vlekken, worden gedwongen om aan de Wille des Konings, haar Rechts tot de verkiefsinge der Magistraten, en alle hare vrye Costuymen en Privilegien over te geven.

9. Al het Volk word gedwongen uyt vreesse van straffe, om toe te laten dat een Kind voor apparente Erfgenaam van de Kroon gedeclareert word, 't welk door de bekende Wetten van 't Koninkrijk niet moest erkent worden, voor dat'er wettige getuygenissen van 't verlossen der Koningin behoort aan de Natie vertoont waren, gelijk 't in dit geval voor al noodig was, dewijl het gemeent gerucht gaat, dat het maar een opgeraapt Kind is. En nochtans is 't volk tot haar droefheyd genoosfaakt om in haar publike gebeden semblant te maken als of sy hem aan God als haren Prins presenteren; en sy derven na de getuygen van sijn geboorte niet eens vragen.

10. Vele van hare Furies sijn gedwongen om hare geburen misdadig te verklaren; hoewel dat sy in haar gemoed gelooven dat sy onnoosel zijn, gelijk onder anderen noot is, in 't geval van die gene die onnossele tekenen van vreugde becoonden, om het recht dat de 7 Bisschoppen gedaan was; en vele zijn gedwongen om te recht gestelt te worden in saken waar aan 't verlies van hare Middelen, ja ook haar Leven hangt, door Furies die gesonden worden, door heymelijke listen en nominatien die tegen de directie onser Wetten strijden, zijnde de Furies niet onpartijdig, of de naaste Buuren der gene die de zaak betreft; noch oock de Scherifs soo beëdigd gelijk de Wet verveyscht; waar door de Justitie des Rijcks verdrukt, en de wettelijke Regeering onder de voet gestooten word.

11. Alle dese Exempelen zijn soo wel bekend, dat onse Partyen die niet kunnen loochenen.

Dat vele hare wettelijke Vryheden, Voordeelen, en Middelen van Onderhoud in hare Kercken en Collegien van haar genomen werden alleen door eygen goed-vinden; (A) en Processen en Persecucien door arbitrale Commissarissen (B) worden gedreigt en begonnen tegen vele, die niet in 't minst tegen eenige Wetten van Rijk hebben overtreden.

Dat zy beroofd zijn van hare vrye verkiefsinge (C) van hare Magistraten in Steden en Vlekken; en dat'er gepretendeerde Officieren en Magistraten haar opgedrongen, en afgeset en ingesfelt worden, volgens de absolute Wil des Konings; naar dat zy gewillig en gereed zijn om sich te onderwerpen, of behulpzaam te zijn tot het Paapse Desseyn, 't zy onwetend, of omgekocht.

Dat

(A) Gelijk als de Lord Bisschop van Londen die gesuspendeert is. Doctor Peachel Vice-Cancelier van Cambridge, en Meester van Pembroke Hall van zijn Ampt beroofd. Doctor Hough, en 26 Leden van 't Magda-

Magdalene Collegie *uyt haar Eygendom en levens onderhoud gestooten, incapabel verklaart tot eenige Bediening, alleen om het onderhouden van de Wet, en de Statuyten van 't Collegie, misgaders 't betragten van haar Eed. De suspensie van by na 200 Predikanten in 't Graaffchap Durham, om dat zy geweygert hebben des Koning Declaratie wegens het dispensereen onser Wetten, af te leesen, &c.*

(B) *Het bevel van de Commissarissen der Kerkelijke Saken aan de Cancelliers, Commissarissen, en Aarts-Diakenen van de meeste Bisdommen, om de Namen van alle de Predikanten op te geven, die des Konings Declaratie niet gelesen hebben, waar in zy nochtans geen Kerkelijke noch Civile wet hebben overtreden.*

(C) *Hier van zijn de Stad Londen en alle de Steden en Plaatsen in 't Rijk die Corporatien hebben, droevige blijken, dewijl de Koning na zijn believen Persoonen stelt, die de Plaatsen der voorige Magistraten bekleeden.*

Dat verscheide politike Corporatien der Steden en Vlekken vernietigd verklaard zijn, als het de Koning belieft (om alfoo alle de andere bevreed té maaken,) en de Burgers worden daar door hare Vryheden benomen (D) en van alle hare Vryheden en Voorregten ontbloot, wannecr zy Consciencies-halven haar niet kunnen onderwerpen aan onwettelijke Bevelen; noch haar wettelijke Regten en Privilegien verradelijck aan den Wille des Konings overgeven.

Dat de Wettelijke Securiteyt eertijds door de Koningen en Parlemen ten verfort tegen het peryckel van hare Religie en Vrijheden, door het absoluut bevel van den Koning vermeten en (E) onnut gemaakt wort, onder pretensie van zijn dispensierende Magt over de Penale Wetten, onaangetien het Recht der Onderdanen, om dat sy strecken tot Bescherming en Veyligheyd van hare Religie, Vryheden en Lévens; waar door het Fondament van al het Regt en de eygendom der Onderdanen ondermijnd en geschud word; en men mainteneert een nieuwe stelling, dat de Onderdanen geen Regt, Eygendom, of Securiteyt hebben tegen de Wille en 't Welbehagen des Konings.

Dat onder pretext van so een dispensierende Magt

al het betrouwen en vastigheyd, die 't Rijk heeft om sich door militaire Magten te defenderen, gestelt word in handen van sulke Persoonen die door véle uytdrukkelijke Wetten van Koningen en Parlemen ten (F) incapabel zijn: waar door de Protestanten billijke vrede van eenigh nakend gevaar hebben, dewijl zy sien dat zy onder de Magt van sodanige staan, die opentlijk belijden dat zy in gemeenschap met de Roomsche Kerk zijn, welke haar selven doodelijke Vyanden van alle Protestanten verklaren, zijnde verbonden op verlies van haar Saligheyd, om haar verderf te soeken, indien zy stantvastig by haar Religie blijven.

Dat tegen de expresse Wetten van het (G) Rijk onlangs in 't Parlement gedeclareert, een Armé van Papisten en Huurlingen gemainteneert, en door het Koningrijk verspreyd word, terwijl het in volkomene Vrede is, tot groote ontrustinge en schrik der Protestanten, die op verscheydenley wijs gedrongen worden, om dese Soldaten in hare Huyten te nemen tegen haar Wil en Dank; waar door sy verstenen zijn van haar Vrede, en Securiteyt in haar Familien, en van haar Conversatie met haar Buuren en Vrienden, en van haar eygen best en voordeel.

Dat

(D) *Zoo heeft de Koning gehandelt met de Oude Steden Oxford, Winchester, en de Burgt van Totnefs en dreygt het selve nu ook te doen aan de groote Stad Norwich, of iets diergelijks, waar door hy sich aanmatig om te disponeren van de wettelijke Interesten zijner Onderdanen naar zijn Wil, gelijk als of de Onderdanen geen Eygendom hadden.*

(E) *De Statuten van 25 en 30 van Car. 2. waren uytdrukkelijk tot Securiteyt der Protestanten gemaakt; en zoo ook die van 5. El. 1. 13. El. 2. 23, El. 1. 27. El. 2. 1. Jac. 5. Jac. 1. En de Statut. 25. H. 8. 19. 20. 21. en veele oude Statuten van Ed. 1. Ed. 2. Ed. 3. Ric. 2. en veel andere Koningen waren gemaakt om 't Volk te secureeren voor de vrees die zy voor de Kerk van Roomen hadden. En de Koning heeft verklaart dat geen van die ge executeers sal worden.*

(F) *'t is wel bekend dat alle Papisten door de Statuyten van El. Jac. 1. en Car. 2. incapabel gemaakt zijn om eenig gewichtig Ampt in 't Rijk te bedienen; daar nochtans de Koning de voornaamste Ampten in haar handen heeft gestelt.*

(G) *Ziet de Pet. van Recht. 3. Cart. en het Statut. Car. 2. die verklaren dat het spargeeren van Soldaten*

ren in 't Land, en Inquartieren in de Huysen der Onderdanen, tegen de Wetten en Costuymen van 't Rijk is; En 't word daar in gestelt als het Regt des Volks, dat zy niet door Soldaten sullen belast werden.

Dat de Koning verboden en belet heeft om de oude Wetten van het Rijk tegen verscheide foorten van Verraad en andere gruwelijke Misdadten te executeren; en dat alle de Statuyten, die men weet dat al over 500 Jaren van tijd tot tijd zijn gemaakt geweest in relatie van der Pausen en Roomsche Priefters Magt [H] en Praktijk, gesuspendeert zijn: Hoewel de crvarentheyt der Papisen in alle Eeuwen betoont heeft, dat sulke Bevelen en Practijken soo verderfelijk en periculeus waren, dat zy dikwils in 't Parlement geklaagd hebben, dat zy 't verderf des Koningrijks daar door vreefden. [I]

Zijn Majesteit controleert ook de Gerigts-Hoven, soo in de cours waar in Justitie behoort gecadministreert te werden, dat de Regters (schoon zy de Paapiche Desseynen seer wel ten dienst gestaan hebben) uyt hare Plaatfen, Digniteiten, en Pensioenen gestoeten werden; indien zy maar derven toelaten dat de Wetten die gene vryspreken, dewelke den Koning gecondemneert wil hebben; gelijk blijkt onder anderen door zijn uytstoeten van de Regters *Holloway* en *Powell*, om 't vuttelijk vryspreken der 7 Bisschoppen.

Wy en behoeven aan uvy Hoogheyd geen particulierder bliken van onse Oppressie te toonen, devvyl het notoir is, dat'er een publike aanslag door den Koning geauthorizeert is, om het Fondament van de gehele civile vuttelijke Regering van 't Koningrijk te subverteeren, namentlijk de vrye verkiefing des Volks, (volgens de gevvoonte valt gestelt door Graafschappen, Steden, en Burgten) van haar Gedeputeerden, om te bevilligen en consenteeren in 't Parlement tot alle Wetten, die aldaar gemaakt en gerappelleert sullen vverden.

De vware Edele Monarchy vvas gefondeert op een

gelijke vryheid; en de civile Regering van *Engeland* heeft altijd van Rechts-wegen waarlijk vry geweest, [K] om dat'er door de Wetten en Oppermagt des Koningrijks noit eenige Perloonen of Eygendommen zijn verbonden geweest, dan alleen sulke, waar toe de Koning en alle de Onderdanen vryelyk Consenteren; dewijl het door onse Wetten geoordeelt is, dat alle Onderdanen persoonlyk, door de Gedeputeerden moeten consenteren [L] tot het maken en rappelleren van een yegelijke Wet.

En daarom hebben de Statuyten van ouds, tot bekrachtiging van de gemene Costuinen van *Engeland*, verklaart, dat de Verkiefingen vry behoorden te wesen [M] van alle interruptien en tuschenkomsten door de Koning of den Paus; en de Koningen hebben haar selven verbonden door de Statuyten, om de Verkiefers geensins in haar vrye keur te disturbeeren.

Geen Bevelen, Beloften, Dreigementen, Gebeden of Solicitatie behooeren in 't werk gesteld te worden omtrent de Verkiefers, door den Koning, Paus, of eenige anderen: Want de Wetten verklaren dat de Gedeputeerden des Volks vryelyk moeten verkooren worden, en in differentelijk, sonder eenige voorige verbintenis der Verkiefers, of vrese van den Koning te mishagen, en sonder beloften van Gunst of Belooning; maar zy moeten geen verschil hebben omtrent de Tijd en Plaats der Verkiefing; en moeten ook op soo een wijse procederen, onaanfien alle Requeften of Bevelen, of anders zijn de Verkiefingen nul en van geender waarde.

Maar wy zijn onmagtig om alle verscheide onderwindingen en practijken, die tot omkeeringe van de Regeringe zijn in 't werk gestelt geweest, op te stellen.

Daar

[H] *Ziet de Declaratie voor de Vryheyd van Conscientie, waar in de Executie van alle de Penale Wetten omtrent Kerckelijke Saken gesuspendeert werd, in de welke het tot Verraad gemaakt is om de Magt des Paus en der Canons boven onse Wetten te stellen. offijne Dispensatie van gehoorzaamheyd daar toe aan te nemen.*

[I] *Ziet de Stat. 35. Ed. 1. 25. Ed. 3. 27. Ed. 3. 16 Rich. 2. 5.*

[K] *Ziet 24 H. 8. 12. 25. H. 21. Alwaar verklaart werd dat het Rijk aan geen Wetten gebonden is, dan die het zelf consenteert; en dat de Koning en 't Parlement representerende de gehele staat des Rijks, de magt hebben om van de Wetten te Dispenseeren, als 't haar geraden dunkt.*

[L] *Ziet de Stat. 1. Jac. 1. 1.*

[M] *Ziet de Stat. Weim. 1. 3. Ed 7. Alwaar de gemene Wet verklaart werd, en de Koning verbint hem selven, om geen Verkiefers in haar vrye keur te disturbeeren. Ziet Car. 2. Parl. Ziet 7. H. 4. 15. 6. H. 4. 9 H. 4. 8.*

Daar zijn ontelbare Poogingen en Listen gebruikt geweest, om de Costuymen, Privilegien, Charters, en Regeeringen van alle de Steden en Burgten te destruceeren, door dewelke vier vyfde deelen van de Leden des Parlements volgens 't gebruik van Engeland moeten verkoren werden; en om alle dese Politike Corporatien en alle haar Magistraten en Officiëren des Konings Wille onderworpen te maken, en haar te obligereen, als zijn Creaturen (en niet als vertrouwde Persoonen der Steden en Vlekken) om zijn Paapfe en Arbitrale Desseynen ten dienst te staan, of uytgestooten te werden naar zijn Believen, en sulke weer in te voeren die Papijsten, of anders heel onwetend en omgekost zijn.

Het is een yder bekend dat'er tot dien eynde om onse Regeeringe onder een Wettelijk pretext te destrucereen, *Quo warrantos* zijn ingebracht geweest door den Koning tegen de meeste Steden en Burgten des Rijks, die gelecondeert wierden door instrumenten die geappointeert waren, om de Magistraten vervaard te maken voor de strenge ongenade des Konings, indien zy 't hart hadden om op haar Wettelijk Regt te blijven staan, en met den Koning te Rechten en Pleyten; en haar te doen vresen dat haar Wettelijke Desentice haar meer sou kosten, dan sy fouden kunnen uytvoeren; stoutelijk seggende, dat sy niet behoeven te verwagten dat zy haar Costuymen, Privilegien, en Charters tegen den Koning fouden kunnen maintaineren, om dat hy geresolveert was die op zijn bevel haar te ontnemen; voorts gaven zy haar beloften van nieuwe Charters, indien zy den Koning maar wilden toevallen, en haar oude Vryheden in zijn hant stellen, pretenderende dat de Namen van al de weygerige fouden werden opgegeven, aan des Konings Procureur Generaal.

'T is desgelijks bekend, dat'er Rechters verordineert waren om alle Pleydoyen te veroordelen, van sulke Steden, en Vlekken die op haar Regt wilden staan, en de *Quo warrantos* bepleiten, gelijk de Magistraat van Londen geresolveert was; dewijl de gemene Raad aldaar weigerde om hare vryheden over te geven, niet tegenstaande alle bevelen en drygementen, die men gebruykte; alsoo sy wel wisten dat het niet in haar magt stont om haar Stadt te verraden, noch ook in 's Konings magt, om haar alle die Costuymen en voorregten te ontnemen, dewelke het groot Charter en de gemene Wet haar gegeven had. Maar sulke Regters die niet oorde-

len vilden dat dat Oude Politike Lighaam ('t welk zijn Privilegien al over 1000 Jaren beseten had) geresolveert most worden, vierden uytgesloten, en alle de vryheden die de Burgers en haar Erfgenamen, als ook de stad en haar Nakomelingen toebehoorden, vierden door de Rechters verbeurt verklaart: En de Instrumenten van zijn tegenwoordige Majesteit hebben daar door den weg bereyd (onder de schaduw van den voorigen Koning) om de Regeering van alle andere steden en vlekken te destrucereen, door haar vervaart te maken voor het overgeven van haar Privilegien, of in recht betrocken te werden; 't welk sulken effect gehad heeft, dat het Fundament van meest alle die politike Lighamen onwettelijk verandert is, en de Steden en Vlekken tot sulken radelosen staat gebracht sijn, dat sy anders geen Magistraten of Officiëren hebben als die den Koning wil en belieft.

Aldus is'er een actueele omkering van de vryheit der Regeering van Steden en Vlekken, dewijl de Teneur van haar Magistrature, en haar vrye Costuymen ten eenemaal verbrooken is; en die de Regeering nu hebben sijn incapabel om vryelijk te verkiezen, en wettelijke Leden voor 't Parlement te senden; sulks datter geduurige aanslagen ondernoomen worden tegen de Perloonlijke vryheit en onverschelenthëyt van alle de Verkiefers tot een Parlement, door het gehele Koninkrijk.

Zijn Majesteit heeft sels in Persoon soo vele in 't, heymelijk, door Vriendelijkheid en Drygementen trachten te bewegen, om sulke Gedeputeerden tot een Parlement te verkiezen, die sijne Desseynen sullen willen voortsetten, dat sijn opsluyten van Verkiefers, (N) een Spreekwoord onder het Volk geworden is: Hy heeft haar doen consenteren, om van haar vryheit van Verkiezen en Stemmen beroofd te werden, indien sy fouden verkooren werden, toteen proef van haar bequaamheit om gewigtige Employen te bekleden, en 't Magistraats Ampt te bedienen.

De drie Vragen tot dien eynde voorgesteld zijn aan een yder bekend, die zijn Majesteits Ministers wilden beantwoort hebben door de Vrede-Regters en alle andere Officiëren.

De Lords Lieutenants van alle de Graaffschappen, hebben uyt 's Konings speciale last, de voornaamste Officiërs en Edel-luyden in zijn Majesteits Naam op ontboden, om haar door Vleyeryen, of Drygementen van haar Vryheid in de verkiefinge tot

A 3 een

(N) Merkt dat des Konings Praetijk om Leden des Parlaments uyt te picken het selfde is, dat hy nu ontrent de Verkiefers in 't Werk stelt.

een Parlement te berooven: En men heeft die gene, dewelke gerefolveert waren om haar Vryheyt, in 't verkiefen van waardige en bequame Gedepu- teerden na haar Oordeel en Geweten, te behou- den, des Konings Ongenade doen gevoelen.

Een ongehoorde foort van Commissariffen, ten reguarde van haar Qualiteyt en Instructien, zyn onlangs van sijn Majesteit door geheel *Engeland* ge- zonden, om de Verkiefers door schrik of list tot het verkiefen van sulke Leden tot een Conventie (dat men een Parlement sal noemen) te brengen, die zig zullen onderwinden om zyn Desseynen voort te setten, die strecken tot vernietiginge van alle die oude Wetten en Testts, die de eenige menschelijke Securiteyt zyn van de vrye professie onser Religie, en de klaarste geauthorizeerde Declaratien van de Rechten der Kroon en de Vryheden des Volks.

Daar behoefst geen klaarder bewijs, dat den Bijl aan de wortel van onse civile Regeering gelegd is, als de zekerste weg om de Roomsche Wetten en Religie te introduceren. Om nochtans de Werelt van dese slaak te overtuigen; Soo heeft men maar te letten op de tweede Declaratie van sijn Majesteit (O) waar in hy positivelijk zyn sin verklaart heeft, dat niemant in 't Rijk onder hem behoort geemploy- eert te werden, die tot sijn Desseynen niet willen contribueeren, en sulke Leden tot een Parlement verkiefen, die haar best sulden doen om te eyndigen het gene dat hy begonnen heeft. En alle die dit weygeren heeft hy uytgesproken voor geen goede Christenen, noch lief-hebbers van de voorspoed en magt van haar Land te sijn: En hy verklaart dat hy sijn geintentioneerde forme van Regeering op die Gron- t-regels passende begonnen heeft, hebbende door sijn absolute Wil vele civile en militaire Officiers in 't Rijk uytgeslooten, om het groot Werk te bevor- deren.

Dit stelt het buyten dispuut; dat sijn Majesteit denkt dat hy geen vrye verkiefinge tot een Parle- ment behoort toe te laten, dewijl daar soo veel ge- trouwe Protestanten zyn om de Electien voor te staan, die van Conscientie niet kunnen contribueeren tot het werk dat hy begonnen heeft; dat is, dat zy aan sijn Majesteit, onder pretext van Vryheyt van Con- scientie, souden toestaan, om de Regten en Vry- dommen der Kroon en des Rijks aan den Paus over te geven, of te bekennen dat het Volk van Engeland door de Wetten van *God* en *Christus* onder- worpen moeten sijn in haar Persoonen, en voor een groot gedeelte in haar Goederen, aan de Wetten en Jurisdicctien der Roomsche Kerk, op dat de Paus

en sijn Priesters, en Canonisten haar door hare Wetten mogten Oordeelen, hare Huwelijken en Contracten wettig of onwettig verklaren, hare Erfgenamen Egt of Bastaard maken; en voorts de beschikking van haar Goederen en Vee volgens uyt- terste Wille, haare Schulden en Tienden, en haar Reputatie en Lighamen, onder pretenfie van Straffe, in haar magt en wille hebben.

Dit is het werk dat sijn Majesteit begonnen heeft, het welk de Rijks Kroon van Engeland onteert, en de aangeboore Vrijheyt en burgerlijke Eygendom- men en interest der Engelschen onder de voet stoot.

Dit zijn de eygentlijke Oorzaken van de meeste onser Penale Wetten in Kerkelijke Saken, om het bedrog en gevaar van heylige Pretensien voor zulke onregtvaardige aanslagen tegen onse natuurlijke en civile Eygendommen te prevenieren.

Onse Penale Wetten zyn om de Misdaden tegen de civile Regeering en menschelijke Societeit te straf- fen; en hoewel zy Kerkelijke Zaken aangaan, soo en kunnen de Onderdanen egter niet pretenderen dat zy om haar Conscientien daar van bevrijd zyn; of zy souden alsoo wel mogen seggen, dat zy vry wa- ren van de Penale Wetten tegen Dievery en Moord, indien dat zy zouden pleyten, dat zy volgens haar Con- scientie Gestolen of een Moord gedaan hadden.

Sijn Majesteits intentie en divoic is, om de uyt- gefondene Roomsche Priesters en Papisten te bevry- den van de straffe en 't perykel deser Penale Wetten, van wegen sulcke openbare onderwindingen tegen de Vryheyt, Regten; en Eygendommen van dit Rijk, op dat sijn nieuwe opgerechte Paapfche Collegien, sijn Conventen van Monnicken, zyn 4 Provinciale Bisschoppen, en zyn menigte van Priesters, door hem mogen geauthoriseert werden, sonder kracht van Wetten, om te maintineeren dat de Canons van de Roomsche Kerk van grooter Authori- teit zyn, dan de Wetten des Rijks; om te verklaren dat alle de Magt der Overheit in de handen der *Protestanten* onwettig is, en dat sy al haar Regt daar toe aan de Papisten verbeurt hebben, om dat sy *Protestanten* sijn, om te rechtvaardigen en toe te staan de Dispensatien van *Romen* ontrent haar gehoorzaamheyt dier Wetten deser Rijks dieden Paus en sijne Priesters mishagen; en alsoo opent- lijk gemeenschap te houden met de Roomsche Kerk, den Franschen Koning, en alle buytenlandie Papisten, die haar selven dood-vyant verklaren van de Reli- gie en Magt der *Protestanten*, om met haar yets te practiseren tot suppressie en uytrocyinge van de selve uyt het Rijk.

Dit

Dit werk heeft zijn Majesteit soo verrebegonnen dat hy de executie der Penale Wetten tegen alle dese sware misdaden opgeschort en verhindert heeft; en hy verklaart dat alle fulke *Protestanten*, die dit niet willen helpen voleynden, niet gequalificeert zijn als Christenen of Engelsche voor eenige Employen in dit Rijk, veel min dan tot Leden eens Parlements. Hier door tragt zijn Majesteit de Verkiesers in haar keur aan fulken kleine party te bepaalen, dat hy haar niet vergunt om uyt veertig een te verkiesen, die volgens onse Wetten capabel voor het Parlement is: Ja het getal is (behalven de Papisten) soo klein, waar uyt hy wil dat de Leden van 't Parlement sullen verkooren werden, dat onse Wetten het gansch geen Verkiefing sullen oordeelen, indien hy zijn Wil soo aan het Koningrijk kan opdringen, gelijk hy verklaart heeft.

Hier door moogen Uwe Hoogheden verferkt zijn dat onse Saak beklaaglijk is: want het schijnt voor onse Paapsche Vyanden niet genoegh te zijn, dat zy alle onse oude Penale Wetten tragten te aboleeren, die niet over-een stemmen met die nieuwe geinventeerde Leringen en pernicieuse practijken van de tegenwoordige Kerk van *Roomen*; welke wy zien uyt de penale Statuyten dat al verfoeyt zijn geweest van de (P) Engelsche Papisten van ouds; maar haar Deseyn is ook om de Constitutie en form van de vrye Regering des Rijcks te destrueren, waar uyt alle die Penale Wetten tegen de hoogmoedige domineren van die Kerk, en haar Usurpatie van het Regt der Kroon en s' Lands Privilegien zijn ontstaan.

Zy weten door onse Historien dat de vrye Parlements altijd van eeuw tot eeuw geklaagt hebben over haar pernicieuse aanmatiging van Magt over onse Koningen, Wetten, Geregts-Hoven, en der selver Vonnissen; en over hare Exactien, Impositiën, Bedriggeren, en Delusien des Volks met haar superstitieuse Dwaasheyd; waar door zy een derde part (Q) van Engelants Inkomsten, en soo veel Geld tot *Roomen* na sig trokken, dat zy 't Koningrijk verarmden en schier ruineerden.

Zy weten wel dat zy magtigh geweest zijn om verscheyde der grootste Koningen aan den Paus en Priesters te verslaven; dat zy van den Koning verloff en Pardon konden verkrigen, om die Wetten

te overtreden dewelcke het Parlement gemaakt had om de Regten en Eygendommen der Onderdanen te bewaren; en dat het Parlement alleen nieuwe Wetten maakte om zulke (R) Licentien, Dispensatien, en Pardon des Konings, nul en van geender waarde te verklaren.

Zy weten dat zy verscheyde van de Koningen geperfuadeert hebben, dat de Paus haar Conscientie kon absolveren van alle verband door de Wetten, en van Accoorden, Beloften, en Eeden aan 't Rijk gedaan (S) tot maintincering van haar Grootte Charters en alle hare Wetten en Vryheden; en dat zy een Koning daar toe kreegen, om het (T) Koningrijk geheel aan den Paus te resigneren, en het van hem ter Leen te houden; en zy verstaan dat het Volck in een vry Parlement alleen alle fulke Dispensatien en Resignatien nul en van geender waarde verklaarden; en met recht vercytten dat die Koningen hare Eeden zouden vernieuwen aan het Koningrijk, tot bewaringe van haar Vryheden; en zy vermadeden, met gramschap het verfoeck des Paus van sijn gepretendeerde (V) Leen voor het Koningrijk, verklarende dat hun Koning geen fulken Patrimoniale Regt in 't Rijk had, om het aan eenigerley Magt op aarde te onderwerpen.

Zy en kunnen niet hoopen dat een vry verkooren Representative van dit Rijk sal kunnen gedoogen om aldus bespot te werden, dat men haar sou persuaderen, dat de behoorlijke Christelijke Vryheyd van Conscientie vereyft, dat zy toestaan dat de buytenlandische Roomsche Wetten kragt en stand souden grijpen neffens de Wetten van Engeland; of dat zy souden toelaten dat eenige van de Onderdanen van Engeland opentlijk belijden dat haar Personen, Huwelijken, of Goederen onderdanig zijn aan eenige buytenlandse Jurisdiccie, en van der selver Autoriteyt en Inzettingen dependeren, en ten opsigt van haar Eeuwige Saligheyd aan haar Oeffeninge verpligt zijn; 't welck inderdaad soo veel is, als of zy haar selven geen Onderdanen van Engeland erkenden te zijn; en toestonden, dat zy met Vreemdelingen het naast verbonden waren, die opentlijk belijden dat zy dood Vyanden zijn van meer als honderd tegen een van het geheele Rijk, en dat zy van Conscientie verbonden zijn om na haar destructie te tragten.

Zy

(P) Ziet de geweldige klachten der Gemeente in 25 Ed. 3. 4. *provisos*, en 6 Rich. 2. 5. 27. Ed. 3.

(Q) Ziet de Parlements Rolle. 4 H: 4. 1: H: 5.

(R) Ziet de Stat. 3. H: 5. Stat. 4. 7. H. 4. 8.

(S) Zoo afschreefde de Paus; H: 3. en Ed: 1. *van hare Eed om het groot Charter te onderhouden.*

(T) Koning *Johannes*.

(V) Ziet de Roll. part 40. Ed: 3. num. 8. Rot. Clauf. 3. Ed: 1. *ca. (K) Johns Charter, en vergunning aan den Paus, zijnde een zeer onbillijk en kragteloos Charter, sijn verbrand.*

Zy kunnen niet denken, dat een vry Engelsch Parlement niet wel weet dat geen Leere van *Christus* oit het naturelijk en burgerlijk Regt van eenig Persoon of Natic verbreekt of verandert; of toegegaan heeft dat enig deel van het Volk van een vry Land met een bekende Vyant van 't grootste gedeelte daar van soude correspondeeren, o't het daar mée houden: Daar men nogtans siet, dat zy geresolveert zijn om 't Fondament van onse civile Regeering om verre te stooten, mitgaders des Volks vrye verkiefing van Gedeputeerden tot een Parlement; op dat'er alsoo nooit een vry Parlement meer in 't Koninkrijk mag wesen; 't welke een snoder Verraad is, als dat van het Bruskruid.

Het schijnt dat zy het tot nog toe veyligst agten om een schijn van Verkiefinge voor haar beoogde Conventie te onderhouden, door het formeeren van Politike Lighaamen van Steden en Vlekken, om te nomineeren of te senden sulke als den Koning behaagen; en om onder den schoonen naam van Vryheyt van Conscientie, met beloften van Gunst, en Dreygementen van Ongenade, de andere Verkiefers te misleyden of vervaart te maaken, om sulcke tot Gedeputeerden aan te nemen die den Koning haar vooritelt: Maar indien dese aanslag op het voornaamste Fondament van onse geheele civile Regeeringe sal geleeden worden; so mag de Koning hierna met al soo veel regt en reden al wie 't hem belieft uyt eenig deel des Koninkrijks roepen om met hem Raad te pleegen, en onder pretext van haar Advijs, onse Wetten en Costuymen te verwisselen, Schattingen op te leggen, en de Successie van de Kroon [W] na zijn believen te veranderen.

Wy moeten Uwe Hoogheden met droefheid vertoonen, dat zy dit haar Desseyn so ver tegen onse Regeering vervolgt hebben, dat zy 't onmoogelijk hebben gemaakt om een vry en wettelijk Parlement verkooren te krijgen in dese tegenwoordige toekant van de Steeden en Burgten, mitgaders de Sherifs en Officiers, en de Verkiefers; waar van veele gantfeh van die vryheyt om te verkiefen verstecken zijn, gelijk daar toe van onse Wet vereist word, en dat door het verklaarde misnoegen des Konings, en het gedreigde en seker verlies van haar Officien en Bedieningen, indien zy sulke Persoo-

nenn niet aan nemen, die onwaardiglijk geresolveert of belooft hebben om tegen onse beveligde Wetten te Stemmen; als het den Koning hebben wil, sonder de redenen van 't Parlement en 't Rijk daar van gehoorst te hebben, en gelijk wy gelooven, sonder dat zy 't oogmerk van die Wetten weten, die zy belooven af te schaffen.

Het is nu niet practicabel, het wettelijk en vry consent des Koninkrijks te hebben tot het makere of rappelleren van eenige Wetten, (zonder 't welke zy kragteloos zijn) tot dat'er een billijke herstelling is van de Costuymen en Vrijheden der Steden en Burgten, welke onwettelijk en verraderlijk overgegeven, of haar onbehoorlijk ontveldicht zijn; en daar kunnen geen wettelijke Magistraten verkoren werden, om Schriften tot Verkiefingen af te vaardigen, voor dat'er een herroeping komt van des Konings verschrickende Declaratie, dat alle onbequaam zijn tot een Parlement of publike Employen, die niet willen helpen om zijn groot Werk dat hy begonnen heeft te volcyndigen, en alle onse Penale Wetten te vernietigen, die gemaakt zijn om de Paapfche Practijken tegen de Privilegien der Kroon en des Rijks te prevenireren; nog ook soo lang daar geen absolute renuntiatie is van alle de Beloften, Engagementen en Ondertekeningen der Verkiefers tot een Parlement, door order van sijn Majesteit en sijn Ministers, om haar in hare Vrijheyt ontrent de Electie te bepalen. Aldus heeft de List en Malitie onser Paapfche tegenpartyen alle onse wettelijke Middelen afgesneden, waar door wy souden mogen verloft werden door de vrye en algemene Raadsvergaderingen des Rijks; terwijl zy 't'er aldus op toeleggen om onse Lighaamen en Zielen gevangen te nemen.

Wy behoeven Uwe Hoogheden niet indagtig te maaken; dat de e aanslagen en poogingen om onse Vrijheyt in onse Relige en Regering te subvertieren, een gedeelte is van dat generaale Desseyn, het welk al over veele Jaren geformeert en besloten was in de geheymste Raadsvergaderingen der Paapfche Vorsten, en voornamentlijk bestiert door de Jesuiten om uyt *Europa* de Belijdenisse der Protestantsche Gereformeerde Religie en de Vryheden des Volks uyt te roeyen.

Wy

[W] Merkt dat Cromwel soo een Magt aan sig nam, om door sijn Brieven Personen te ontbieden sonder Verkiefingen, dewelke hy een Parlement noemde; en hy maakte Aften en had voor om de Successie der Kroon op sijn eygen Familie te brengen; indien die Creaturen met hem hadden kunnen over-een-stemmen.

Wy wilden niet melden van de notoire haadelijke voortfettinge deser Paapsche Resolutie in verscheide Koningrijken en Domeynen; (x) noch ook de Verraderlijke valsheyd dier Vorsten in haere Tractaten, Contracten en Eeden; nog ook de verdruckingen, bloedstortingten, en allerley ongerechtigheyd die gepraëteert is geweest, om dat groot desseyn uyt te voeren.

Het exempel van den Franschen Koning alleen is genoeg om genoemt te worden, in plaets van al de anderen; om dat hy aen de gantsche Wereld bekennt en ook openbaer gemaakt heeft, zijn deel dat hy in dat desseyn had; en door het vergelijken van het geweld, de Bannissementen, en moorderyen ter selver tijd door andere Paapsche Vorsten, als in 't haer magt stond, gepleegt, met sijn publiquie Confessie van sijn langbeoogde desseyn, mogen wy wel een waeragtig oordeel van de geheele saek vellen.

De Franse Koning door sijn Edict (y) van 1685. heeft verklaert dat hy dat desseyn al voor-gedah had doe hy eerst tot de Kroon quam; en het blijkt door het Edict (z) dat doen vervaerdigt en door sijn Raad van Conscientie toe-gestaen was, dat alle sijn vernieuwde Edicten in faveur van de Protestanten, sijn erkenentisse en registrering in 't Parlement van haer groote diensten voor hem, en sijn advancement van velen tot de hoogste Militaire en Civile Waerdigheden des Rijks, maer geschied zijn om haer te flatteren en misleyden; want hy roept Godt tot getuyge van sijn Desseynen en Resolutien, die hy te dier tijd had om haer Religie by graden te vernietigen, en dat hy maer alleen nae bequame gelegentheyd wachtede tot dat groote werk,

(x) Dat is in Frankrijk, 't Hertogdom van Savoyen, en in Polen, &c.

(y) Dat Edict van 1685. is waerdig om van alle op-regte Protestanten gelesen te werden.

(z) 't Is dienstig dat men in dat Edict soo als het Gepubliceert is, siet wat gevoelen sy van de Protestanten hebben; idat sy se onbequame agten om sig op eenig regt te beroepen, van het voordeel dat haer toe-komt volgens de Tractaten, beloften, of Eeden door de Papisten gedaen.

gelijk als het door onsen Koning en dat Edict genoemt werd.

In die tusschen-poos van sijn soo schijnende goedheyd tot de Protestanten, en de solemnele beloften die hy daer van deed aen de Protestantse Vorsten, van het Edict van Nantes getrouwelijk te onderhouden, het welk was als het groot Charter der Franse Protestanten, soo wierden'er alle bedenkelijke listten en practijken in 't werk gesteld, om dat groot werk te bereyden, voornamelijk in Engeland, 't welk soo lang het Hoofd der Gereformeerde Religie, en de voornaemste schrik van den Franschen Koning, en de Paapse Regeringen is geweest; Want hy betoonde sijn vreesse voor het Volk van Engeland, doen hy sijn tegenwoordige Majesteit; en de vorige Koning in haer verdruckinge op een Barbarische wijze liever nyt sijn Land bande, dan dat hy Cromwel soude mishagen; Dog naderhand heeft hy sijn voornaemste raadslagen en poogingen aangewend om de Protestanten van Engeland te verbreken en verzwaken; En om den vorigen Koning te persuaderen en bedektelijk behulpsaem te zijn, tot aenwas en versterkinge van de Paapse parthy, soo wierd sijn waerdste Biegtvader de Jesuyt le Chaise geordineert om met Mr. Coleman correspondentie te houden, die doe Secretaris van sijn tegenwoordige Majesteit was: En de (a) Brieven die hy voor duysenden van menschen bekende, betoonden dat de stoffe die voorgesteld wierd, was dat men de Protestantse Religie, onder de naem van de Noordsche Kettery, soude uytroeijen; en tien-mael meer van die vervloekte aenlag sou'er aenden dag gekomen hebben, indien men al Colemans Brieven van de leste derdehalf Jaer had bekomen; maer die op Whitehal gebragt zijnde, soo wierden'er vele daer uyt gepikt en van 't gefigt des Parlements onthouden. Maer echter bekende Mr. Coleman doe hy te regt geselt was, vry-moedig voor al het Volk dat des-

B feyn

(a) Siet Colemans Brieven in Druk uyt-gegeven door last van het Parliament.

sey van de Protestantsche Religie t'onderste boven te keeren, en dat hy maer een gesubordineerde Minister in dat stuk had geweest.

Het blijkt uyt die Brieven dat het werk met Geld van den Franschen Koning sou voort-geset worden: En de Brieven die door den tegenwoordigen Lord Montagne in 't Parlement gebragt, en door den vorigen Koning bekend wierden door sijn Order geschreven te zijn, bewijzen aen de gantche Wereldt dat de vorige Koning wel veruoegd was om Pensionaris van den Franschen Koning te werden, voor vijf hondert duysend pond 's jaers, om het samen-komen des Parlaments te beletten: Want wy hadden doe den aenwas van 't Pausdom ontdekt, als ook het gevaer der Protestantsche Religie, en daer op hadden wy de Parlaments Test geformeert, en waren besig om andere Wetten tot onse securiteyt tegen de Paapse Desseynen te maken.

't Is aen de Wereldt ook klaer gebleken dat alle de listen en konst-grepen die de Jesuitische Raads-Vergaderingen konden bedencken, ontrent die tijdt in 't werk gestelt wierden om het Geloof en de Religie der Vereenigde Provintien te subverteeren, of haer te verraden in des Franschen Konings Magt, of ten minsten dependentie van hem.

Het is nu notoir aen de Wereldt, dat'er tusschen de Franschen Koning en sijn vorige Majesteit van Engeland een accoord gemaeckt was om die Provintien onder te brengen, en dan t'samen te deelen; op dat se niet meer een ondersteuning of toevlugt voor de Protestanten mogten wesen. Wy bidden om vergiffenis van onse stoutheyd, dat wy ons ootmoedig op u Hoogheyd beroepen, of uw opregtigheyd en standvastigheyd in de Protestantsche Religie, en uw getrouwigheyd voor de Vryheyd uws Lands, ontrent die Jaeren niet te vergeefs geattaqueert wierd door die twee Koningen, of ten minsten door een van haer: en of uw Godvrugtigheyd, en generositeyt, mids-gaders uw treffelijke veragtinge en indigna-

tie die gy op haer voorstel betoonde, niet een Vyandschap in haer herten tegen uw verwekt heeft, waer vangy de effecten altoos zedert dien tijdt gevoelt hebt.

De Wereld heeft ook de effecten der persecutie van den Franschen Koning tot het selfde desseyn gesien, om de steun van het Protestantsche Intrest weg te nemen door sijn Pensioenen aen de voornaemste Personen van Zweden, en sulke daer hy op prevaleren kon in 't Hof van Brandenburg, en alle de andere Vorsten Hoven die het Protestantsche Intrest aen-hangen.

Zijn grootste uyt-gaven zijn nogtans aen onsen vorigen Koning en sijn Ministers en Raedslieden geweest, die in alle de secrete Practijken en listen tot verzwacking der Protestantsche magt concurreerden, en toe lieten dat de grootheyd, glorie, en schrik der Franse Koning avanceerde. Maer evenwel durfde hy noyt opentlijk met hem aen-spannen, om dit groot werck tegen de Protestantsche Religie uyt te voeren, uyt vreesse sijnner Protestante Onderdanen, na-de-mael hy haer bedrogen had met soo veel solemnele protestatien van sijn getrouwigheyd voor haer Religie en Vryheyd.

De Franschen Koning bevond door ervarentheyd, dat het Parlement op onsen Koning geprevaleert had, om alle de mesures die sy samen genomen hadden tot de destructie der Geunieerde Provintien te verbreken, door hem tot een separate Vrede met haer te obligeren; 't welk hem dwong om sijn opstekende Veeren te laten hangen, en op een listige en loose wijze een Treves te soeken: En daerom derselde hy gedurende het Leven van onsen Koning sijn groot werk niet uyt-voeren, 't welk hy verklaert dat soo lang in sijn Hert was geweest, dat hy met tormenten, moorden, en alle soort van Barbarische wreedheden de Belijders en belijdenisse van de Gereformeerde Religie mogt onderdrukken, en de Memorie daer van gantschelijk uyt-wissen, gelijk als sijne Edicten en Practijken nu te kennen geven, dat sijn intentie geweest is,

De Franfen Koning derfde fijn masker niet afreken , en hem felven als een verblindende wolf toonen tegen fijn Proteftante Onderdanen , foó lang onfen Koning het Paapfe deffein niet publijk omhelst had , ('t welk fy 't famen al lang in 't duyfter hadden voortgefet) en foó lang hy nog niet begonnen had om de Proteftantfe Vryheden en Securiteyten te invadeeren , de militaire magt in Paapfe handen te ftellen , en het Parlements confent te begeeren tot een Wet die van haer wierd geweygert , waar door hy geauthorifeert mogt werden om fijn Papiften tot Guardianen van de Religie en 't leven der Proteftanten te maken .

De Franfche Koning wift doe wel dat het Volk van Engelandt in geen capaciteyt was om fijn Proteftantfe Onderdanen te befchutten , alwaar 't dat hy haer verdelgde ; en gelijk fijn Edict fezt , zijnde door de Treves buyten vreefe van ontrufft te worden , foó gaf hy hem felven foó gantfchelijk over tot dat groot deffein , dat hy fijn Dragonders fond om de goederen van de arme Proteftanten te bederven , en haar lichamen met meer wreedheyd en on-menfchelijkheid te tormenteeren , dan oyt was gepractifeert geweest : Hy befloot tot fijn eygen heerlijkheyd (gelijk als fijn Oeffteliken hem feyden) om fig felven *de eerste en doorlugtigfte , van alle de Kinderen der Kerk , en de uytroeyen der Proteftantfe Kettery , te betoonen* ; want fy feyden hem dat dit een heerlijker en onfterfeliker tytel was , dan hy nog door alle fijne Triumphen verkregen had .

Hy felde doe dat werk van uytroeyinge ook aan andere Landen voor , blafende en dreygende (even als Saulus) niet dan doodflaan : Hy fond na den Hertog van Savoyen , en gelijk fy daar aan 't Hof klaagde , foó perfuadeerde hy die Prins door vreefe tot een on-chriftelijk en bloedig befluyt , om de oudfte Proteftanten in de Valleyen van Piemont te dwingen Papift te werden , en dewijl fy haer Religie getrou waren foó wierd dat Edict uytgevoert door hulpe der Dragonders , en de onfchuldige

Proteftanten wierden wreeder getormenteert en vermoort , dan de flimfte wurmen of flangen , (b) tot dat fy geheel waren verdeftruceert , en haar Land aan de Papiften gegeven . Dat Hof van Savoyen fchijnt nog befchaamt (c) over die fchrickelijke godloosheyd , en fezt tot verfchooning , dat de Franfen Koning verklaarde dat hy die Proteftanten door fijn eygen magt woude uytroeijen , indien den Hertog daar toe niet had willen helpen .

Het onderdrucken van de Proteftanten in Engelandt is altijd geëftimeert geweest het principaalste gedeelte van het Paapfe deffeyn om de Proteftantfe Religie uyt te roeijen ; en daarom zijn al de Roomfe Concilien , Policien , lifligheden , confpiratien , vergiftingen en maffacres , lang daer over befig geweest , en hebben onfen tegenwoordigen Koningh volkomen op haar zijde gekregen om het deffeyn te helpen uyt-voeren : Sy hebben hem met den Franfen Koning vereenight , op dat haer 't famen-gevoegde raadflagen , fchatten , en fterkten het werk mogen voleyndigen , om Engelandt tot de gehoorzaamheyd van haar Kerk te brengen . Het blijkt op veelderley wijfe dat beyde de Koningen een conduite houden , en onfen Koning procedeert tegen ons na dezelfde methode , die den Franfen Koning wel gelukt heeft , om de Proteftanten van fijn Rijk te deftrueren . Sijn eerste onderneeming is om onfe civile Regeering en de Wetten , en Vryheyd , en onfe Parlemen ten onder de voet te flooten , even als de Franfen Koning eerst de opperfte wettelijke autoriteyt van Frankrijk aantande , welke in de vergaderingh der Staten befondt , van welke alleen hy fijn Kroon herkomstig kan rekenen . Onfen Koningh navolgende fijn Broeder van Frankrijk , tracht om alle de Officien en Magiftraturen des Rijks , die wettelijk door 't volk wierden verkooren , alleen van fijn abfolute wil te doen dependeren , 't zy dat fy uyt onfe gemeene Wet voort-

B 2 komen,

(b) Zie het verhaal dat daar van gedrukt is .

(c) Ziet Dr. Burnets Brieven .

komen, of door Statuyten en Charters ingestelt zijn. Hy tracht door verscheyde be-
hendigheden, om van alle de Eygendom-
men en staten des Volks, en haar leven en
vryheden, naar sijn wil te disponeeren,
door omkeering van de ingestelde cours
onsen Jurys, en door Rechters en een
Cancelier die tot dat oogmerk dienstigh
zijn, en alle oogenblik van sijn wil de-
pendeeren. Hy soekt om sijn Proclama-
tien en Declaratien soo veel macht over
onsse Wetten te doen hebben, als de Edicten
van den Franfen Koningh: en na sijn voor-
beeldt stabileert hy een gehuurde Armé, om
het Volk te overmeesteren en te onder te
brengen tot sijn wil.

Indien hy in dese dingen kan prevalee-
ren om de burgerlijke Regering om te kee-
ren, dan sal de vryheyd van de Protestant-
sche belijdenis, en der consciencie van alle
gesindheden, al is 't dat sy door hem vast-
gestelt schijnt; maar by gunst wesen; en
hy kan dan die vryheyd, alsoo gemakkelijk
verbreken, als de Franfche Koning de on-
wederroepelijke Edicten, Tractaten, of
Wetten van sijn Rijk door hem be-eedigt,
gebroken heeft, dewelke alsoo goeden
securiteyt voor die Protestanten waren,
als eenige *Magna Charta* die onsen Kon-
ning maken kan, voor ons kan wesen, of
eenige Acte van een Conventie, onder de
naam van een Parlement, het welk hy in
die staat waar toe hy 't Rijk gebracht heeft,
houden kan.

Onsen Koning heeft deselfde Franse Co-
py, waar mede hy de Protestanten verske-
kerde van genade en clementie, gevende
haar belosten van gelijke vryheyd van Con-
scientie neffens sijn Papisfen, prefereren-
de tot Officien en Employen, die gene
welke hy besloten heeft te onderdrukken
en ruineeren; voorkomende de execu-
tien der Wetten; en vryheyd van Conscien-
tie in eenige punten, en de uytwendige
gedaante der aanbiddings van de Christe-
lijke Religie, vergunnende; als sy maar
geen reguard of Conscientie hebben voor
de substantie der Religie in gregtigheyd en

billikheyd, en niet achterlijk zijn om met
hem aan te spannen, of hem by te staan in
de hoogste misdaden tegen Jesus Christus,
door het invaderen van de regten en vryhe-
den des Koningrijks, en een geweldige
heerschappy te assumeeren, om te onder-
drukken dien 't hem belieft; het welk een
omkeering is van 't fundament van gerech-
tigheyd en liefde onder de menschen, en
by gevolg van de Religie die door Christus
gepredikt en gestabileert is.

Dese bedreve daden blijken van selfs, en
geven klaar te kennen, dat onse zware ver-
drukkingen door onsen Koning, de effecten
zijn van de vereenighde beraadslagingen
van 't Paaps Interest, waar van de Franse
Koning het hoofd is: en dat de conspiratie
tegen de ware Religie en de vryheid die nu
in Engelandt verschijnt, alle de Protestante
Princen en Staten in Europa begrijpt;
want Engeland werd maar alleen eerst
geattraqueert als de voornaamste fortreffe
der Protestantse belijdenisse; en indien de
drie Koningrijken van Engeland, Schot-
land en Yrland maer geschoeid kunnen
worden na den leest van den Franschen
Koning in Regeering en Religie, en dat
de kracht der selfde vereenigt werd tegen
eenige enkelde Protestantse Staat of Prins,
die sy geraden sullen vinden te bespringen,
by aldien sy dan door haar listen de andere
maar in verdeeldheyd kunnen houden, het
welk niet zwaar sal vallen, soo is'er wey-
nig hoop dat soo een Staat lang weerstand
sal kunnen bieden.

De Franse Koning is soo 't schijnt niet
ongewillig dat het bekendt is, dat sijn des-
sein in 't algemeen tegen alle belijdenis
der Protestantse Godsdienst is, en inson-
derheyd tegen Engeland; en daarom heeft
hy toe-gestaan dat des Bisschops van Cos-
naet Oratie voor hem te Versailles in 't Jaar
1685. uyt-gesproken, sou publijk gemaakt
worden, alsoo die geauthoriseert was om
de mond van de Cleresy van dat Rijk te
zijn: hy prijft den Koning over het onder-
drukken van de Protestanten sijns Rijks,
en vraagt wat sy nog niet verwachten mo-
gen

gen : Engelandt, segt hy, presenteert aen uw Majesteit de glorieuse occasie die ghy wenschen moogt ; de Koning van Engelandt, die het secours uwer Wapenen van nooden sal hebben, om hem in 't Catholijk geloove te mainteneeren, sal u haest gelegentheyd doen vinden, om uyt u selven hem protectie te geven. Wy weten seer wel dat al-eer de Franse Geesteljkheyd dit door die Bisschop verklaerde, dat dat selve Hoofd, het welk de destructie van soo veel milioenen van Protestanten in dat Rijk beloten had, ook met een de ruïne der Engelsche Religie en vryheyd beoogde. Maer het verwonderde ons te sien, dat die Oratie door last des Franfen Konings gepubliceert wierd, en dat onse Koning toestondt dat de Translatie des selfs vryelijk in Engelandt onder de luyden quam. Wy dachten dat het beneden de Majesteit van een Koning van Engelandt was, om te gedogen dat men zijne onderdanen ging seggen, dat hy onder de protectie van een Koning van Vrankrijk soude komen, over welks Koningen en Koningrijk zijne Voorzaten soo dikwils hadden getriumpheert ; maer het schijnt wel dat niets on-eerlijk geacht moet werden, dat tot het generael Paepfche desseyn van de Protestantie profellie uyt te roeijen, kan dienstig zijn.

Wy behoeven uw Hoogheden niet indachtig te maken, dat de selfde Oratie bekent dat de Paepse raedtlagen, en conspiratien tegen Engelandt desgelijk de ruïne van de Religie en vryheyd der Geuineerde Provintien beoogen. Want die Bisschop segt den Koning, dat hy de conquesten van nieuwe Landtschappen onder nam om aldaer de Bisschoplijken staet, en de Religieuze aenbiddinge en altaren te vestigen. Dat Hollandt en Duytslandt het Toneel zijn'er victorien zijn geweest, alleen op dat Christus daer mocht triumpheeren, dat is, dat de Papisten op de Protestanten en haer Religie mochten treden; en dit spreekt hy (soo hy segt) als in den Geest der Kerk ; en hy geeft te kennen, dat haer hope van succes tegen de arme Protestanten on-bepaelt is,

seggende, *wat mogen wy niet noch meer verwachten ?*

Wy moeten openhartig bekennen, dat wy al te agterlijk sijn geweest, om dit desperate Paepse verraad tegen de geheele Protestantse Religie te gelooven : En wy self in 't particulier sijn bedrogen geweest door onses Konings beloften, om onse Religie, Wetten en Regeering te beschermen en te mainteneeren, daer wy deselve nu ondermijnt sien, en den aanslag gelegd is om se alle te doen verstuyven, door een opgeraepde Conventie van Persoonen, die voor af verbonden, om-geset, of om-gekocht zijn, om de wil en desseyn des Konings te dienen, en nochtans den naem van een Parlement sullen aen-nemen. Wy sijn niet gantschelijk on-gevoelig geweest van 't pericul van onse Vryheyd, Religie, en Regeering, van dien tijdt af dat sijn tegenwoordige Majesteit verklaerde dat sijn vorige Majesteit een Papist was geweest : maer wy sagen ook dat sy door haer secrete samen-gevoegde raedtllagen niet machtig geweest waren om te beletten, dat 'er eenige Wetten gemaekt wierden om de Protestanten te secureren, door het uytcluyten der Papisten van onse Parlemanten en alle Officien en Employen : En wy hoopten dat het leven van onsen Koning niet genoegsaem soude wesen om by graden (gelijk sy begonnen waren) de treffelijke Fondamenten onser burgerlijke Regeering om te werpen, noch het klaer licht van de waerheyd Christi, die in onse Religie beleden werd, uyt te blusschen : En wy waren verseeckert dat de gemoederen van Uw Hoogheden klaerlijk waren verligt in de Leere der Protestantse Religie, en verciert en aen-gedaen met alle Christelijke en Koninglijke deugden, bequaem om de hoogste Throon te besitten.

Daer op encourageerden wy malkander om met geduld de aanslagen van Sijn Majesteit tegen onse Wetten en Vryheden te lijden, presumeerende dat uwe Hoogheden eer-lang onse blijde Verlossers souden zijn, tot de seuwige confusie der Paepse

desseynen tegen onse Gouvernement en Religie, en tot vindicatie der onnosselfeyd van de Protestantische Martelaren in alle de Koninkrijken van Europa.

Maer gelijk als U Hoogheden de grootste voorwerpen onser aardfche hope waert, soo zijn oock de gedachten van haer Konincklijke Hoogheyds Succellie tot de Kroon, gevoegt by Uw Hoogheyds deugden en militaire wackerheyd en grootmoedigheyd, de grootste oorfaek van vrees en fchrick tot alle de Paapsche Concilien van Europa geweest, en daerom hebben sy verscheyden'erley raadtilagen ondernomen: En eenigen tijd lang heeft men door Sijn Majesteysmacht, gevoegt by een Parlement, iets voor-gestelt onder de bedriegelijke naem van *Vryheyd der Conscientie* en een *Magna Charta*, om daer door Uw Hoogheden in uwe accessie tot de Kroon te kluyfieren met sulcke Conditien die in 't Parlement geobtaineert werden in 't geval van Koningin Maria, en Elisabeth; welke sy hoopten te verstercken, als Sijn Majesteit de Papisten in possessie stelde van alle de sterckte en autoriteyt des Koninkrijcks, vereenicht met alle de macht des Franfen Konings; op dat uw geruste admittie tot de Throon onmogelijk sou zijn, 't en zygy aen de Papisten, en de Conditien die sy souden imponeeren, wildet submitteeren, en van haer af-hangen. Maer sy vonden dat het zwaerder was, dan sy sich eerst hadden ingebeeldt, om een Parlement te krijgen dat met Sijn Majesteit soude willen aenspannen in soo een project tegen Uw Hoogheden: Weshalven eenige van de voorlichtigste en considerabelste Papisten sich stieten aen de absolute kracht van een gehuurde Armee en de Franse macht, om de Erfgenaem der Kroon daer door te dwingen; en daerom proponeerde sy dat Sijn Majesteit liever de kracht van sijn Vaderlijke macht op haer Koninklijke Hoogheyd soude beproeven, en alle argumenten van Interest gebruycken, om haer te brengen tot verandering van sentiment in haer Religie, of ten minsten, om hare gedach-

ten humant wegen te modereeren, en haer te bewegen dat sy tot hunne volkomen vryheyd mocht concurreren.

Indien die devoiren hopeloos souden zijn, dat men dan op Uw Hoogheden ten minsten soo veel sou sien te prevaleeren, dat gyl. uw consent gaest tot Sijn Majesteit declaratie voor de vryheyd der Conscientie, en dat gy u met sijn beggerten soud vereenigen om een Parlement te verkrijgen tot affchaffingen der Penale Wetten in Kerckelijke saken, en de Test.

Men presumeerde dat men Uw Hoogheden wel sou persuaदेereen, dat de Wetten die Sijn Majesteit suspenderde en van dispenseerde, maer twee of drie in 't getal waren, die tegen de Protestantische Dissenters, die Conventiculen hielden, waren gemaect, beneffens noch eenige Wetten, sint de Reformatie ingestelt, om de Papisten op groote straffe te dwingen, dat sy tot de publike Kerk moesten-komen, en om haer Priesters buyten 't Rijk te houden: En men hoopte dat Uwer Hoogheden compassie over alle Christenen, en een teederheyd voor de Vryheyd van Conscientie, u bewogen souden hebben, om sonder eenig verder ondersoek u met Sijn Majesteits begeerte te vereenigen.

Men geloefde dat u Hoogheden, noyt eenige ondersoek souden hebben gedaen ontrent de Penale Wetten in Kerckelijke affairen, die door d' oude Papisten over veel honderd jaren gemaect waren, tegen de schrickelijke invasten der Roomsche Kerk op de rechten der Kroon en des Rijcks, waer door sy 't Koninkrijk verarmt, verslaeft, en by-na geruineert hadden; noch oock dat uw Hoogheden begrepen souden hebben, dat de Koning een deur geopend had voor een wederkeeringe van alle die boose practijken der Paepsche Kerk, en dat de selfde door het rappelleren van die Wetten weer souden vast gestelt werden.

Men vermoede niet dat uw Hoogheden wisten dat de Penale Wetten, in Kerckelijke affairen de klaerste geauthoriseerde Declaratien behelfen, die ergens voor han.

handen zijn in eenige Registers van de Regten der Engelse Kroon, van de forme en constitutie onser Regeringe, en van de privilegien en vryheden der Onderdanen: nademaal de eyfchingen, Usurpatien, en ondragelijke abuysen der Roomse Kerk de Koningen en Parlementen een noodfakelijckheyd hadden opgeleid, om die Wetten te Declareren, dewelke nu de onde en onwaerdeerlijke bewijsen van de Erffnissen der Koningen en des Volks zijn.

Men had sig ook ingebeeld dat U Hoogheden de consequentien van een algemeene her-roeping der Penale Wetten, in Kerkelijke saken niet soude bespeurd hebben, namentlijk dat het in 't werk stellen van Sijn Majesteyts Declaratie (gelijk hy die proponceert) sulken absoluten bevestiginge van 't Pausdom sou zijn, als de Roomse Kerk kon wenschen: Want alle de Canons of Wetten der Kerk van Romen souden dan grooter en Wettelijker kracht hebben, dan sy in 500. Jaar hebben gehad; en al haer authoriteyt en Jurisdic tien over onse Personen en Goederen souden op een wettelijke wijze, die door 't Parlement geaprobeert was, alsoo groot zijn, als die oyt in Engeland zijn geweest; ja zelfs een gedeelte van de *Magna Charta*, alwaer het strafbaer gemaekt werd, indien eenig Priester ymand soo verre misleyd dat hy sijn Land aen Religieuse Huysen legaterent, sou dus doende gerappelleert zijn.

Men had sulken groot vertrouwen van uw Hoogheden te bedriegen, en uw consent te obtineren, tot het rappelleren der Penale Wetten, dat de Priesters een gerugt verspreyden, dat gy-lieden daer toe bewilligt had, en dat sijn Majesteyt u-lieden daer in wel verstond; ja een valsche Jesuït had de onbeschaemtheyd om het als een secreet anderen in te luyfieren, dat haer generael desseyen niet missen kon, aengesien sy heymelijk verskeret waren, dat de Prins van Orangie daer mede sou concurreren, als het bequame tijd was om hem selven te verklaren.

Wy waren verskeret van de valsheyd

deser gerugten, dewijl eenige van ons kennis hadden van de Applicatien, die door sijn Majesteyts order ontrent uw Hoogheden in dese zaak gebruykt wierden: en wy waren niet weynig ontfet, wanneer een van onse vrienden te Whitehal, aan ymand van ons in 't laast van Augustus seyde, dat de geruchten van uw Hooghedens concurrentie schielijk gesluyt waren, en dat hy had hooren mompelen, dat men met grootse gramschap seyde, dat uw Hoogheden obstinaat in uw dwalingen waren, en dat gy-lieden uw selven by de Kerk van Engeland poogde te bevriend te maken, en dat de Koning sich derhalven niet meer met u soude quellen; maar dat gy 'er wel berou over soud hebben.

Enige weynige van ons, die dikwils conferentie hielden, besloten dat de Koning sijn mesures moest verandert hebben; maar wy konden niet begrijpen wat'er dog be-oogt moegt zijn, om aan het Parlement te offereeren, in plaats van een Protestantse Successeurs consent, om haar tot het rappelleeren der Penale Wetten, van sijn Majesteyt soo seer begeert, te obligeeren. Maar het duurde niet lang, of wy hoorden mompelen dat de Koningin zwanger was, en doen begonden de Papisten te triumpheren, en de Priesters seyden stoutelijk, dat dit haar Koninglijke Hoogheyds regt tot de successie soude vernietigen, al was het dat het een Dochter was; verskerende battelijk en onbeschaamdelyk, dat indien de Koningin een Dochter baarde na dat de Koning tot de Kroon was gekomen, soo behoorde die te succedeeren voor een Dochter die geboren was, doe hy nog maar Hertog was. Maar daar was niemand als de Papisten die eenig geloof aan dit gerugt sloegen; dat sy zwaar was. En de fabel van 't verzoek der Hertogin van Modena in den Hemel of 't Vagevyer, en dat de Lieve Vrouw van Loretto haar soude helpen om een Soon te ontfangen, om des tegenwoordigen toestands wille, deed alle menschen, behalven de Papisten, gelooven, dat 'et maar een inventie van de Priesters

sters was, wat'er dan ook van mogt voort komen.

De gantsche vertelling die'er van was, betoonde genoeg dat het van't geslacht der Paaple Legenden was; en't verchafte stofse van lagchen en spotten onder't volk, en was een onderwerp voor de Poëten om schimp-digten te maken, die soo gemeen waren, dat mense zelfs te Witshal vondt, en sonder twijffel quamen sy ter kennisse van sijn Majesteit, en de meeste van't Hof. De ernstigste Protestanten waren terstondt bedugt, dat men voor had een gesupponeerde Soon toe te stellen, om de aangroeyende reputatie en magt van u Hoogheden te besnoeytn: want alle de Protestanten van Europa sagen haar Hoogheyd aan, als de apparente Erfgenaam der Engelsche Kroon, en dat uw Hoogheden in allen opsichte het bequaamste hoofd waart voor het Protestants Interest, tegen het generaal Paaple dessein.

Sy wisten dat dit practijk noodigh was tot ondersteuninge van de glory en schrik des Franfen Koninghs, tegen de grootste reputatie uwer Hoogheden, door de verwachtinge der Engelsche Kroon; 't is wel bekend dat hy vreesst dat uw Hoogheyd sijn eygen recht sal vindiceeren en redden van sijn openbaar geweldt en roof, en dat hy schrikt voor uw bescherming van het Protestants Interest door gantsch Europa tegen sijn arbitrale en bloedige desseynen.

Hy weet wel dat indien haar Koninglijke Hoogheyd tot de Kroon van Engelandt komt, dat hy dan haest incapabel sal zijn om sijn wreede intentien tegen de Protestanten van andere Landen te profecuteren; en misschien naauw elijks machtig om sijn grandeur en triumph over sijn miserebele Onderdanen te supporteeren.

Selvs de verwachtinge in den tijdt van 8 of 9 Maenden dat de Koningin een Soon soude voortbrengen, diende grootelijks tot voordeel van de Papisten, indien dese greep al mislukt was door eenigh roeval; want het sluyte voor een tijdt de Protestanten van alle Landen in de groote

verwachtinge die sy van uw Hoogheden hadden, het verwekte een triumphante hoop in alle Paapse Landen, het versterkte de handen en herten der Engelsche Papisten, om haer Desseyn vigoreuselijc voort te setten, het encourageerde de omgekogte en de huyc nae de wind hangende Protestanten, om met haer te vereenigen, en het prevaleerde op veel zwacke Dissenters om haer te doen gelooven dat'er een Paaps Prins sou succederen, en dat haer Vryheyd van Conscientie alleen van de Paapfen te verwachten is, en dat sy daerom haer behulpsaem behooren te zijn.

Wanneer wy de ligtgeloovigheyd en verleyding van't Graauw ontrent dit sprookje van des Koningins Zwaer zijn, sagen, en de droevige apprehensien der verstandigsten, dat'er om de Politijke ondersteuning van't Paaple desseyn, een valliche Konings Soon het Koningrijk mogt opgedrongen worden, soo resolveerden wy om een Memoriael te houden van de opkomst, voortgang, en uytlag van de geheele saek, soo ver als wy'er kennisse van konden bekomen. Wy bemerkten terstondt dat de Paaple Priesters de eerste verspreyders, en stoutste versekerers van de ongetwijffelde waerheyd deser saek waren, en dat sy stoutelijc voorseyden dat de Koningin een Soon droeg, die de vast-stelling van haer Kerk in Engeland sou volcyndigen; en dat soo sekerlijc, als of sy de Vrugt in haer Baer-moeder volkomen hadden sien formeren; of liever als of sy vertrouwelingen waren geweest van dit gesmeede werk van een gesupponeerde Jongen, en dat sy haer part in 't manieren daer van hadden gehad.

Haer manier van praet en gepog vermeerderde de al-gemeene suspitie: Want wy wisten dat dit soort van Priesters staende hielden dat de snodeste boosheyd geoorloft was tot dienste van haer Kerk, en dat sy uytgemunt hebben in allerley bedriegeryen en valscheden. eens hebben sy een *Eeuwig Evangelium* (gelijc sy't noemen) gesmeed, om de Ordre der Bedel-Monnicken te ondersteunen; en soo wy eenige van haer

selvs

felfs gelooven mogen , foo hebben fy een opperfte Tytel-gever in eenige rijke Conventen , om eenig recht te practifeeren op ymands Landt , en dat tot haer Convent te trecken , als fy der fin in hebben . Die Priefers practifeerden ook de zwellende buyk van Koningin Maria , om alfoo een valsche Erfgenaem der Kroon te krijgen , tot voortfettinge van haer Katholijke zaek : en daer wierden tot Romen en in al de Paapfe Landen , alfoo groote publike triumpherende en folemneele gebeden voor haer buyk gedaen , als'er voor onse Koningin zijn gefchiedt : maer haer deffeyn wierd ongelukkig gedwardsboomt , doe haer verloffing verwacht wierde , want haer vreugde en gebeden verdwenen in roock .

Sommige van die Priefers waren de uytvoerders van de bloedige en on-natuurlijke ufurpatie van onfen Koning Richard de derde . Een Priefter predikte by Pauwels Kruys , en fogt het volk te doen gelooven dat Koning Eduward de IVdes oudtste Broeder , wiens Zonen door Koning Richard vermoort waren , een Bastaert en niet de wettelijke Zoon van Richard , Hertog van Jork was ; en dat Richard de ware echte Zoon was , en lang was verongelykt van wegen de Kroon , die hem toequam .

Het was ook het uyt-vindfel en de practijk van een Priefter , om Lambert Symnel een Backers Zoon , tegen Koning Hendrik de VIIde op te maken , hem valschelyk voorgevende Graef van Warwik te zijn , waerom hy ook pretensie op de Kroon maekte , en Koning van Yrland geproclaameert wierd , marcherende met een kloeke Armée in Engeland om zijn pretensie te handhaven . Door diergelyken raed wierd Perkin Warbek , een andere vervalste gefel , ook op-gehitst tegen Hendrik de VII. door Margarita , Hertogin van Borgondien , om sig uyt te geven voor Richard de jongste Zoon van Eduard de IVde ; en hy kreeg fulken considerablen aenhang in Yrland , en wierd soo bygestaen in Schotland , dat hy hard na de Kroon dong . En wy konnen niet vergeten wat een bedriegelyke list de Jefuiten inventeerden en practifeerden in

later jaren , om een Erfgenaem van een Kroon te procureeren , die nu haer voornaemste steun in Europa is .

De gedagtenisse van dese en veel andere snoode bedriegeryen der Roomse Priefers van diergelyken belang , om de successie der Croon te veranderen tot dienst van haer Kerk , en haer soo beezig en vlijtig fiende om het volk te doen geloven dat de Koningin zwaer is , en dat van een Soon , wanneer het gantsch onmogelyk was om te weten of sy waerlyk was bezwangert geweest ; dese dingen , seggen wy , te samen gevoegd , versterkte onse suspitie , dat sy een rol ageerden die men haer belast had , en dat'er geresolveert was om een vervalste Zoon tot Prins van Wales te maken , gelijk het gemeen gerugt ging .

Die aenmerkingen en observatie welke wy zedert , gedurende des Koningins gesupponeerde zwanger zijn , en ontrent den tyd van haer gepretendeerde verloffinge , genomen hebben , hebben ons de waarheyd van de saek soo klaer getoont , dat wy nu niet meer vermoeden , maer besluyten , dat dese gepretendeerde Prins van Wales maer een vervalst kind is ; en wy agten het onfen schuldigen pligt aen Uw Hoogheden , aen ons Landt , en aen 't geheele Protestants Interest (dewyl dit kind tegen die alle gefet is) om u L. te vertoonen alle de Aenteekeningen die wy daer van gehouden hebben in de geheele zaak , dewyl verscheyde van ons sig digt by 't Hof gehouden hebben gedurende dese geheele transactie .

Wy bidden om verlof dat wy Uw Hoogheden indagtig maken , dat al-eer wy de speciale en particuliere bedrijven en circumstantien , die wy in dese saeck hebben geremarqueert , op een overtuigende wijze konnen vertoonen ; het noodig is dat wy eerst voor af laten gaen en bewijfen de waarheyd van eenige generale conclusien , ontrent de proef , en 't bewijs waer op men een regt oordeel van desen gesupponeerden Prins kan vellen : en indien Uw Hoogheden klaer sullen voldaan zijn in de waarheyd deser conclusien , waer van wy niet en twijffelen of gy sult volkomen overtuigd

tuygd zijn, sonder eenige verdere hesitatie of ondersoek, dat dese gesupponeerde Prins van Wales niet met recht kon geoordeelt werden, door eenigerley Regulen van Justitie of Wet, waerlijck van de Koninginne geboren te zijn.

De eerste sekere Conclusie dan is dese, dat volgens de Universeele Regulen der Justitie en billikheyd, een Kindt van onse Koninginne (waer van men hoopte dat het erfgenaem van de Kroon van drie Koningrijcken sou zijn, en verwachtete dat daer door sou achter gestelt werden een ontwijfelbare apparente erfgenaem, en ook het recht van een strijdbaer Prince, en diverse Princesen van den bloede) dat sulken Kind, seggen wy, had behooren betuygd te werden, dat het uyt het lichaem der Koninginne geboren was, door seeckere personeele kennisse van rechtmatige getuygen, die tot soo een saeck van belang vereycht zijn; en haer getal most soo groot geweest, en sy van sulken onbevleete reputatie, ontwijfelbare Authoriteyt, en volkomen onpartijdigheyd geweest zijn, dat het bewijs van die geboorte noyt redelijker wijze in twijffel had kunnen getrocken werden: 't zy in Engeland, of eenige andere Christen Koningrijcken of Staten.

Een Zoon van des Koningins lichaem sou natuurlijk, en reëlijk soo dra hy geboren wierd, het apparente regt van haer Koninglijke Hoogheyd benadert hebben; en sy sou daer door van rechtswegen opgehouden hebben apparente erfgenaem der Kroone te wesen: en geen regulen van natuurlijke civile Justitie, nog de Wet van eenige civile Regeering, sullen toestaen dat het regt het welck eenig persoon na alle apparentie volgens de Wetten had, sou benadert, en hy daer uyt geloten werden, sonder dat het alvorens genoegsaem is bewesen, dat d' andere sulks gerechtelijk toequam, en dese derhalven van sijn apparent recht vervallen was.

Onse Engelse Wetten en speciale statuten tot dien eynde, abhorrenen allerley invasie op het apparent wercklijk regt van een

ander, 't zy door wille des Konings, of op versock van eenige Onderdaen: want de admiffie van soo een practijk is absoluit verderffelijk voor alle eygendom, en alle civile Justitie en Gouvernement. De gantsche burgerlijke Regeering, werdt gedissolveert, en 't verkeert alles tot een verwarde loop van 't natuurelijk regt, by al dien'er ergens een civiel Gouvernement of eygendom werdt gestabileert op de invasie van het Wettelijk apparent regt van anderen, sonder sustante bliken van haer eygen grooter of beter regt, en 't is directelijk strijdig tegens Gods eeuwige regtvaardige Wet onder de menschen.

Op dese sekere en onseylbare fundamenten bouwen wy ons beuuyt, dat dese gesupponeerde Prins van Wales had behooren bewesen te zijn, dat hy geboren is uyt het lichaem des Koningins, en dat door de wetten van Engeland, door de Fundamentele Regulen van alle civile Justitie en Regeeringe, en door de onveranderlijke Wetten Gods, van de gene die pretendeeren dat het soo is; sonder dat het mogelijk was te wederspreken, op sulken wijze als in de voorgaande conclusie gespecificceert staet: en sulke bewijsen hadden publijk behooren gedivulgeert, en bekend gemackt te werden aen Engeland en de geheele Wereldt, voor al-eer dat sijn Patronen in sijn naam aenvaerd hadden het regt van haer Koninglijke Hoogheyd, die volgens het oordeel van onse Wetten geacht most werden, als de apparente erfgenaem van de Kroon van Engeland; en dat sy voor hem geassumeert hadden die eere en glory, die Haer Hoogheyd met regt in Engeland, en by alle de Koningrijcken en Staten van Europa had, van de naeste apparente Successeur der Kroon van Engeland te zijn.

Ongetwijffelt hebben alle de geciviliseerde Koningrijcken in de wereldt, die erfelijk zijn, dese grondregels van billikheyd en reden in haer gewoonlijk gebruyk achtervolgt, dat haer Princen geboren werden in de tegenwoordigheyd van de Prin-
cen

een van den Bloede, van de voornaemste voorstanders van de Religie, van de trefelijke Edelen en Officieren in de hoogste bedieningen van 't Koningrijk, en van de Ambassadeurs en Ministers van Buytenlandse Koningrijken en Staten, op dat de Erfgenamen van sulke groote Erfnissen soo bekent en openbaer mogten zijn, dat'er onmogelijk geen controverse over haere Geboorte, en dat sy lineale erfgenamen der respectieve Koningrijken zijn, soude konnen ontstaan. 't Is over-al gebruykelijk wanneer men eenig regt, alleen uyt kragt van Geboorte verkrijgt, dat die gene die 't selfde pretenderen, door getuygen, by de respectieve omstandigheden van een jegelijke saek passende, ook bewijzen dat die Geboorte waerachtig is, op poene van regtveerdig ge-excludeert te zijn van het regt dat sy eyschen. Nogtans ver-cyscht de Justitie niet altijd diergelijke getuygen en klare blijken, ontrent de geboorte van alle gemeene personen, om dat de circumstantien van hare saken soo different zijn, dat de getuygen van sulke personen van qualiteyt, en in sulken getal dat het een siffisant bewijs is van de geboorte eens erfgenaems, met regt on-siffisant voor de geboorte van een ander souden mogen werden geoordeelt.

Maer de Geboorte van den Prins van Wales was met sulke omstandigheden ver-geselschap, dat de billijkheyd ver-eyste dat zijn geboorte uyt de Koningin, door soo veel getuygen bewezen wierd, dat het bewijs daer van soo kragtig was geweest, als de sekerste saek die op eenig menschelijk getuygenis kan gebouwt werden: Want sonder twijffel zijn de omstandigheden van sijne gepretendeerde geboorte seer extraor-dinary geweest.

Het wierd in 't generael geseid en ge-loofd, dat de siekte en zwakheyd der Koningin haer on-bequaem had gemackt om een levendig Kindt voort te brengen. De beroemde Doctor Willis, toonde dat ge-voelen aen sijn Confraters van een van haer Kinders, doe haer Majesteit nog veel ster-ker was, seggende: dat'er *Mala Stamina*

Vita waren, en het gemeen gevoelen daer van wierd geconfirmereert door vele jaeren experientie.

Het was notoir, dat'er van de twee hon-derd geen een in 't Rijk dat gerugt geloofde, dat haer Majesteit Zwaer was, niet tegen-staende alles dat daer van geseid wierd door de Koning en de Koningin, en de Gebeden die men daer op belaste te doen.

Als ook dat haer Majesteits Zwanger zijn alsoo min geloofte wierd in Buytelandse Protestantse Plaetsen als in Engeland, en daer wierden in verscheide Landen, soo wel als in Engeland, Pasquillen verspreyd, die verklaerden dat et gerugt dat de Koningin Zwaer was, anders niet was als een listige konst der Jesuiten, om door de hope van een Paapse Successeur tot de Kroon, haer Cathol. Onderdanen in haer desseynen aen te moedigen, en Profelyten te gewinnen.

Het was publijk bekent dat'er in 't groot-ste deel van 't Rijk een Jalousy was, dat de Paapse Beraedslagingen het soo aengeleid hadden om haer een valsche Prins van Wa-les op te dringen.

Daer waren ook ontrent de geboorte van dese Gesupponeerde Prins nog andere cir-cumstantien van geen minder belang. De al-gemeene opinie was, dat de veyligheyd of het perikel van dese Professie der Protes-tantse Religie niet alleen in Engeland, maer in alle de Koningrijken en Staten van Europa, een seker gevolg soude zijn van haer Majesteits dragen, of niet dragen van de Prins van Wales.

De Geboorte van sulken Prins sou tot groote verkleyning strecken van vele Prin-cen en Princeffen in haere verwagtinge een voortgang tot de Successie van drie Kroo-nen, en Engeland wierd daer door ge-dteygt met het perikel en de elende van te vervallen onder een Onmondige Prins in de naem, en onder de heerschappy van Ro-men in der daed.

Alle dese bysondere omstandigheden die de Geboorte van den Prins van Wales vergeselschapten, van sulken nature, im-portantie, en soo menigvuldig zijnde, als'er

noyt te voren in de geboorte van eenigen Prins ter Wereld te samen gekomen waren; soo wierd'er onvermydelijk door de natuurlijke billikheyd die alle Natien gemeen is, en volgens de practijk der speciale gewoonlyke Wet van Engeland in 't bewijsen van eenige gebeurde saek, als ook volgens de al-gemeene Justitie en bysondere Wet vercyft, dat'er een eygentlijk bewijs soude geweest zijn, dat dese gesupponeerde Prins van de Koningin geboren was: 't welk de speciale circumstantien in de saek beantwoord, en de Objecten, die uyt een yder der selve soude mogen ontstaen, soo volkomen begrepen had, als de natuur der saken het had-konnen toe-laten: Op dat de getuygenis van sijn geboorte sussant had mogen zijn geweest, om de Jalourste en achterdogtigste personen in ons eygen en ook in andere Landen satisfactie te geven; en alle prejudicien te removeren, die men wist dat van verre en na-by door 't gerugt verspreyd waren.

Het was absoluyt noodzakelijk volgens de billikheyd, Wetten, en voorsigtigheyd sulken bewijs van sijn geboorte te hebben, gelijk onse voorgaende conclusie neer-geselt heeft. Dat is:

Dat'er een getuygenis van geweest was van personele en absoluyt sekere kennisse: Dat'er Vrouwen hadden konnen getuygen dat sy selfs in persoon gesien hadden, dat dat eygenste Kind natuurlijk uyt des Koningins Baer-moeder was gekomen; en dat'er Mannen waren om te getuygen, dat sy vry-en onbelemmert dat selfde Kindt door adfistentie van de Vrouwen hadden gesien in sijn suyvere natuurlijke naaktheyd, met alle de bekende teekenen en merken van een Kindt dat soo even uyt sijn Moeders lijf komt; midsgaders die andere dingen die natuurlijk op de geboorte van een Kind volgen; want de effecten van soodanigen werk zijn daer ter plaetse soo sigtbaer, dat se onmogelijk verborgen konnen blijven. Sulken getuygenis versogt men altijd in de Geboorte van een yder Prins van den Bloede in Frankrijk, al is hy nog soo ver van de Croon.

Dat de getuygen van die saken bequame en behoorlijke getuygen waren geweest, passende op de grootheyd der personen en dingen waer op de questie was, en op de groote consequentie die daer uyt soude mogen ontstaen. De natuur, of het eerste ligt dat Godt in de gemoederen der menscheu schiep, toonde de billikheyd van die Roomse Rijks-Wetten, die verordineerden dat die gene dewelke de geboorte van Kinderen, of 't sluyten van een Huwelijk staende hielden, het selfde mosten bewijsen door bequame of eygentlijke en ontwijsfelbare getuygen: De meeste Schrijvers over die Wetten bedienen sig verscheydentlijk van dese woorden, die wy om kortheyds wille sullen te samen stellen, *Matrimonium et Filiationem qui afferunt, debent probare per testes idoneos, omni exceptione majores*. Die een Huwelijk of eenig Kind voortsaen, die moeten het bewijsen door Getuygen daer men niets op te seggen heeft. Soo behoorden'er dan in dit geval sulke bequame Getuygen geweest te zijn, dat geen Engelsman of Uytlander daer iets hadde konnen tegen in-brengen.

Dat de Getuygen die volgens de Wet en Wijsheyd, van beyderley Sexe vereyscht wierden, bequame en behoorlijk geweest waren ten opsigt van Ouderdom of Jaren, dat de Vrouwen Matronen geweest waren, welkers Graviteyt en bescheydenheyd bequame was geweest, om van de Mannen van diergelijke qualiteyt met eerbiedigheyd bejegend te werden, wanneer sy aen haer naaktelijk de werken der natuur vertoonden, die onvermydelijk in soo een geval noodzakelijk zijn.

Dat sy bequame en genoegsame wetenschap en verstand hadden gehadt; in 't geval van Kinder-dracht; en door ervarentheyd kennisse hadden gekregen van alle de werken der natuure, op wat wijze de Moeders moeten gehandelt worden, in een ware Arbeid en Verlossing, en aansonds daer na, en wat de natuurlijke toevallen in de Moeder zijn, die de ware geboorte van een Kind vergesellschaften, het welk voor de natuurlijke tijd van negen maenden ter Wereld

reld komt, en dat op zijn regte tijd komt, en desgelijks de teikenen van een Kind dat voldragen is, of dat voor zijn behoorlijke tijd komt! het was ten hooghsten noodig dat de getuigen sulken kennisse en ervaertheit in alle die saken soudeu gehad hebben, of ten minsten dat sy, door anderen die verstant hadden en getrouw waren, so volkomen daer van waren geïnformeert geweest, dat het klaer aen het Koningrijk had mogen blijken, dat sulke getuigen niet konden misleyd geweest of bedrogen zijn, door eenige listige practijken, om te gelooven dat desen gepretendeerde Prins van de Koningin geboren was, indien hy in waerheyd maer een onderstekeling en vervalst was.

De algemeene Regelen van onse Canonijke Wet vereyste, dat de Getuygen opentlijk waren bekend geweest aen 't Coningrijk by haer persoonen, of namen, of haer interesten, belangen, of employen: Onse Fundamentele Wetten hebben besorgt dat alle gebeurde saken beslegt-souden werden, door beswoorene Mannen van de Buurt daer de saek voorgevallen was, en dat de getuygen aen de beëdigde persoonen bekend zijn: en men heeft altiijt suspitie van bedrog indien'er persoonen om te getuygen te voorschijn werden gebragt, die by de Buurt, daer de saek geschied is, niet bekend zijn, ten zy dat'er eenige openbare reden is, dat sy de saeck beter weten, dan die gene, die digt by de plaats waren, en aen de beëdigde Mannen bekend zijn.

De reden van onse Wet is van een seer dringende kragt in 't geval van de gesupponeerde Prins, dat de getuygen van sijn geboorte, personen souden zijn die publijk bekend waren, en op welkers kennisse, waerheid, en credit, het gantsche Coningrijk en de Christen wereld sig kon verlaten in een saek van so grote consequentie; en geen onbekende personen die noit publijk genoemd waren, of van gehoort was in dit, of in eenige andere Coningrijke; en voor al geen onbekende Uytlanders, 't zy Francen, of Italianen of anderen: want die behoorden voor geen competente getuygen gaagt te

werden om het Rijk in dese saek te konnen voldoen. Zeker als men de omstandigheden wel insiet, so sal het klaer blijken, dat het gepretendeerde getuygenis behoorde verworpen te werden; en so men dit offereert, so strekt het tot regtveerdige prejuditie van haer pretentie, nademaal daer een geheel Coningrijk was, behalven alle de voortreffelijke Ministers van Uytlandsche Princen en Staten, waer uyt men getuyge had konneu kiesē, die opentlijk bekend onder al 't volk waren; en daer was noyt meer nootsakelijckheyd toe geweest als nu; om dat het wel bekend was aen sijn Majesteit en het gantsche Hof, dat des Coningins Swanger zijn in 't generael nog in Engeland, nog in andere Landen geloofst wierd.

De gemeene billijkheyd vereyste dat de getuygen bequaem en behoorlijk hadden geweest ten reguarde van haer hoge en gedistingueerde Qualiteyt; 't zy dat sy begiftigt waren met eenige van de hoogste Kerkelijke waerdigheden, als Aartsbisschoppen op Bisschoppen, of dat sy door geboorte of creatie, vande grootste Adel van 't Rijk waren, of dat haer extraordinare waarde haer reputatie had in top gevoert, en sy geëerd waren met de grootste en trefselijckste officien van gewigt en verrouwen in 't Rijk.

Onse Wetten zijn onpartijdig voor hooge en lage in 't hooren der getuygen in alle saken, en daerom overwegen sy behoorlijk de circumstantien van een jegelijcke saek die bewesen moet werden, en van elken getuyge en sijn capaciteyt om het te bewijlen. 't Is waer onse Wetten oordeelen niet dat de waerheyd en opregtigheyd juyft aen waerheyd, edelheyd of grootheyd gebonden is: maer nogtans vereyssen sy, met regt getuygenissen van persoonen van groote Digniteyt in de Kerk, of van edele geboorte, en verheven kennisse en staer, en die niet van anderē dependeren, en alsoo meer bevrijd zijn van exceptie (gelijk in dese saeck werdt vereyft) als sulcke die kleyn van verstand zijn, en 't voordeel niet gehad hebben van brave opvoedinge of onderwijfinge, of behoefteig zijn; en van andere dependeren om haer onderhoud, ge-

lijk als Vroedvrouwen, Minnemoers, Bakers en fulk flag.

Daerom (*ceteris paribus*) (de capaciteit en waerschijnlijkheyd van de gefchiede faak te weten, ende onpartydicheit der getuigen van hooge of lage ftaet gelijk zijnde) fo is het billijk dat onse Wetten meer credit geven aen 't getuygenis van waerdige en edele perfoonen en getuygen, om de geboorte van een Prins te bewijfen, op wien het regt en de tijtel tot Koningrijken dependeert, waer door het appatente regt van den eenen ge-excludeert, en een ander in de poffeffie daer van gefteft werd.

Onse Wetten onderftellen dat perfonen van fulken hoogen graad meer verftand, en regard op haer confcientie hebben; meer generofiteyt en verfnadinge van valsheyd, en meer tederheyd voor haer eere, dan luyden van geringe conditie, en op die prefumptie wordt de affirmatie van een Edelman op fijn Eere in vele gevallen door onse Wet aengenomen in plaats van een eed, waer toe alle andere in diergelijke gevallen verpligt zijn: en om die reden is 't, dat haer declaratie van geboorte van eenige Prins, fonder voor 't Geregt een eed daerom af te leggen, alfoo fekerlijk zijn aengenomen geweest in 't Koningrijk, in de afdalinge der erffeniffe die buyten difpuit is, als of fy 't by forme van Justitie befworen hadden.

Daer fijn oock andere omftandige redenen, daer onse Wetten acht op ftaen, waerom der meer verrouwen mag gefteft werden op de getuygeniffen van den Adel van beyderley Sexe ontrent de geboorte van den Prins; want voor eerst fijn fulke perfoonen meer gewoon om in de tegenwoordigheyd van den Koning en Koningin te conferveeren.

Oock mag men billijk prefumeeren dat fulke Mevrouwen niet fo feer befchroomt zijn, als die van geringe ftaet; en dat fy meer vrymoedigheyd en flouterheyd hebben om foo dicht by de Koningin, in haer artheyd en verloffing, te komen, als 't nodig is om ooggetuygen te fijn dat fy 't Kind in de geboorte gefien hebben; en fulke Edelen fijn flouter en onbefchroomder om fulken naauwkeurige befchouwinge van

't Kindt in fijn natuurlijcke naaktheyd te nemen, dat fy daer door sekere getuygen van deffelfs geboorte mogen weefen, en volkomen gewis dat fy niet bedrogen fijn door een onderftoken Kindt.

Sulcke edele getuygen weet men oock dat grooter obligatien op haer hebben, dan anderen, om te beletten dat'er eenige queftien of difputen fouden mogen oarftaen, door onfekerheyd ontrent de fuccelfie der Kroon, alfoo daer door het Koningrijk verdeelt, en haer grootfte intrefst en pofferiteyt fou kunnen geruineert werden: oock onderftellen onse wetten dat haer conditien en ftaten foo hoog zijn, dat fy haar door geen gefchenken van rijkdom of eere de ooggen fullen laten uyrfteecken, om eenige valsheyd niet te fien, nog oock willen buygen voor een vervalfchte Prins.

Uyt alle deefe confideratien behooren de getuygen van een jegelijcke Engelsche Prins, van fulcken hoogen en edelen qualiteyt te zijn. En men weet wel dat het ten hoogften noodfakelijker was dat de reden van onse Wet exactelijck was gebofeert geweest, in 't geval van deefen gefupponeerden Prins, dan het oyt geweest is, fo lang het Koninckrijk geftaen heeft. Daer is noyt foo grooten oorfaeck niet geweest om het gemeen gerucht de mond geflopt, of aen de jalourfe Onderdanen geroont te hebben, dat'er fulke bequame en behoortlyck getuygen geweest waren, dat'er nu een Prins van de Koningin geboren was, dewelke niet in queftie konde getrocken worden, en op wiens woord en getrouwigheyd men fich feker mocht verlaten. De billikheyd ver-eyfte oock, tot volkome verfekertheyd, dat'er een competent en fuffifant getal van die bequame en behoortlyke getuygen was geweest; ten minften dat'er fo veel waren geweest die magtig waren om alle lift en bedrog tegen te gaen, dat men niet had kunnen vermoeden dat 't mogelijk was, dat men haer fou bedrogen hebben.

Deze cautie is altijd billijk en nodig in de geboorte onfer Princen; en in het tegenwoordigh geval kon'er geen eerlijk oogmerk of pretentie wefen, om fich te bepalen aen een kleyn getal van getuygen van

een daad , waer ontrent een Koningrijk , 't geen men wift dat met fufpitie van bedrog vervult was , voldaan moft zijn , enkelijk door 't feggen der getuygen , en waer door een Edele Princefse ook uyt-geloten wierd van apparente Erfgenaem der Kroonen te zijn.

Onfe Wetten vereyſchen dat de getuygen van gebeurde ſaken over-een-komelijk ſijn met de nature en omftandigheden der ſelven ; en daer werden altijd ampele getuygeniſſen vereyft wanneer de partyen , die het bewiſſen moeten , het in hun macht en verkieſinge hadden , om ſonder eenige beſtaffinge voor haer ſoo veel getuygen genomen te hebben als 't haer belieſde , en niet onwetende konden ſijn van de nodigheyd en nuttelijkheyd des ſelfs ; en wel byſonderlijk wanneer de ſaek foodanig was , dat ſy daer door groot voordeel ſouden verkrijgen , en andere diergelijken verlies. In ſulken geval fou het na den cours onfer Wet de kracht van 't bewijs ſeer krenken , indien 't getal der getuygen ſoo kleyn was , dat 'er eenige plaets voor objectie of twijffeling van de daed over bleef.

De oude Roomſche Rijks-wetten , ingevallen van Onderdanen , ordineerden , volgens de natuurlijke billijkheyd , tot voorkoming van een Onderſtekeling , by aldien 'er een *Posthumus* of Nakindt ſtondt geboren te werden , dat 'er 30 dagen aen de apparente Erfgenaem ſouden gegeven werden , als ook aen alle andere welke daer in geconcerneert waren , van de verwachte tijd der arbeyd en verloffinge van de Moeder ; op dat 'er alſoo , ten gevalle van de apparente Erfgenaem , Vrouwen geſtelt mochten werden om preſent te ſijn by de geboorte des Kindts , dat Erfgenaem ſoude werden ; die Wet ſelde een getal van vijf Vrouwen , vergunnende deſgelijks aen de zwangere Vrouw ook vijf Vrouwen die ſy ſelfs mogt verkiefen , en meer niet , ſoo dat het getal dat by haer verloffing ſoude welen 't getal van thien niet mogt te boven gaen , uyt-geſeyt twee Vroedwijven , en ſes dienſmeyden , die voor geen getuygen mochten paffieren.

Deſe regel was poſitivelijk in 't Rijk

neer-geſtelt , als het dictamen van natuurlijke billijkheyd en wijsheyd : En hoe-wel Engelandt geen Wet heeft waer in poſitivelijk ſoo een geſet getal van vrienden werd voor-geſchreven , om in ſulken geval door de apparente Erfgenaem by de geboorte des Kindts gefonden te werden ; ſoo is nochtans het gebruyk in alle ſulke voorvallen , al is 't dat men geen bedrog vermoed , dat de naefte Erfgenaem daer van kenniſſe werd gegeven ; en dat eenige van hare vrienden , ſoo veel als 't haer belieft , gewoonlijk gefonden werden , om tegenwoordig te ſijn by de geboorte van een Kindt , dat Erfgenaem ſal werden , om een ander uyt te ſluyten.

Dat gebruyk onder ons ontſtaet niet uyt gunſt , maer uyt wettelijk regt ; want onſe gemeene Wet verbind een yder die eenige pretentie heeft op iets dat een ander beſit , dat hy daer van ſulke kenniſſe geeft als 'er nodig is om ſijn deſentie rechtvaerdig te maken , en de ſaek te bewiſſen door ſoo een getal van getuygen , die de waerheyd in 't Hof van Judicature buyten alle twijffellen. Doch dat getal is volgens onſe Wet grooter of kleynder , volgens de geſteltenis der ſaek , en de jalouſy of het miſtrouwen van de waerheyd der gepretendeerde daad.

Deſe Regelen van onſe Wet , en de redenen daer van , beſluyten daer in volkomentlijk dit geval van de pretentie van een Kindt , dat als het geboren werd een apparente Erfgenaem uytſluyt ; en indien 'er veel bekende oorſaken van ſufpitie waren in ſoo een geval , dat het deſſeyn was om een ondergeſtoken Kind voor te trekken , en dat 'er een gemeen gerucht van ging , en geen kenniſſe gegeven was van de verwachte tijdt van des Kindts geboorte , (dat verhoopt wierd Erfgenaem te zijn) aen de dan zijnde apparente Erfgenaem , of aen ymand anders die eenige verwagtinge op de erffeniſſe had ; wy ſeggen in ſulken gevalle behoort , volgens de regelen en de praetijk van onſe Wetten , een kleyn getal getuygen van des Kindts geboorte niet geloof te worden ; dewijl die gene die pretentie maken van ſoo een Kind , door aen de partyen die 't betreft behoortlike kenniſſe te geven , ſulke getuygen

gen konden gehad hebben, die de geboorte des Kints buyten alle twijfel stelden.

't Is seker dat'er volgens de reden van onse gemeene Wet , een veel grooter getal van getuygen behoorde te zijn , by de geboorte onser Princen , dan by de geboorte van Onderfaten , die Erfgenamen sullen werden : Maer onse Wet vereyft dat de geboorte van dese gepretendeerde Prins van Wales bewesen sou geworden hebben door een grooter getal getuygen dan oyt te vooren noodig was , in 't geval van eenigen Prins. Daer hadden soo veel bequame en behoorlijke getuygen by sijn gepretendeerde geboorte behooren tegenwoordig te zijn , dat 't aen alle die 't hoorden mogt bliken , dat de ooggen van soo veel getuygen van sulken conditie , kennisse en oordeel , niet konden milleyd geweest zijn in 't gene sy getuygden , dat sy wisten en gesien hadden ; het getal behoorde so confiderabel geweest te zijn , dat'er geen redelijke suspitie kon geweest zijn , dat soo veele van beyderley sexe , en van verscheyde digniteyten , eere , en intereff , (en sommige daer van vermaagschap met de voorige apparente Erfgenamen) een confederatie onder malkander souden gemaekt hebben om het Koninkrijk met een vervalste Prins te bedriegen , en dat soo veele met malkanderen souden raad geleest hebben in een bedrog en valsheyd , die soo odius en onrechtvaardig was.

Het sou alsoo wel wijsheyd , als billikheyd tegen het Rijk geweest zijn , dat'er seer veele getuygen van de geboorte geweest waren , dat'er onder sulke getal eenige in een gedeelte van 't Koninkrijk , en andere in een andere gedeelte waren bekent geweest , en dat de namen en qualiteyt van eenige ook in andere Landen waren bekent geweest : En om die reden hadden de Ministers van Buytenlandse Vorsten (volgens 't gebruyk) eenige van de getuygen behooren te wesen ; en indien het volk kennis had gehad van de namen , qualiteyten , of Persoonen der getuygen , dat sou veel geholpen hebben tot volkomen verskeringe der waarheyd , en 't sou haer on-gelooffelijk en schier onmogelijk toe-geschenen hebben,

dat de oprechtigheyd van sulke , en so veele getuygen had konnen geattacqueert werden het sy separatelijk , of gesamentlijk.

Maer ter contrary , aengesien de gewoonte en de Wet vereyfte dat'er een goet getal van bequame en behoorlijke getuygen souden geweest zijn , om daer uyt een getuygenis van de geboorte van een Prins te formeren , van 't welk warelijk had miogen geseyt werden , dat het was *omni exceptione majus* , boven alle tegenwerpingen ; en overmids 's Menschen vernuft geen reden kan bedenken , waerom de Koning en de Patronen van dese gepretendeerde Prins van Wales sulke ampele en ontwijffelbare getuygenissen dat hy van de Koningin geboren was , niet versorgden , daer sy niet onwetende konde zijn , dat het gemeen gerugt door Engelandt en andere Landen liep , daer haer Majesteys ontfankenisse van een Kindt maer verducht was , en dat men een onder-gestokene Prins poogde te voorschijn te brengen ; en dewijl men geen excuse of pretentie publiceert , waerom 'er soo een getuygenisse van sijn geboorte verwaerloost is ; soo seggen wy (de omstandigheden van de saek wel overwogen zijnde) dat het seer onbillik is , om te verwachten of begeren van uw Hoogheden , of het volk (van Engelandt , of van Uytlanders , dat sy souden gelooven dat dese gepretendeerde Prins van Wales van de Koningin geboren was.

Gelijk als onse gemeene Wet ons informeert wie bequame en behoorlijke getuygen zijn , welkers getuygenisse in dit geval behooren aen-genomen te werden , en in 't bewijs van alle gebeurde saken respectivelijk ; soo verklaert de selfde ook wie onbequame en on-bevoegde getuygen geoordeelt werden in alle de verscheyde en respectieve questien van de geschiede saek , en sy wijft aen wiens getuygenisse niet moeten gehoort werden , en veel min gelooft , in verscheyde soorten van voorvallen die in questie getrocken werden. Indien uwe Hoogheden werd aen-gedient dat'er sulke Persoonen zijn present geweest by de geboorte van dese gepretendeerde Prins , die behooren volgens onse Wetten geen getuygen gerekent te werden , nocte
be-

behoort haar seggen in dit geval van Uw Hoogheden of het Rijk aangenomen te worden, en veel min van eenige kragt of sterkte te zijn in de gemene cours van onse gerechtshoven Indien de geïntresseerde partyen willens en wetens sulcke getuygen voortbrengen om eenige daad te bewijzen, die door onse Wet in saken van geschil verworpen worden, so strekt het tot nadeel van haar bewijs: en daarom sijn wy verobligteert om U Hoogheden te verwittigen van de Actien, Qualiteyten, Respechten, en circumstantien, die vele uyt kracht van onse gemeene Wet, onbequaam hebben gemaakt om gehoord te worden, als getuygen van dese gepretendeerde Prins van Wallis.

Voor eerst, maken onse Wetten alle die gene onbequaam om in dit geval gehoord te worden, die gaven, geld, eerampten, of eenige andere belooningen of beneficien ontfangen hebben, voor hare gepretendeerde assistentie ontrent dese geboorte, of ter oorzaak van dit pretext. Het gemeen gebruik van onse Wet is, dat wanneer een getuyge word voorgebragt, soo mag sijn tegenparty hem op sijn Eed afeychen, of hy oock geld of eenig andere belooninge of gave directelijk of indirectelijk genoot heeft, ter oorzaak van de saak in kwestie, of van de party, om wiens wille hy, tot getuyge word voorgestelt, of van imant zijner vrienden: soo hy sich by Eede daar van niet kan vry kennen, al is 't dat het niet tegen hem kan bewezen worden, soo verklaart onse onpartijdige Wet, dat soo een Persoon niet alleen partijdig in dit geval is, maar dat hy ook gecorrumpeert, omgekocht, en onwaardig is om gehoord te worden.

Onse Wetten laten niet toe dat sulke Persoonen getuygen souden zijn van de Geboorte van desen gesupponeerden Prins van Wallis, die eenige beloften, verwachtinge of hoop van advancement, Officie, Plaats, of Beneficie, door of onder hem verkrijgen, by aldien hy van 't Koninkrijk sal worden aangenomen voor Prins van Wallis. Die gene die hun selven met Eede niet kunnen suyveren van alle sulke beloften, verwachtinge, of hope, die sijn volgens 't oordeel van onse Wetten, geen indifferente Personen, die geen belang in de uytkomst van de saak hebben, en sijn derhalven onbequaam om als getuygen te worden gehoord: want haar getuygenissen zijn ten deele om hun selven, en hun eygen voordeel; en sulke getuygenissen in Judicature toe te laten, sou consequentelijk

alle civile Justitie en Gouvernement om verstoeten. Onse Wetten excluderen alle van getuygen te zijn, tot supporterling van de pretensie des gesupponeerden Prince van Wallis, die soo op sijn Patrönen en handhavers dependeren, dat sy perikel loopen van in eenige schade te komen, indien sy haar in haar getuygenis mishagen. Onse Wetten oordeelen dat alsulcke Persoonen, niet vry en haar eygen man zijn in dit geval, maar dat sy verbonden zijn om de Voorstanders van de saak te dienen en behagen; en daarom presumeren zy, dat sy souden mogen gecorrumpeert zijn uyt vrees van haar voordeel te verliezen, indien sy de waarheyd van de gantche saak, en anders niet, onpartijdig souden verklaren.

Onse Wetten trachten de naakte en volkomene waarheyd van alle daden die in recht betrocken worden, te weten; en sy laten niemant toe om getuyge daar van te zijn, ten zy 't blijkt dat sy vry zijn van alle vrees, dat sy door onpartijdig de waarheyd te spreken eenige prejuditie sulen lijden. Wy zijn, om het belang van alle de Protestanten, genootfaakt, om klaarder te spreken, dan wy geen wilden: wy moeten seggen, dat alle die Officien van voordeel of eere besitten, gedurende des Konings wil en welbehagen, door de Wetten van Engeland uytgesloten zijn, om bequame en competente getuygen te wesen, aangaande de geboorte van dit Kint, 't welke sijn Majesteyt heeft geproclameert, en mainteneert Prins van Wallis te zijn: Onse goede Wetten geven acht op de menschelijke swakheden, en sullen de menschen niet tempteren om getuygen te zijn in saken waar in sy haar selven; door 't verlies van Officien souden kunnen schade doen, indien sy haar Meester quamen te mishagen, door de waarheyd klaarlijk te getuygen: en daarom zijn sy volgens het oordeel onser Wetten niet vry om de waarheyd onbeschroomt te spreken, en om die reden mogen sy van 't Koninkrijk niet aangenomen worden, om getuygenis in dit geval te zijn.

Onse Wetten sullen noyt gedoogen of toestaan, dat eenige Personen getuygen in dese saak souden zijn, die bekend sijn of bewezen kunnen worden, vyandschap of præjudicie uyt eenigen hoofde tegen haar Koninklike Hoogheyd te hebben, tegen wien dese gesupponeerde Prins immediatelijk in verschil treed, overmits sy de ontwijfelbare apparente Erfgenaam der Kroon is geweest, en noch blijft, soo lang het

Koninkrijk fal voldaan zijn door een sufficient getal van wettige getuygen datter een Prins geboren is, waar door haar pretensie tot de nauffte successie achter geltelt word. De Quettie der faak die gedecideert moet worden, is sijnbaarlijk tusschen haar Koninklijke Hoogheyd, en dese gesupponeerde Prins; en het is een onwettelijke, onverantwoordelijke, en conclusive exceptie tegen alle die als getuygen worden aangenomen tegen haar sijenthalven, dat sy opentlijke vyanden van haar, en de belijdenisse der Protestantse Religie zijn, na welke destructie sy van Conscientie verplicht zijn te tragten; en om die reden zijn sy fulke bekende vyanden van haar regt der successie tot de Kroon, dat haar Kerk besloten en verklaart heeft, dat haar regt, en het regt van alle Protestanten op eenige hooge magt, absoluut aan de Papijlen verbeurt is, voor Protestantse Ketteren.

Het kan niet geloofend worden; dat alle die opregtelijk Rooms-Catholijken zijn, en haar eygen Kerk gelooven, haar Koninklijke Hoogheyd een geëxcommuniceerde Ketter van haar Kerk oordeelen te zijn, en dat al hare regten in possessie en reventie daar door geconfisqueert zijn, en dat sy alle door de Wet van haar Kerck verbonden zijn, uyt conscientie van haar Religie, en op hope van vergiffenisse haarder sonden, om op alderley wyse en ook alle midde-len die in haar magt zijn, alle haar pretensien op de erfennisse der Kroon, te vernietigen en te destrueren, en te affiteren om het regt van successie op een Rooms-Catholijk te brengen. Wy souden hier noch kunnen byvoegen dat onse Engelse Papijsten alle in eenigheyt en gemeenschap staan met de Paus, als blijkt by sijn Nuntius in Londen, en hy is door de Oude Wetten en Statuiten van dit Rijk, verklaard de publike en gemeene Vyand des Koninkrijks, schier 200 jaren voor Hendrik de achtste.

't Is een faak die kenbaar is, dat de Engelse Papijsten opentlijke vyanden van het regt van haar Koninklijke Hoogheyd zijn in dit geval tusschen haar en de gepretendeerde Prins van Wallis; en daarom konnen sy door de Wet van Engeland geen getuygen zijn van de faak die in quettie is, ook behoort haar getuygenis het Koninkrijk niet opgedragen te worden, om het volk te bespotten en te misleyden.

De civile Wet stemt so volkomen op een met onse gemeene Wet in 't verwerpen van vyanden tot getuygen in de faak van haar vyand; dat sy segt dat men geen geloof meet slaan aan 't ge-

tuygenis van fulke Personen tegen haar Vyanden, al is 't dat sy op sterven leggen, en het Nachemaal hebben ontfangen, want dat is het algemeen besluyt van de Doctoren van die civile Wet. *Inimicus etiam si in articulo mortis constitutus, & accepisset Eucharistiani, repellitur à testimonio cause sui inimici.* Wy melden dit voornamentlijk om te toonen, dat het niet alleen volgens onse Engelse Wetten is, dat onse Papijsten verworpen worden om getuygen te zijn van de geboorte van desen gepretendeerden Prins tegen haar Koninklijke Hoogheyd, maar ook volgens de oude geapprobeerde regelen der civile Wetten die sy in 't generaal erkennen, en volgens het oordeel van haar eygen Doctoren.

Wy vertoonen hier in alleen aan Uw Hoogheden de Wetten van Engeland, waar op gy regtvaardig intesteren moogt, als U regt, om de conspiration der Roomsche Kerk tegen U te prevenirer: wy reflecteren niet op 't credit of de waarheit van enige Rooms-Catholijke Lords, of andere die haar getuygenisse geven in saken van haar privaet intreit, waar in de faak van haar Kerk niet geraakt is, en waar ontrent de Wetten van haar Kerk haar niet verbinden aan de ene of de andere party, maar dewijl sy in dit geval verbonden zijn, om vyanden van haar Koninklijke Hoogheyd te welen, soo laat onse Wet niet toe om hun te geloven tot haar prejuditie: en sy moeten de gemeene oprechtigheit, welke sy pretenderen, opentlijk renuncieren, hun selven aan het Koninkrijk voordragen, als competente getuygen tegen haar, ten gevalle van dese gepretendeerde Prins, dewijl iy wel weten, dat niet alleen onse Wetten, maar ook de natuurlijke billikheyt en gerechtigheyt, fulken practijk aborreert.

Wy mochten met alle behoorlijke cerbidigheyt en nederige onderwerpinge seggen, dat onse Wetten niet toelaten, dat de verklaring of het getuygenis van sijn Majesteit, of de Koningin sou aangenomen en geloofd werden in dit geval, als een wettig bewijs dat dese gepretendeerde Prins van de Koningin geboren is; 't is genoeg voor ons, dat onse Wetten niet toe staan, dat onse Koningen de plaats van getuygen bekleeden; sy laten niet toe dat sy van haar eygen kennisse van de sake in eenigerley geval het zy crimineel of civiel, getuygenis geven: Ook so is'er groote reden uyt de natuurlijke billikheit en Burgerlijke gerechtigheit, dat het Koninkrijk sich niet sou verlaten op de affirmatie

des Konings van wegen de geboorte van dese gefupponcerde Prins: Haar Majesteyten hebben zijn taak in allen opzicht publijk als haar eygen aangenomen; en niemant op aarde, 't sy Koningen of Onderdanen, mogen met recht verwachten, of toegelaten werden om de plaats van getuygen te suppleren in haar eygen taak, dewijl der een civile Regéring is getabileert. Indien sy wettiglijk haar eigen bewijs mochten sijn van haar taak, so mochten sy alto wel Rechters wesen van haar eygen bewijzen, waar van het gevolg een omkering van de fundamenten der civile Regéring sou zijn, daar nochtans een van de voornaamste intentionen des selfs is, om een vaste Justitie in te voeren, op dat niemant sijn eygen Rechters zou wesen.

Wy fouden so duideljk niet spreken, indien wy billijk mijden konden; wy werpen hier door geen schandaal op sijn Majesteyt, noch sijn wy eenigfins schuldig aan de mildaad van Detractie: wy verhalen maar alleen hoe de Wet van Engeland luyt, in dit geval van sijn Majesteyts affirmatie van de geboorte van dese geproncedeerde Prins, en dat die geen kracht van wettig bewijs heeft, noch voor een wettig getuygenis mag werden aangenomen. En sijn Majesteyt is verplicht uyt billikheyt en eere door sijn ampt en ced, om sijne Onderdanen niet op te dringen dat sy geloof slaan, of sig verlaten, op sijn affirmatie of woorden in dit geval (noch ook in dat van de Koningin, het welk nootfakeljk daar in begrepen.) Hy kan niet begéren dat sijn Volk haar oude costuymen en wetten fouden veranderen en des Konings woorden en assertien, stellen in plaats van befworene wetteljk getuygen; om saken van het hoogste belang ontrent de Regéring te bewijfen.

Indien het Koninkrijk sou toestaan dat de affirmatie van haar Konink suffiant was om een wettige Prins van Walles te maken, sonder sulke getuygen van sijn geboorte als onse wet vereyft, so soude het onlicteren dat de oude constitutie der Engelse Monarchy verandert wiert, en also de gestabileerde wetteljk securiteyt van haar vryheyt en goederen destrueren. De Wetten van Engeland in dit geval accorderen met de wetten van andere Koningryken en absolute heerschappyen. De civile Wet, die in de meeste Christen Koninkrijcken aangenomen is, en die so gepast was op de absolute regeringe, dat het een van haar Grondregels was. *Principii Verbum pro lege habendum est*, des Vorsten woord moet voor en wet

gehouden worden: wy seggen, die wet schreef noyt geen absoluut geloof toe aan de affirmatie van den Prince, in gebeurde saken waar in het recht der Onderdanen geraakt was; het passeerde voor een regel in sulke gevallen, *Princeps non indistincte creditur*. De Vorst moet niet volkomentlijk sonder eenige limitatie en restrictie geloofd werden, in 't affirmeren van gelchiede saken, die het wetteljk Intreit en de securiteyt sijnner onderlaten betreffen.

De geleerde Doctoren in die Wet, determineren, dat het woord des Konings dat een Onderdaan verraad of rebellie tegen hem begaan heeft, niet moet geloofd of voor bewijs genomen worden; sy seggen uytdukkeljk. *Regi fides non adhibetur talem fuisse proditorem*. Desgeljk indien hy eenige oorzaak pretendere of verklaart waarom hy een Onderdaan of Vassal van sijn Interest berooft, so vermag hy niet geloofd te werden: maar daar moet bewijs wesen, en de partyen die hy voor heeft te benadelen, moeten geciteert en haar defentie gehoort werden.

Zy beslyuten in 't generaal dat wanneer een Koning iets zegt of betuygt tot prejudicie van een ander, dat hy daar in niet mag geloofd werden, voornamentlijk wanneer sijn affirmatie tot sijn eigen voordeel en schade des Onderdaans strekt; dus luyden haar woorden, *quando ex assertione principis ipse principaliter sentiet commodum et subditi incommodum, ipsi principi non creditur*.

De Keyfer Hendrik de fefte van Duytsland, ontrent het jaar 1200. had een behoorlijk sentiment van de billikheyt en reden der Wet in so een taak: Hy begeerde niet dat het Volk de affirmatie van hem selfen, en van de Keyferinne Constantia over de geboorte van een Prince soude gelooven, alsoo der een gerucht en suspicie was, dat Constantia al boven den Ouderdom van Kinder-dragen was gekomen, en dat haar bevruchtheid maar verfiert was. En daarom gaf hy aan 't Volk een klaar bewijs door getuygen, meer als de reden vereychte; hy bereyde een publjke plaats, alwaar hy verbleef, verwachtende de tijd van haar verlossinge, *ventre custodito* door publjke Wagten of bewaarders, op datter geen onderstekeling haar sou konnen toegevoegd werden; en aldaar, in 't gezicht van het Volk der Stad, en alle de Matroonen, die wouden, en eenigfins konden, tot haar komen (zijnde niemant uytgesloten) verlosse sy van een Prince, die naderhand verkooren

wierd tot Keyfer Frederik de tweede.

Indien het nodig was, wy fouden aan Uwe Hoogheden konnen vertoopen, dat de eere en fecuriteyt van onfe Koninklijke Familie in Engeland, en de vrede en veyligheyt des Koninkrijks, in de conftitutie van onfe wettelijke Monarchy, in dier voegen beoogt waren, dat het de Koningen niet in haar magt fou ftaan om de Succelfie na haar wil te veranderen, of door eenige middelen de verfterving der Kroon op het naafte bloed te prevenieren. Maar indien het Koninkrijk fijn Majefteyts affirmatie van defen gefupponeerde Prins fijn geboorte zou gelooven, fonder eenig bewijs daar van, volgens de Wetten en Coftuymen van Engeland, fo fou de naafte Succelfie daar door reelijk en dadelijk uyt de wettelijke cours gefloten, en aan de wille des Konings gefelt zijn; 't welk in effect is de Kroon patrimoniaal te maken, daar nochtans volgens de wetten en coftuymen van Engeland, het recht der Kroon, op het naafte bloed afdaaldt; en de Succelfeur moet eygentlijk de Erfgenaam des Koninkrijks genoemt worden, door kracht van de wetten des Lands, en hy kan niet uyt fijn Succelfie verfitoten werden, door eenige acte van fijn Predeceffeur. Indien derhalven de Konink fulken grooten magt fou verkrijgen, dat hy het volk opdringt om fijn Atteftatie van de geboorte van defen gefupponeerden Prins te gelooven, fo blijkt het klaar dat de natuurlijke billikheyt fo wel als de Wet van Engeland het krachteloos maakt, ten opficht van eenige prejuditie van haar Koninklijke Hoogheyt, voor fo veel fy de apparente Erfgenaam der Kroon is.

Wy geloven dat de Jefuiten en andere handhavers van defen gefupponeerden Prins tegen defe onfe wetten, volgens hungewoonte fulden uytfehreeuwen; om dat de kragt der felve hun bedrog ontdekt en verbreekt, fy fulden pretendieren dat het onredelijk is om een getuygenis van fijn geboorte te verwachren, van fulke getuygen en in fulken maniere als hier befchreven is, exclusive van alle Rooms-Catholijken; maar de reden en wijsheyt defer wetten is onwederftandelijk; en het is een groot bewijs van haar fchuld, dat fy onvernoegt zijn op wetten die valsheyd en bedrog voor komen, en zonneklaar bewijs van een daad vereyſchen.

Dier rechtveerdig en onnoſel zijn, fijn noyt verftoort oopen wet, die voor de waarheyt en gerechticheyt fong draagt. Sy konnen niet anders als wel bewuſt zijn, dat het gemakkelijker

zou geweest zijn om fulke getuygen te krijgen, als onfe wetten vereyſchen, om by de geboorte van een Prinſte wefen, dan fulke als fy daar toe hebben gekregen, die maar gemaakte toekykers waren, en fig te vreden hielden (gelijk der nu gefeyd werd) om niets te fien van een faak, waar van fy publijk gefegt fouden werden ooggetuygen geweest te zijn.

't Is notoir dat de tegenwoordigheyt van tien van de Proteftanten Adel van beyde Sexe, en andere perſoonen van uytmuntende qualiteyt, alfo ligt had konnen verkregen werden, dan een der Catholijken, indien men voor had gehad om oprecht en billijk te handelen met het Koninkrijk; en fy weten wel dat de Proteftanten geheel Europa door; en niet de Papiſten fatifactie ontbraken en begeerden, van de bevruchteyheit en verloffing der Koningin. De ſuſpicien van een vervalle Prince waren ſterk by haar, en met de Papiſten was 't recht anders: zy wiften wel dat de Vrienden en Vermaagſchapte van haar Koninklijke Hoogheyt alfoo gecreed waren om op te wachten, indien fy waren geroepen geweest, als eenige Catholijk, en fy waren niet onwetend dat de gewoonte, wet, en natuurlijke billikheit vereifte, dat daar van aan haar Koninklijke Hoogheyt voor alle anderen, behoortlike kenniſſe fou gegeven fijn geweest, van de verwachte tijd van des Koningins verloffing; op datſe fulke Edele Matronen, als ſy noodakelijk fou geoordeelt hebben, gefonden mochten geweest zijn, om haar Majefteyt geduurig op te wachten, en alfoo onpartijdige en onwraakbare getuygen van de geboorte te wefen. 'Sy wiften wel dattet het gebruyk was de Ambafſadeurs te roepen, om by des Koningins verloffing tegenwoordig te zijn; en op datter een gemeen gerucht van een beſteken bedrog door andere Proteftante Landen verſpreyd was, en datter Envoyés en publijke Miniſters van eenige van haar aldaar waren, en voornamentlijk dat de Hollanders daar een Ambafſadeur hadden, die verwachte dat men hem ontboden fou hebben. Sy weten wel dat die proviſien voor een wettelijk en ontwiſſelbaar bewijs van de gepretendeerde geboorte, niet verhindert fouden hebben, datter fo veel Papiſten van beyderley Sexe fouden tegenwoordig geweest en geafſiſteert hebben, als haar Majefteyt begeert had: en fy had fig alfo volkomentlijk op haar hulpe alleen mogen verlaten, als 't haar fo belieft had, als of die wettige getuygen daar niet waren tegenwoordig geweest.

De Paapfe Beraadflagers bedriegen fijn Majesteit, indien fy hem wijs maken, dat hy het Koninkrijk voldoen kan, met te seggen dat men der niet op verdacht was; of het verfuymt of niet geweten had, in plaats van een behoort bewijs volgens de Costuymen en Wetten van Engeland. Het is een regel in onse Wet, dat niemant voordeel uyt fijn nalatigheyt mag trecken: een minder bewijs vermag in onse cours van Judicature niet werden aangenomen, om dat de party die in de faak geraakt is geen verfuym of onwetenheyt kan voorwenden, wanneer hy wel had konnen weten wat fijn fchuldige pligt was.

Wy vermoeden dat U Hoogheyt dit lesende fal voldaan zijn van de waarheyt onfer eerste preliminarie conclusie, welcke nootfakelijck altijd moet in geheugenisse gehouden werden, om een regt oordeel te konnen vellen in 't geval van desen gefupponeerden Prins van Wallis, en van 't gene U Hoogheyt toe komt te doen, ter oorfake van fijn pretensien. Wy twijffelen niet of Uw Hoogheyt fult klaarlijck begrijpen wat gy van fijn Majesteit moogt eyschen, behoudende nochtans een Godvruchtig gevoelen van kinderlijke gehoorfaamheyt.

Wy mogen U Hoogheyt verder inachtig maken, dat soo als de faak sich nu verdoent, fijn Majesteit met geen recht van U Hoogheyt begeren kan, dat gy dese gepretendeerde Prins foud erkennen. Het strijdt tegen de billijkheyt en onse Wetten, dat haar Konincklijke Hoogheyt van haar plaats, en pretensie van apparente erfgenaam der Kroon fou opstaan, en die overgeven aan een Kint, het welk noch niet wettelijck betuygt is van de Koningin geboren te zijn. Wy maken U Hoogheyt derhalven indagtig de tweede conclusie, die hier ter plaatse voor afgeftelt moet werden, als een absolute sekerheyt, om op te infilteren, dat is.

Dat noch de Wetten van Engeland, nog eenige natuurlijke of civile Justitie van U Hoogheyt eenigerley foort van getuygenissen of bewijfen vercyfchen dat de pretensien van desen gefupponeerden Prince van Wallis valsck of verdicht zijn, of dat hy niet van de Koninginne geboren is.

Een yder die pretendeert dat hy de natuurlijke en echte soon van eenige familie is, die is verbonden en gehouden, om het volgens de Wetten en Costuymen van alle civile Regierungen en het openbaar ligt der nature te bewijfen. Dese twee regelen der civile Wet sijn in alle

Landen in haar cours van Judicature aangemen. *Qualem quis se facit profundamento intentionis suae, talem se debet probare.* En *Filius que petit hereditatem tanquam filius, debet probare filiationem.* Indien Soontchap of eenige andere hoedanigheyt of relatie de groent van yemants eyfch is, soo moet de eyfcher dat fijn fundament altijd bewijfen: en indien hy die pretendeert Erfgenaam te sijn van eenige erfenisfe failleert om fulke fuffisante getuygenisse te geven, als de respectie Wetten der Landen vereyfchen om fijn proximateyt van den bloede te bewijfen, soo sijn die gene die fijn rechte afdalende afkomst loochenen, niet gehouwen het met eenig getuygenissen te bewijfen. De manier der Wet van Engeland, ontrent de rechtspelingen van alle pretensien door geboorte ontitaande, is aan de meeste Engelsen wel bekend: den eyfcher moet altijd bewijfen alles dat hy voorgeeft aangaande fijn afkomst; en het minste gebrek van bewijs, is fataal voor fijn proces: Indien de Verdediger bemerckt dat de Aanklager een fuffisante wettelijck getuygenis van fijn of komst en geboorte ontbreekt, soo valt hy het Gerechts-Hof noyt lastig met bewijs van fijn kant; want het is genoeg voor hem die de gepretendeerde afkomst loochent, dat hy toont dat de getuygen, en haar getuygenis dat fy produceeren, insuffisant is.

U Hoogheyt is niet verobligeert noch door onse Wetten noch volgens de natuurlijke gerechtigheyt, getuygen te hebben om te bewijfen dat de gepretendeerde Prins van Wallis, maar een bedriegerij is; dewijl Haar Konincklijke Hoogheyt de Wettelijke erkende apparente Erfgenaam der Kroon is. En soo lang daar geen Wettige Getuygen zijn, dat hy van de Koningin geboren is. Waar mede het Koninkrijk publijck kan voldaan werden, soo behoeft U Hoogheyt noch eenig Vorst ofte Staat sijne pretensien niet te erkennen. Maar haar Konincklijke Hoogheyt behoort van het Koninkrijk en alle Prinzen en Staten geagt te werden als apparente Erfgenaam der Kroon, ten minsten soo lang tot dat het Wettelijck bekend en gedeclareert sal sijn datter een Prins is. En 't is een blijkbare verongelijkinge van Uw Hoogheyt, van het Koninkrijk, en van het gantfche Protestants Interest, toe te laten dat desen gefupponeerden Prins dus stilfwiigende en submissivelijck, sonder publijcke klachte over 't ongelijcken Naam affumeert van Prinse en apparente Erfgenaam van de Kroon.

Wanneer de Paapse Ligue trachte om den eysch, van U Hoogheys Voorouder Hendrik 4. op de Kroon van Vrankrijk af te schuyven; en den Cardinaal van Buillon tot Koning verklaarde, soo sont hy Agenten aan den Paus, (hoewel hy doe een Protestant was) en aan alle Vorsten en Staten des Christenrijcks, om te betoonen dat hy de rechte wettelijke Erfgenaam der Kroon was; en de Staat van Venetien bepleyte met de Nuncius van den Paus (tot sijn groot voordeel) dat hy daar voor behoorde erkent te werden, om dat het bleeck dat hy de regte Erfgenaam was.

't Is waar sijn regt was om Koninck in possessie te sijn: maar daar is immers soo grooten reden, dat haar Koninklijke Hoogheys Tijtel tot de Kroon in Reversie onderschraegd werde dewijl der een ander daar toe verheven is, en de gantsche werelt door gedeclareert wert de rechten Erfgenaam der Kroon te sijn immediatelijck na sijn tegenwoordige Majesteit. Het is ontwijffelbaar billijk en redelijk dat Zy verseyt en verwtagt dat des pretendeerders geboorte die so seer en met so veel recht suspect is) aan het Koninkrijk openbaar gemaakt wert door onwraakbare getuygen, volgens de Wet en Costuymen van Engeland, en de natuurlijke billijkheyt.

Het sou van een dangereuse consequentie kunnen sijn, indien men toeliet, dat een valsche opinie door 't verloop van den tijd en door verstuym sterkte sou krijgen in 't Koninkrijk, en evenwel kan de Wet nog de billijkheit niet vereischen dat U Hoogheyt in dit geval yets heeft te bewijzen: U Hoogheyt behoeft maar alleen te verklaren hoe Sy en 't Koninkrijk verongelijekt wert door de gepretendeerde Prins; en sorg te dragen dat men haar en het Rijk geen onwettelijke, onvolkomen, of bedriegelijk getuygenis opdringe, om sijne pretensien te onderhouden. Maar Haar Koninklijke Hoogheys eyschen en recht, om de naaste in Reversie, na sijn tegenwoordige Majesteit, in de Wettelijke afdaaling der Kroon te zijn, behoorde onwankelbaar te staan, en niet in twijfel gerocken te werden door 't oordeel onser Wet en het Rijk niet tegenstaande alles dat tot hier toe ter contrary is gepubliceert of verklaart geweest.

Wy kunnen niet twijffelen, of het is hier klaar geroont, dat U Hoogheys publike weygering om dese gepretendeerde Prins van Wal-

lis te erkennen, op sulke sekere fundamenten van Wet en Geregrigheyt is gebouwt, dat die noyt sullen kunnen werden om ver gestooten. Wy hebben daarom ook U Hoogheyt niet willen lastig vallen met alle de Omstandigheden van dit geval, de welke wy hebben gemarqueert in onse Observatien, waar door het voor ons niet alleen onwaarschijuelijk, maar ongeloofelijk is, dat hy van de Koningin sou geboren zija. Nademaal het voor ons niet mogelijk is persoonelijke getuygen op te senden, om aan U Hoogheyt een yegelijke Omstandigheyt die wy aangemerkt hebben, te bewijzen; en het is niet billijk dat U Hoogheyt die getuygenisse op een onbekende autoriteit soud aannemen, dewijl wy met geen voorsigtheit onse namen onder dese Memorie kunnen schrijven, noch ook niet de nan en van onse getuygen van dese saak, aangesehen het bewijs der omstandigheden noit een fundament kan sijn van positive ontwijffelbare sekerheit, maar dat het alleen kan dienen om de valsheit van de Jesuitische inventie in dit bedrog te meer insaam en odiens te maken: overmits het ongetwijfelt Uw Hoogheits Interest is, noit te wijcken van de openbare grond-regels der Wet en Justitie, waar door het geheel en gantschelijk op de hanthavers van desen gesupponeerden Prins gelaid wert, om te bewijzen dat hy soodanig is als sy pretendeeren, en dat door de hoogste menschelijke sekerheit, die door getuygen kan verkregen werden, en waar in het Rijk volkomen satisfactie neemt.

En dewijl het notoir en wel bekend is, dat boven alle andere van de Roomsche Kerk, de Jesuiten (die in dese saak het ernstigste tegen U Hoogheit sullen in leggen) de grootste en onbeschaamste stoutheit hebben, om gebeurde saken te ontkennen, en daar op valschelijk te sweeren, al is de daad ook noch soo wel bekend en klaar bewesen; soo souden sy blijde sijn dat haar eenige gelegenheit aan de kant gegeven wierd, of eenige mogelijkheid om door dispuut de saak in twijffel te kunnen trekken, op dat sy alsoo de waarheit mogen verduistren, en eenige van 't volk misleiden met haar dubbelzinnige affirmatie en impertinente knibbeleryen tegen U Hoogheits getuygen, of door haar getuygenissen, en stoute bevestingen van valscheit.

't Is alle dese consideratien sullen wy 't verhaal van veele krachtige omstandigheden, die wy by een versamelt hadden, intrekken; alhoe-

hoewel indien fy alle by malkander in een behoorlijke ordre geplaatst waren, so zouden fy door haar vereenigde sterkte, onpartijdige Rechters krachtig kunnen induceren om te besluyten, dat het onmogelijk is, dat de Koningin Moeder van dese gesupponeerde Prins sou zijn.

Wy fouden aan U Hoogheyt feer omftandige verfekering kunnen geven, dat'er noyt eenige redelijke natuurlijke gront gebleken is, waar op men gelooven sou dat haar Majesteyt ontfangen had. Zy heeft noyt het eerste, natuurlijke, en bekende teken van Ontfankenis gehad: haar Maandftonden continueerden in haar gewoonlijke onfekere cours gelijk te vooren, gedurende de gantsche tijd van haar gepretendeerde bevrugtheit; Sy en hield het niet verborgen dat het met haar was na de wijfe der Vrouwen in haar reyse na het Bad, nog ook niet, dat het nog duurde eenige dagen na dat de Koninck haar daar gelaten had: en al de vlijt die fy naderhant aanwende om het te verbergen, als 't haar tijd was, bleek vrugteloos te zijn, om dat die dingen tot kennisse van meer perfonen komen, dan die tot vertrouwelingen van dit bedrog waren gemaakt.

Haar Majesteyt niet hebbende dat natuurlijk teken van 't ophouden haarder stonden, waar uyt de Vrouwen doorgaans besluyten dat fy ontfangen hebben, en waar na fy sou hebben kunnen rekenen, so schijnt het door des Koninks aanspraak in den Raad, dat het haar Majesteyt geraden had gedagt om bekend te maaken dat de tijd van haar ontfankenis was geweest, doe fy een present zond aan 't Beelt van de Lieve Vrouw te Lorette; op de Wederkomst des Koninks by de Koningin in 't Bad.

't Was doe nog al te vroeg voor haar om van een ondergestoken kint voorfen te zijn, en daarom stont het in haar magt om fulke tijd van haar ontfankenis te noemen, als 't haar beliefte, en dan na een kind om te hooren dat daar mede mogt over-een-komen; en het schein een Godvrugtige en heerlijke zaak te zijn, dat haar ontfankenis tot een van de Mirakelen van 't Lieve Vrouwen Beelt gemaakt wiert: hoewel het ongeluk naderhant wilde, dat fy de tijd van haar ontfankenis, en gesupponeerde verlossing niet konden doen accorderen met de gewoonlijkste tijd der Naturre van negen Maanden.

De vertrouwde en raad-gever van dit bedrog hoorende het gemeen gerugt, op des

Konings verklaring, wanneer het gesupponeerde nieuw-gebooren kint getoet werd, dat hy nu een sterke en klokke Prins tot een Soon had; als wanneer de minste Kinderhalende Vrouw, die der niet in geïntereffert was, uyt spotterny seyde dat sulken kint van ontrent acht Maanden alsoo grooten Mirakel was, als des Koningins ontfankenis was geacht geweest: Wy seggen, de vertrouwde vrefende dat het de vertelling te ongelooffeliker maken, en tot ontdeckinge des bedrogs dienen soude, soo persuaadeerde sy Haar Majesteyt om te verklaren dat fy, de tijd van haar ontfangen misreken had, en dat fy wel wist dat fy met kint was geweest; al eer sy 't Bad gebruykte, door dese nieuwe rekening dagten fy, dat men wel mogt verfekeren dat het Kint op sijn behoorlijke tijt gebooren was, en derhalven wel kloek en sterk kon zijn gelijk sijn Majesteyt gefeyd had: En sy dagte, dat het een kleyne swarigheyt was om te seggen, de Vrouwen verrekenden haar dikwils.

Maar tot haar ongeluk hadde sy vergeten, dat haar Majesteyt nogh verscheyde Weeken na haar gepretendeerde verlossing wel uyt-druckelijk haar eerste rekening had staande gehouden; zy hadden vergeten dat het genoegsaam bekend was dat haar Majesteyt haar stonden in haar reyse na het Bad, en nog vier dagen na dat de Konink daar van daan was gegaan, dat welk een klaar bewijs was, dat sy doe nog niet had ontfangen; sy confidereerden niet dat indien het waar is dat de Koningin wist dat sy doe ontfangen had, gelijk sy onlangs heeft verklaart, dat het dan geen misrekening kan wesen; en de slechtste Medicijnmeester die sy in 't Bad had, sou haar wel hebben kunnen seggen, dat indien sy haar inbeelde dat sy ontfangen had, gelijk sy nu seyde, dat het Baden waarfchijnlijk de vrucht soude dooden.

Zy bedachten ook niet dat de Koninck door haar Majesteyts geheyme ondervinding verklaard hebbende het Mirakel van de tijd haarder ontfankenis, het selfde gantsch niet op en quam met haar tegenwoordige rekening; ook wierd'er in de Raad, daar na gefonden, niet eens gedacht hoe haar Majesteyts Waarheit in eere behouden kon blijven, door fulke contrarie vertellingen: Maar wy behoeven dit niet te melden, alsoo de werelt genoeg weet hoe weynig regard, de Jesuitiche Biegtvaders op de waarheit hebben.

Haar

Haar Majesteit betoonde geen oorzaak om te gelooven dat sy swanger was, door de gewone voortgangh der natuure: De gemene natuurlijke teykens, die men in de vier eerste Maanden in alle swangere Vrouwen bespeurt, waren gaantsch niet by hare Majesteit te vinden: daar was geen swelling of vergrooting van de gewoonlijke proportie haerder borsten, oock was'er nooyt geen Melck in deselve te sien (hoewel daar eens een Juffrouw was die de stoutheyt had om het te seggen) haar grootheyt bleef altoos deselfde voor 't gesigt van alle, die voor wettige getuygen konnen passeren, en doorgaans in haar presentie waren: en geen van die Mevrouwen, die bequaam waren om getuygen te wesen, konden oyt die satisfactie bekomen, dat sy een druppel melk uyt haar borsten sagen; hoewel het tot eere, interest, en vermaak van haar Majesteit sou gestrekt hebben, dat sy 't getoont had, indien der eenige waarheyt in de pretensie van haar Zwanger sijn was geweest.

Wy stellen dese omstandigheyt in onse Memorie, niet sonder lachen van ons geselschap, om dat een van ons seyde, dat hy nu seker wist dat nog haar Majesteits Doctoren, nog de Jesuiten natuurlijke Philosophen waren; want (seyde hy) sy fouden met weynig konst de borsten der Koningin, in die ouderdom die sy nu heeft, soo vol van Melck hebben konnen doen swellen, dat sijse met gemak had konnen uyt melcken in 't gesigt van de Princes van Denemarcken en alle de Protestante Mevrouwen aan 't Hof: Het kan, seyde hy, geschieden in redelijke, of dierlijke scheptelen; en hy gaf ons ontwiffelbare exempelen daar van, die hem bekend waren, soo dat men selfs een kind daar aan had doen suygen; en om ons eenig divertissement te verschaffen, soo presenteerde hy om 't ons aan een beest te toonen, alsoo hy het te voeren wel geprobeerd had; en hy melkte melk uyt het uyer van een jong dier, dat nog noyt geworpen had. Een ander van 't geselschap seyde, indien dat soo een gemakkelijke konst was, soo verwonderde hy hem, dat de Roomse Priesters het niet hadden geleert, dewijl 't aan de wereld bekend is, dat sy al lang de konst gehad hebben om de melk van de Maagt Maria over de 1600 jaren te bewaren, en die te vermenigvuldigen van een Paarts lading tot een Wagens lading, om se alsoo onder haar ligt geloovig volkje te verspreyden.

Wy bidden uw Hoogheyt om vergiffenis

dat wy hier in niet soo ernstig schijnen, ais de grootheyt der saake het wel vereyscht, wy spreken alleen de woorden der waarheyt en bescheydenheyt; maar de klugtige kuuren der Roomse Priesters (die veeltijts een treurigh eynde nemen) noodfaken ons om die soo te representeren gelijk sy 't verdienen.

Daar is een ander bekennt teyken en getuygenis van eens Vrouwen swanger sijn; dat is, de gevoelijke beweging des Kints in haar lijf; 't welk men verwagte dat haar Majesteit aan de Mevrouwen met blijdschap sou getoont gehad hebben, voornamentlijk aan die Protestantse Juffrouwen van haar Slaapkamer, die beneficens de Protestantse Doct. die doen haar Medicijn-meester was, aan haar swanger sijn twijfelden, soo verre als sy derfden. Wanneer men pretendeerde, dat zy leven gevoelde, en het voorts ruchtbaar maakte door 't geheele Koningrijk, so soud het een vermaak voor haar Majesteit sijn geweest, en geen moeyte (indien de saak waaragtig, en sonder bedrog geweest was) om de beweginge des Kinds aan eerlijke Matronen van haar Slaapkamer getoont te hebben, die in allen gevalle wettelijke getuygen hadden mogen wesen van de waarheyt, tot voldoening van 't Rijk dat met regt jalours is. Die Mevrouwen hadden haar buyk mogen aanraken, en behoorlijke Rechters konnen wesen door haar eyge experientie van de ware beweginge eens Kints in de Baarmoeder; en eenige van 't bloedverwantchap der apparente erigenaam had die gunst behoren bewesen te werden, gelijk als onse wet en de gemene voorsigtigheyt leert, om alle jaloufey weg te nemen. Maar hoe vlijtig men ook was om 't gerugt dat haar Majesteit leven droeg te verspreyden, soo wilde men egter 't voelen van desselfs beweginge noyt aan competente getuygen vergunnen, waar door het achterdochtig Koningrijk oorzaak mogt gehad hebben om te gelooven dat sy swanger was.

Het volgende sigtbaare teyken van de ware natuurlijke voortgang der bevrugtheyt, is de uytsettinge van alle de deelen des lighaams, die de baarmoeder omringen; Want de plaats en maniere in dewelke de natuur het verblijf van 't groeyende kint in den baarmoeder bereyt, is foodanig, dat volgens desselfs toeneminge, en de vermeerdering der vogtigheden, die daar natuurlijk en noodzakelijk vergaderen, alle de partyen die daar rontom geplaatst sijn, sig al lengkens uytsteten en uytbreyden om ruymte

te maken. 't Is noyt gebeurt, nog kan het natuurlijk geschieden dat het *Peritonæum* of buyckvlies maer alleen sou uytgerekt werden, om ruymte aan 't Kint te geven: Alle Naturalisten en Ontleders weten wel dat een Kint op die manier sijn natuurlijke situatie in den baer moeder niet sou kunnen houden, noch levendigh geboren werden.

Alle Mannen en Vrouwen, die oyt observatie ontrent swangere Vrouwen, hebben genomen, weten wel dat alle de deelen die de holte besluyten, uytswellen, tot dat de tijd van verlossinge genaekt: Maer dit natuurlijk noodig teken van beswangertheyt, faillende so volkomentlijk in haar Majesteit, dat verstandige toekijkers van beiderley sexe sich verwonderden, datter geen behendiger konsten waren in 't werk gestelt, om dat teyken en eenige schijn van den wasdom des Kinds in haer lijf te doen blijken. Wy wierden onderregt, door verstandige en eervarene Matronen, die met opset sich ontrent haer Majesteit vervoegden om haer nauwkeurig gade te slaen, dat alle de uytwendige deelen van haer lichaem die den baer moeder omcینگelen, van de selfde proportie waren als op andere tijden, uytgeseyd alleen de buyk, die lustig opgelwollen en dik was, so dat haer Majesteit van vooren aengesien, wel swaer geleck: Maer seyden sy, wanneer wy haer Majesteit sagen wandelen, en haer van agteren, of van ter syden aensagen, soo bespeurden wy niet de minste schijn van een swangere Vrouw. Wy droegen sorg om door verstandige Vrouwen de gestalte van haer Majesteits Lichaem te laten observeeren, op verscheyde bysondere tijden van haer gesupponeerde dragt, en ook eens een seer kortetijd voor haer gepretendeerde verlossing, en men gaf ons altijd het selfde verhaal, dat wy U Hoogheyt alhier getrouwelijk mede deelen.

Wy vergeleken dese omstandigheyt met een andere die wy hadden aangemerkt, om waer van wy van tijd tot tijd volkomen versekering hadden, gedurende de vier laatste Maenden, van haer Majesteits gesupponeerd swanger zijn; dewijl in die Maenden doorgaans de deelen die den baer moeder omcینگelen, meest uytswellen; wy wierden wel geïnformeert dat haer Maj. in alle die Maenden tegen haer voorig gewonelijk gebruik aen, altijd als sy een schoon hembd soude aantrekken, nyt haer Kamer ging, en sich in haer Cabinet of een

ander privaet vertrek begaf, met twee of drie Italiaensche, willende noyt toelaten dat icmant der Protestanten Kamenieren het sien soude dat sy haer verschoonde, gelijk sy anders gewoone waren.

Dese twee omstandigheden verklaren makliker, en tonen klaer, dat de natuurlijke naakte en waere gestalte van haer Majesteits Lichaem, so als die doe was, niet vermogt gesien te werden van de geene die niet van de Confederatie in het geintentioneert bedrog waren. Die geene die alleen capabel waren om wettelijke getuygen voor haer Majesteit tegen het gemeen gerugt te wesen, (indien sy door 't gerugt belogen wierd) die wierden alle uytgestoten om te mogen sien of haer buyk waerlijk en natuurlijk geswollen was: en eenige weynige vreemdelingen van geen qualiteit moften alleen het Secretet bewaren van het gene waer door haer Majesteits buyk so opdragtig was.

Niets kan klaerder wesen, uyt alle dese omstandigheden, als sy behoorlijk samen gevoegt zijn, dan datter niets gebieken is van de natuurlijke eenvoudigheyt en klaarheyt, die de waarheyt altijd vergefelschapt, in het geheele comportement van haer Majesteit, van de tijd af dat haer gepretendeerde bevrugtheyt begon, tot den tijd van de verdigte verlossing van dese gesupponeerde Prins van Wales. Alles dat in de saek is gedaen geweest heeft klaer tekenen gegeven, dat eenige loosheyt en desseyn schuyldte om de Werken der Nature te bedecken, die vryelijk aen de geheele Werelt hadden behoren geexponneert te werden, indien der eenige waarheyt in die pretensien was, die het licht konde gedogen. Wy mogen U Hoogheyt veylig versekeren dat in alle de agt Maenden en vier dagen, zijnde de eerste rekening van haer Majesteits swanger zijn, of van de tijd dat sy na 't bad ging volgens de nieuwe rekening, daer noyt eenige van die gestadige natuurlijke teykenen in haer Majesteit zijn geweest, die eenig verstandige Man of Vrouw oorsaeck konden geven om te geloven dat sy bevrucht was.

De voortgang na 't eynde toe van dit geintentioneert bedrog van dese Prins van Wales is overeenkomende geweest met het begin in de preparatie van haer Maj. gewaende verlossing, is'er geen reguard genomen op de regulen der natuurlijke billikheyt of Wet, of gemeene

voorsigtigheyt, noch ook op die openhartige vryheyt en natuurlijke handeling, die had behooren betoont te hebben, dat sy 't Koninkrijk of de Werelt niet vreesden, wetende de waarheyt van alles dat in dat gepretendeerde natuurlijke werk van Kind dragen te geschieden stont, waar in het gantsche Rijk, en een groot gedeelte van de Werelt geraakt was. Indien men sich na de gewoonten en wetten van Engelland, of de natuurlijke billikheyt in dese omstandigheden outrent de nodige preparatiën voor haer Maj. verwachtte verlossing van een Prins, geregeleert had, soo was het sekerlijk billijk geweest, dat men eerst van alle aen 't Hoogh, tijdelik kennisse had gegeven, als ook aen andere die naest aen haer het apparentste tot de Successie der Kroon waren, van detijd van haer verwagte arbejd en verlossing van een Prins, en van de plaets haerder residentie op die tijd: op dat behoorlijke Edele Matronen, en anderen sich hadden mogen bereiden, en daer op wagen, en tegenwoordig geweest sijn harenthalven; het welk door haer getuigenissen, alle suspitie van bedriegery voor altoos had konnen weg nemen.

Doch het is niet alleen loochenbaar, datter sulken kennisse niet gegeven was aan haer Koninklijke Hoogheyt, of aen eenige andere van hun bloedvrienden, noch ook aen eenige van de Edele Matronen van Engelland; maer daer wierden ook sulke listen gebruykt om de tijd en geintentioneerde plaets van haer gepretendeerde arbejt te verbergen, en daer wiert sulken verdigte tijd van haer gewaande ontfangenis door de Koning en Koningin bekennt gemaakt, dat nog haer Koninklijke Hoogheyt nog eenige van den Adel, op eenigerley wijze voorsien konden, op wat tijd dat de Comedie, die men nu zegt vertoont te sijn, soude beginnen.

De plaets alwaar haer Majesteit soude in de Kraam leggen, wiert so onseker gehouden, en dikwils so verscheydentlijk bekennt gemaakt, somtijts seyde men het sou te Richmond wesen, somtijts te Windfor, en op een ander tijd weer te Hamptoncourt, dat niemant der Edelen van beiderley Sexen, die vermaagtschap en bevriente waren met de apparente Erfgenaam, noch ook niemant van de Protestantse Adel, kon weten, hoe sy sich souden bereyden om haer Majesteit op te wagen, gelijk haer plicht was die sy schuldig waren aen haer Majesteit, haer Koninklijke Hoogheyt, en het Koninkrijk.

Gelijk de Publicate van de Plaets dikwils wiert verandert, even als of men voor had, om onverwagt op een sprong een plaats te kiesē, so wiert der eindelijk sulken schielijken, en so 't scheen haestige resolutie een dag of twee voor de gepretendeerde verlossing genomen, dat sy tot St. James haer Kraam zou honden, (hoewel niemant anders vermoede dan datter noch wel drie weeken tijt was) datter bevel gegeven wiert om haer Logement daer so haestig te vervaerdigen, dat doe haer Majesteit 's Vrydags seyde, dat sy 's Saterdags daar slapen wilde, en haar weer geleyd wiert dat het niet mogelijk was om het Logement so dra klaar te krijgen, so was haar antwoord, dat sy daar dan op de vloer wilde leggen.

Het wiert van alle de Protestanten verhoopt dat de Princesse van Denemarken getrouwelijk zou toegesien hebben om haer eygen selfs wille, wanneer de tijd van haer Majesteits verlossing soude gekomen sijn; hoewel sy niet magtigh was, of niet deride haer verwittigen van de voorvallen in haer Majesteits gewaande Swanger gaan: evenwel wiert daer gedagt dat het niet verby gekonnen had, of sy moest daer tegenwoordig geweest sijn, om te sien watter voortgebragt wiert: maar daer wiert besorgt dat haer geraden zou werden, wanneer sy stoppende Medicijnen van noden had, dat sy na de laxerende wateren van 't Bad soude gaan, om haer 80. mijlen van de hand te houden, tot dat de gepretendeerde Prins geboren zou sijn.

Wanneer wy eerst kennis kreegen van haer Majesteits driftige verklaring, dat 's Saterdags nachts te St. James wilde leggen, soo konden wy niet vermoeden, datter 's Sondags een gepretendeerde Prins voor den dag soude komen, ook was daar geen gemompel van, of de minste natuurlijke geveynsde of gemaakte teikens van voor afgaande pijnen van een Vrouw, wiens tijd van arbejd aankomt. Haer Majesteit speelde noch laat in de nacht met de Kaart, en daar was geen schijn van eenige indispositie, noch is 'et iets sulks gepretendeert in de Nagt; maar de uytkomst toonde ons op Sondag wat de reden was dat haer Majesteit so een vaste resolutie nam om tot St. James 's Saterdag 'snachs te leggen, het was om dat sy 's Zondags een Prins sou baren.

Zy hadden heel aardig sulken tijd van den dag verkoren, namentlijk tusschen negenen en tien

den 'sVoormiddags, op dat alle of de meeste Protestante Mevrouwen in de Kerk moghten zijn, en het werkje geklaart, eer sy weequamen, en dat de Vroemoer, Juffr. Labany, en de gunsteling Juffr. Tourain, vryheit op haar selven mogten hebben, gelijk sy ook hadden, om haar rol te spelen in 't voortbrengen van een ondergestoken Prins.

De Kamer die verkoren was om de klught in te ageren, was heel bequaam daar toe, en contrary de regelen van gemeene voorfichtigheit, die men had behooren waar te nemen in so een geval, alwaar der suspitie was van een onderstekeling; indien haar meening opregt en goed was geweest: Daar was een geheime deur binnen de Leuning die rondom het Ledekant was, die open ging in een ander vertrek waar uit men heimelijk een Kint kon brengen, en in 't bed steken, sonder dat het van iemand die in des Konings Kamer was, kon werden gesien, al was het dat hy aan 't voeten end van de Ledekant stont (want niemand mogt binnen de Leuning komen) en door die deur brachten de drie vertrouwelingen, de Vroemoer, Juffr. Labany, en Juffr. Tourain in haer Majesteits bed wat haer beliefte.

Indien sy niet eenige secrete toevoering door die deur hadde van noden gehad, so sou de gemeene voorfichtigheit hebben vereist, dat sy die hadden toegespykert of versgelt, tot vermindring van de billijke Jaloufy des Koninkrijks, dat haer een vervalschten Prins was opgedrongen, wanneer sy te horen quamen, datter so een secrete weg was, waar door het ligt viel voor de geconfedereerde om dat te doen, sonder dat het van andere die in de Kamer waren kon werden bemerk: Maar het bleek door de uytkomst dat dese geheime deur so noodig was voor dit aengeleyde bedrog, dat alle de transactien des selfs door die deur verrigt wierden, gelijk wel bekend is by alle die Lords van den Raad die daar quantuys gebragt waren, niet om iets te sien van 't gene datter gedaan wierd, maar alleen om in de Slaapkamer van haer Majesteit gesien te werden, op dat men haar namen aan 't volk mogt bekend maken, als of sy getuygen waren geweest van des Konings gewaande verlossing van desen gepretendeerde Prins.

De Civile Wetten versorgden, als een Regel van gemeene natuurlijke billijkheit, dat wanneer een Vrouw sou verlossen van een Naborsing; die een andere apparente erfgenaam sou

achtersetten, dat de Kamer daar sy verlossen sou, maar een deur moest hebben, en indien der meer waren, dat die mosten versgelt werden met de segelen van beyde de partyen; en datter Wagten souden gestelt worden aan die eene deur, en geen vrouw ingelaten voor dat sy wel en op allerley wijze besocht was, op datter geen Kind mogt ingebragt werden by de Vrouw in haar waare of gewaande arbeyd. En alhoewel wy geen expresse statuten hebben, die directie in sulken geval geven, soo abhorreert onse gemeene Wet nogtans alle schijn van bedrog outrent erfensissen, en ordineert datter twaalf van de bequaamste buuren sullen oordeelen van alle tekens en schijn van bedrog, en sy vermogen ook te oordeelen op een vermoedelijk blijk, en een gepretendeerde erfgenaam verwerpen, wanneer sy eenige teykens van bedrog of valsheit bespeuren, waar op sy haar oordeel soudeeren, en elk moet op sijn eigen risico forg dragen datter geen oorsaak van suspicie van een ondergestooken erfgenaam gegeven werd.

Wy hebben Uw Hoogheid getrouwelijk getoont wat preparatien daar gemaakt wierden tegen haer Majesteits gewaande tijd van arbeid, in het welk geen tekens sijn gebleken van eenige intentie om opregt en openhartig met haer Koninklijke Hoogheit, als appaerente erfgenaam der Kroon, en met de onderdanen des Rijks, te handelen; ook waren der geen natuurlijke tekenen dat haer Majesteit waarlijk vreesde of verwachtte de gemeene Ween, pijnen, en 't perijckel van een Vrouw in barens nood, op dat sy der eenige behoorlijke provisie voor maakt.

Wy konnen niet te weten komen, datter eenig reedschap gemaakt was van de gewoonlijke Werktuigen der Vroedvrouwen, daer doorgaens de Vrouwen van qualiteit in barens nood op leggen, om haer sulken assistentie door de Matronen en Vroemoers te geven, die niet geschieden kan als zy op haar knien leggen, het welk hier in Engeland het gemeen Postuur is der Vrouwen van geringe staet; en nog veel minder als sy in haer bed leggen, 't welk selden geschied, tot dat de langdurigheit van den arbeid, en 't verslappen der krachten daer toe noodfaken: dewijl der veel natuurlijke redenen zijn, waerom het postuur van des Vrouws lichaem haer vordetlijk en behulpfaem kan zijn in haer arbeyd.

Onder andere behoorlijke voorforgen, sou het sekerlijk gevoeglijk sijn geweest; datter

een gezelschap van Doctoren was verordineert geweest om ergens niet ver van haer Majesteit by der hant te sijn; indien sy niet wel van te voren geweeten had, datter geen noodzakelijkheid voor sou sijn, en veriekerd was geweest datter geen perijkel voor haer sou welen in een verzierte barensnood, en derhalven geen schielijke noodzakelijkheid van de raad der Doctoren, om een kloeke en sterken gesupponeerde Prins te helpen, die men voorhad ter werelt te brengen.

Gelijk als alle de preparatie tot haer Majesteits gewaande tijd van barensnood aan verstandige luyden genoeg te kennen gaven, datter geen waarheit in de pretentie van bevrugtheit was, soo wiert het verdigtfel en bedrog nog meer openbaar, doe het bedrijf uytgevoerd wierd.

Wanneer Haer Majesteit te bed lag, met alle de gordijnen rondom toe, en dat alles was versorgt dat natuurlijk tot een kint behoorde, en van haer beoogt was om gebruykt te werden, tot het voortbrengen van de onderstoken Prins, en tot dien eynde alles in de binnekamer vervaerdigt, so begon haer Majesteits verzierte arbeyd; en alle dese dingen wierden door de Vroemoer, Juffr. Labany en Juffr. Tourain de geconfedereerde, ingebragt door de deur in de muur dicht by des Koningins Bed, en tuschen de laken gestoken, namentlijk een kint, en alles dat natuurlijk by de geboorte is; en doe scheenen het Vroedwiften de geconfedereerde seer besig ontrent haer Majesteit in 't donker, so dat niemant kon sien wat sy deden; en om dat sy bevreest waren (geelijk bleek uyt de Vroemoers woorden) dat het Kint, het welk bereyt was om te slapen, op dat het niet sou krijten eer het in het bed wiert gebragt, door de beslotenheit vant 't bed niet mogt verstricken, so waren sy genootsacks om der Coningins gewaande verlossinge te verhaften, meer als men redelijker wijze sou kunnen geloven, niet tegenstaande alles dat men mogt seggen van de Lieve Vrouw te Loretto of de bystant van eenige andere Heylig: Zo dat haer Majesteits verlossing in seer korten tijd volbragt wiert.

Maer daer vertoonde sig niets aan haer Majesteit gelijk de ware natuurelijke arbeyd van een Vrouw in barensnood; daer waren geen van de gewoonlijke teykens in haer Majesteit van een reele arbeyd, die niet verborgen

konden blijven; daer was geen blijk van een nakende arbeyd door verscheide verposende vlagen, die doorgaans vry sterk zijn, wanneer het kind worstelt om uyt de baarmoeder te komen; ook was der geen vertooning van enige natuurelijke toeneemende pijnen, wanneer der meer van de banden en vlieten komen gebroken of gescheurd te werden, door de welke een kint veylig in de baarmoeder gehouden werd, tot dat het sijn volkomen wasdom en volle tijd heeft gekregen; daer waren geen teykens van haer Majesteits bekende strakheit in 't uytstaen van sulke dagen, door dat haar lighaem seer verswakt is door quijende en slepende onpasselijkheden, daar waren geen teykens van een violente eruptie van een ontijdige geboorte van acht maenden en vier dagen, gelijk als haer Majesteit doe seyde dat haer rekening was.

Alles dat dus versierd moft werden was metter hael weer aan een kant; en de vroemoer gaf iets bedekt overaan Juffr. Labany, 't welk niet anders kon welen, als het kind dat sy daer in gewonden hadden, en sy liepen daar te samen mede door de heymelijke deur, die binnen de leuning rondom 't bed was, in de naaste kamer, met sulken groten haest, dat sy niet eens dagten hoe ligt men daar door kon bemerken dat het maer een gemaakte barensnoot van de Koningin was; terwyl de Vroemoer haer werk durfde laten varen, en haer Majesteit niet assisteren in die ogenblikken, wanneer der de grootste noodzakelijkheid van haar verstant, en bystant in haar ampt noodig was, en dat haer Majesteit door verwaarlosing het grootste gevaer van haer leven liep, indien sy waarlijk een Kint had ter werelt gebragt, gelijk sy verbonden waeren semblant te maken.

In plaats van opentlijke vryheit in 't vertoonden dat de Koningin waerlijk van een Prins was verlost, het welk volgens onse gewoonten en de wetten en natuurelijke billikheit wiert vereyst, op dat alle die werken der nature mogten gezien en getuygt geweest zijn van edele Matronen; zo geschiede dese gepretendeerde Geboorte van een Prins, en alles dat daar ontrent wiert verrigt, in het donker onder onder de dekens met de gordynen rondom het bed dicht toegeschoven; en niemant 't sy man of vrouw wiert toegelaten, om iets te sien dat ontrent haer Majesteit

of haar gewaand kint wierd gedaen, als alleen de geconfedereerde; geen andere die in de slaapkamer waren, die so dicht by quamen als 't haer mogelijk was, wierden toegelaten om te sien wat uyt het bed genomen wierd; want het was geheel bedekt, en wierd terstont door de heymelijke deur uytgedragen.

Alle lusterden na het gemeene, en gewoonlijkste natuurlijk teyken van een kind dat levendig geboren was, 't welk is kryten; maer wy sijn volkomen verzekert van diverse Lords van den Raad, en andere die in de Kamer waren, datter geen gekryt van een kind wierd gehoort, wanneer men pretendeerde dat het geboren wierd; hoewel het Vroedwif in 't eerst niet wilde seggen dat het een Prins was.

Wy hebben uw Hoogheid geen Omstandigheden verhaelt, als sulke die notoit en wel bekend sijn, en die wel na rechten souden konnen bewesen werden voor een onpartydig gerechts hof: en daerom fallen wy U Hoogheyd die gissingen en 't vermoeden niet voorttellen (hoewel wy 't van goeder hand hebben) watter verrigt wierd ontrent de gepretendeerde Prins in de Kamer waer uyt hy wierd gebracht, en waer na toe hy wierd gedragen, al eer de Lords van den Raed, of iemand anders geseyd wierd datter een Prins geboren was: want wy hebben het met sekerheyd van de gene die der tegenwoordig waren, dat geduurende de gantschen tijd van de geheele versierde arbeyd der Coningin, en een geruymen tyd daar na, sijn Majesteit die Heeren van den Raad, die geroepen waren, niet verre van het voet-end van haer Majest. bedde, hielt 't welk dicht beslooten was; en sy konden niets sien of hooren van de geboorte des gesupponeerden Prins, waer van sy aan 't Coninkrijk tot wettige getuygen konnen verstreken. En evenwel hadden de Acteurs van dese geheele bedriegery de stoutheyd, dat sy door autoriteit terstont over het Coningrijk rugtbaer maakten, dat die Lords, en veele Mevrouwen van qualiteit tegenwoordig waren by de verlossinge der Coningin; zijnde daer in dubbelsinnig als de Jesuiten, en het volk valschehijk verwittigende, dat die Lords, en veele Matronen van Adel, sulke ooggetuygen waren geweest, gelijk als onse Wetten vereyften, dat de Coningin was verloft van een Prins; daer nochtans om de waerheit te seggen, alle die niet van de Consecratio waren, daer alsoof weynig konden uyt-

regten, als of sy der 10 mijlen waren van daer geweest.

Na lang wagten verliet sijn Majesteit haar, en begaf sich in de binnenkamer, daar Juffr. Labany, en de vertrouwde met de gesupponeerde Prins waren; en kort daar na wierd daar tot de Lords gesecht, datter een Prins was geboren, en sy derhalven nu niet meer daar te doen hadden; waar op ook verscheyde weg gingen, en wat daar verrecht wierd in het toonen van een kint aan de geenen die derbleven, was niet waardigh voor ons om te ondersoeken dewijl daar in geen dienst kon sijn voor U Hoogheyd, of het Coningrijk.

Niet te min hebben wy,orghvuldigh vernomen en ondersoek gedaen, of er, na dat de gewaande verlossing der Coningin van een Prins geschied was, eenige natuurlijke blijkelyke teikens in haar Majesteit te bespeuren waren; teykens in haar Majesteit te bespeuren waren, 't welk sijn weg in de wereld had open gebroken door geweld, voor de natuurlijke tijd; gelijk als sy doe affirmeerde: eenige van ons weten wel wat de gewoonlijcke en noodwendige gevolgen sijn van sulken geweld op de natuure in vrouwen, die soo teder en swak sijn als haar Majesteit; en daarom verwagteden wy te hooren van haar groote swakheit, en gevaas van haar leven, door een koorts die gemeenlijk sulcke ontijdige geboorte vergeschapt; wy ondersochten of er oock gevaar was in haar Majesteits borsten, door de gewoonlijcke overvloed van melck, om datter iemand langh van te vooren had uytgestroyt dat haar borsten vol melck waren; wy gebruikten bequame personen om te vernemen wat Vrouw de eere had om haar borsten uyt te suygen, en ocker iets opgeleyt wierd om se op te drogen; en oock te vragen na de goede voortgang van haar Majesteit in de natuurlijke suyveringh, die na de geboorte volgt, en na haar stercke in 't verdragen van dese onvermijdelijke gevangen, waar door alle Vrouwen van haar Majesteits swakheit en tederheyd grootelijcks gekrenckt werden; maar wy konden noyt door ons neerstig ondersoek vernemen, datter eenige schijn van dese natuurlijke effecten van kinderbaren was, hoewel het vernuft van een verstandig Doctor alle die dingen gemackelijck had konnen versteren, tot bespottinge van alle die ontrent haar Majesteits Hof waren.

Wy hebben Uw Hoogheyd nu een extract gegeven van veele omstandigheden die wy

in dese affaire hebben versamelt; en wy moeten te gelijk verzekeren, dat wy niet bemerken konnen, datter van 't begin tot het eynde een voetslap van opgetegtheit is te bespeuren geweest: en alles dat hier in is gedaan geweest van des Koningins gepretendeerde ontlanckennisse af, tot haar gewaande verlossinge van een Prins toe, heeft betoont dat men de waarheit van die natuurlijke saeken tragte te verbergen, dewelke sy verplicht waren door de Wetten van Engeland, de natuurlijke billijkheit, en door haar eyge cere en interest, betoonlijk en blijkbaar gemaakt te hebben, door suffisante getuygen aan het geheele Koninkrijk, indien der eenige waarheit in haar pretensie was geweest.

Daar is sulken gantschelijk versuym, kleynachtingh, en disregard geweest van alle de noodige regelen der Weten en gerechtigheit, ontrent de nodige getuygen van de geboorte van den Prins en erfgenaem der Kroon (daar sy wel wiste dat het grootste deel des Rijcks suspicie had dat sy een vervalschingh souden plegen) dat het schijnt als een verachtige van U Hoogheit en 't geheele Koninkrijk; even als of haar Koninklijke Hoogheit geen satisfactie toequam, wanneer sy een ander erfgenaem tot de Kroon admitteerde, en datmen het Rijk niet behoefde te voldoen in haare erkennisse van een Prins tot naaste Successeur van de Kroon.

Het zedigste oordeel dat wy hier over konnen vellen; is dat wy dencken dat een bliinde yver (die altoos door de Roomse Kerk gekoestert wert) om een Paapse Successeur in te stellen, haar heeft doen heen breken door alle de regelen der gerechtigheit, versmoorende en dempende alle de natuurlijke affectien van een Vader tegen sijn Kint; om aan haar Kerk een dienst te doen, het welk volgens haar Leere een seer verdienstelijk werk is.

Uw Hoogheit sal alle dese voor verhaalde omstandigheden te beter konnen considereren, indien 't haar geliefte te herdenken de Occasie en de tijd wanneer dit desseyen eerst beslooten wierd, om een Prins op te werpen, tot uytstuytinge van U Hoogheys immediate Successie tot de Kroon.

Het gelieve U indachtigh te sijn dat wy te vooren hebben aangemerckt, dat de reyse nae het Bad, het vistsereen van St. Winfreds put, en het geschenck voor de Lieve vrouw, preparatiën waren voor het gerucht van des Koningins swaar zijn; en dat dit alles wierd beslooten

ontrent het eynde van Augustus en 't begin van September 1687; want doe wanhoopte men dat U Hoogheit haar met het Paapse dessein soude vereenigen.

Het Extract, van Mr. Stewards Brieven aan Mijn Heer Fagel, 't welk wy sien dat nu in druk is gekomen, bevestigt alle onse Memorien in die saack. Hy wierd gepardoneert en door den Konink verkoren om Uw Hoogheit geperfuadeert te hebben tot consent, ontrent het rappelleeren der Penale Wetten en Test; het welck een volkomen Establissement van het Pausdom sou sijn geweest. In sijn twee eerste brieven van July tragt hy U Hoogheit te persuaderen, dat de Konink geresolveert was om het ware recht van Successie tot de Kroon te bewaren en observeren, en dat hy seer wenschte dat U Hoogheden sijn dessein mogten toestemmen en daar mede concurreren, en het moeyde hem haar soo avers daar van te bevinden. In sijn volgende Brieven van de selfde Maand drong hy daar op dat U Hoogheit behoorde gedisponeert te sijn om te luyfteren na een beqname onderrechter, die Zijn Majesteit sou senden om u tot concurrentie met hem te persuaderen; en hy drongh geweldig op een haestig antwoord: so dat het schijnt dat de nieuwe Raad tot instelling van een ondergestookten Prins doe begonnen was.

Die Brief schijnt te dreigen het geene wy nu zien, indien Uw Hoogheit weygerde: Hy verdubbelde sijne verzekeringen aan hem, die U Hoogheit sou solliciteren, dat indien U Hoogheit obstinaat was (gelijk zy 't noemen) dat het fataal voor de Dissenters sou zijn, en dat hy beducht was dat het iets quaats sou voortbrengen, daar men nog niet van had gehoort. En sijn Brief van den 5 Augusti schijnt aan U Hoogheit de leste tijd te geven, om de vast stellingh van 't Pausdom te verkiezen, of te resolveren van de Protestantse Religie getrouw te zijn.

Hy segt, indien U Hoogheit deede het geene dat de Konink begeerde, dat het sou sijn de beste dienst aan de Protestanten, de hoogste verpligting sijner Majesteit, ende grootste bevordering van Uw eigen Interest, die gy bedenken kondet; maar indien niet, dan sou alles contrary zijn: De Meeningh van dit seggen indien uwe Hoogheden weigerden, dat dan alles contrary sou zijn, kan niet anders wesen, dan dat de Protestanten dan geen genade van de Papisten te verwagten hadden; dat sijne Majesteit

heit so geoffendeert zou zijn, dat hy U Hoogheits grootste Vyant zou werden; en dat het het grootste verlies van U Hoogheits Interest zou zyn; dat gy bedenken kon, 't welck seker niets anders kon wesen dan de billyke, verwagtiuge der drie Coninkryken.

Gelyk als dese Brieven dreigen dat de Conink U Hoogheits grootste Interest sou destrueren; indien gy weigerde; zo is de onderneeming daer van kort daar na gebleken.

Het is nu bekend dat men in September en October resolutien nam om te publicieren dat de Coningin swaer was; maer eer het publyk verklaert was; so zegt Mr. Steward dat hy geen meer Argumenten by U Hoogheden wilde gebruiken; maar hy beklagt U Hoogheits verlies van de tijd om U vereenigt te hebben. *Ey laes*, zegt hy, *dat men de Providentie niet heeft kunnen verstaan*. In November spreekt hy duydeliker (niet tegenstaande dat Uwer Hoogheden Moderatie tegen de Papiſten en haer vryheyt getoont was in den Heer Fagels Brief.) Hy zegt, *dat alle hoope van uwer Hooghedens concurrentie in des Koninks desseyn, ganssch was opgegeven; en men was daer, ontrent die zaek zo koel, als u Hoogheden positief hier*. En op zijn nieuwe conferentie met den Conink, toont hy niet alleen des Koninks misnoegen over die brief, maer zegt uydruckelyck, *dat U Hooghedens Antwoort al te lang was uytselst, en dat de Konink al over die saek was gepasseert*. Dit kan men in alle redelikeyht niet anders uytleggen, dan dat de Konink doe geresolveert had, om het Paaps desseyn op een andere wyse nyt te voeren; en der tijt heeft nu aen de Werelt getoont, dat de wyse die der geresolveert was, was om dese gesupponeerde Prins tot een Paapsche Successeur op te regten.

Dese Brieven door hulpe der tyd toopen het desseyn, doe het noch onvoldragen was, en helpen om te konnen oordeelen van alle de andere omstandigheden die wy hebben gemelt; en sonder twyffel indien men een bewijs zou opstellen uyt alle die gemelde omstandigheden ordentlijk aen malkander gevoegt; en aen onpartijdige Rechters overgeven; het zou voor sulken krachtigen vermoedelijken bewijs geagt werden, als'er oyt is gegeven geweest; en in de proceduren van onse wetten ontrent crimineele Persoouen, is het vonnis des doods dikwils uytgesproken op veel minder blyck; dewijl dit so volkomen is, als de saek in U Hooghedens

en des Coninkrijks geval eenigins kan toelaten.

Maer niet tegenstaende dat dese soorte van circumstantieel blyk krachtig en overtuygende genoeg is voor gedisintereseerde Persoouen, om te bewijſen dat dese gesupponeerde Prins een Bedrieger, en datter misſchien meer omstandigheden van deselfde nature aen U Hoogheden bekend zijn, zo bidden wy U Hoogheden nochtans ootmoediglich dat gy 't uytstel, om op eenige daer van zo gantschelijck te insisteren, als of gy niet meer kond bewijſen; noch te weten komen, ontrent desen gepretendeerde Prins, dan het geene dat door 't gemeen gerugt sonder tegenspreken albereeds is verspreyt.

U Hoogheden nog het Coninkrijk zijn niet gehouden om de valsheyt van sijne pretentien, noch eenige omstandigheden ontrent sijne geboorte te bewijſen; en het zou tot nadeel van Uw Hoogheden zijn, dat gy de last op U zoud nemen om getuygen en bewijſen te produceren; en Uw Hooghedenstegen partyen toe te laten, om de krachten genoegsaemheyt der selve te bedisputeeren; dewijl sy geheel en alleen schuldig zijn, om sulcke wettelijke getuygen, behoorlijk in getal, te voorschijn te brengen, die U Hoogheden en het gantsche Coninkrijk konnen voldoen van de waarheyt van haer pretentien. Het is een onueyndelijke verongelijking van U Hoogheit en het Coninkrijk, dat sy 't niet overlang hebben gedaen, indien daer een waere Prins van de Coningin was gebooren geweest.

Dewijl het zo wel het groot belang van het Koninkrijk is als van Uw Hoogheden, zo zijn wy te vrymoediger om voor te stellen dat de methode van defensie tegen de publyke injurie overeenkomende zy met de Wetten en Costyumen van Engeland, dat is, datter een openlijcke en vrye eysch geschiede in de naem van U Koninklijke Hoogheit als appante Erfgenaem der Kroon, en ten gevalle van alle het Volk des Rijks, datter aenſonds aen het Koninkrijk een sufficient getal voor dese saeck van Wettelijke getuygen van beyderlei Sexen gedeclareert en gepubliceert werde; zodanige als de Wetten van Engeland en de natuurlijke gerechtigheyt in dit geval vereyſchen, die getuygen dat zy, volgens het gewoonlijk gebruik van haer respectieve Sexen, in de geboorte der Princen die Erfgenamen van de Kroon zijn, ooggetuygen zijn geweest, dat het Kint, het welck nu de Prins van Wales werd genoemd, natuurlijk

lyk nyt het Lighaam des Koningin is gebooren.

't Is maar billyk, ordentlyk, en een modeste zaak voor U Hoogheden, so een eyfch te doen, en dat gy aanstonds daer op infisteert, sonder het minste uytstel; en het is niet meer dan het regt van U Hoogheden en het Koninkrijk, 't welk bekeet moet werden van alle die de Regelen der natuurlyke gerechtigheit in de Wetten van Engeland verstaan. Onse Wetten vereyfschen dat men alle de genedie sich in 't recht of erfennisse van een ander inbooren moet benaderen, en datter wettelyke interruptionen behoren te geschieden van allerley onrechtvaardige possessien — hoe sy ook mogen verkreegen zyn. Langte permittieren dat een onwettelyk Kint voor een wettelyke Erfgenaam passeert, is van een gevaarlyke consequentie voor de waare Erfgenaam der Erfgenisse. Het is een bekende regel zo wel in onse Engelsche als in de Civile Wetten. *Tacens longo tempore presumitur consentire.* Die lang stil swijght op den eyfch des indringers; schijnt die te consenteren.

Wy bidden om vergiffenis, dat wy U Hoogheden vryelyk moeten seggen, dat wy der ovet zyn verbaaft geweest dat U Hoogheden so lang hebben gesweged, en uytgestelt om een rechtvaardige eyfch te doen; en dat gyse soo lang hebt toegelaten dat haer Coninklyke Hoogheits Cappelaan publyk voor desen gesupponeerden Prins van Wales heeft gebeden.

U Hoogheits hert kan niet begeeren dat de God der waarheyd en gerechtigheyd sulken inwafie van uw eygen en des Coninkryks regt zou prospereren, noch zo een bedriegerij zegenen, welke aangestelt is, (hoewel een onnossel kint) om een werktuyg in de handen van anderen te zyn, tot destructie der Protestantische belydenis, en uw Hoogheits eyfch op de grootste erfennisse, en de beste civile Regeering die in de wereld bekeet is. Wy gelooven dat U Hoogheden ware Christenen zyt, die in de aanbiddinge en gebeden voor de Eeuwige Majesteit siddert en beeft, en daarom verhoopen wy dat so een semblant van hem te erkennen, niet langer sal werden toegelaten te pleegen, voor den grooten God die de herten van alle Vorsten en Onderdanen doorsoekt.

Indien U Hoogheden desen wettelyken eyfch eerst voorstelt, en dat de handhavers van den gesupponeerden Prins sonder uytstel geen satisfactie geven, dan dicteert de natuurlyke gerechtigheyd en onse Wetten, dat u Hoogheden

van den Konink eyschen een retractatie door de publyke Ministers in alle Christen-Koninkrijken en Staten, van de valsche tyding die zy gepubliceert hebben van de geboorte van den Prins van Wales, en dat zy haar Koninklyke Hoogheits apparente recht tot de naaste Successie van de Kroon vindiceren.

Als een onrechtveerdige Eyscher van eenige erfennisse, zyn ware afkomst niet kan bewijzen, zo verwerpt het Hof, daer zyn eyfch dient, niet alleen sijn valsche pretensien, maer verklaert openlijk de vervalste streken of verdigfelen, die zy bemerken dat in 't werk zyn gestelt geweest, om de valschen eyfch te supporteren; en onse Wetten geven daerom aan de verongelykter Erfgenaam macht, om door sijn actie van de valsche pretendeerder satisfactie te eyschen voor het schandaal van sijn gerechtigde Tytel; en onse Wetten vereyfschen verder dat hy in recht betrekt alle de bekende geconferceerde in dat beoogde ongelijk en bedrog, over haar verscheide misdaden die zy daer in hebben bedreven.

Wy zyn gevoelig dat de meeste Catholyke Prinzen prejuditie te gen ons hebben in het regt dat wy als Engelsche Protestanten vereyfschen, niets wetende van onse Wetten en Vryheden, en daarom hebben wy dese twee eyfchen voorgestelt, om eerst door Uw Hoogheden gedaen te werden, uyt de naam van haar Koninklyke Hoogheyt en het Koninkryk; op dat wy haar mochten overtuigen, dat wy, volgens onse eyge wetten en regulen, recht en reden hebben om Uw Hooghedens protectie te verfoeken tegen des Koninks Practyken (zo als sy tot noch toe schijnen) waer door hy ons dwingt om te buigen voor een vervalste Prins, en de Successie der Kroon, en de gantsche Regeering te veranderen; dewijl u Hoogheden daar soo wel is aan gelegen als ons, en onse Wetten en de Natuur self roepen U, om Uw eygen en des Koninkryks recht te defenderen, tot bewaeringe van de Successie der Kroone, soo als die door de Wetten is gestabileert, om dewelke te veranderen, de Koninck geen pretentie van macht heeft.

Maar wy moeten ook ootmoediglyk tot Uw Hoogheden vlieden, om ons te protegeren tegen de horrible destructie des Konink van alle onse Wetten voor de Reformatie onser Christelyke Religie, en onse securiteit tegen de openlyk bekende en dood wyanden onser vryheit daar in; alsoo de Koninck aan de Wereld verklaart.

klaert heeft dat die Wetten na desen niet meer ter executie sullen werden gestelt; en om onse Zaak in dat geval desperaat te maaken, heeft hy zyn Rechters hem doen rechtvaardigen in 't gene hy gedaan heeft.

Wy moeten Uw Hoogheden ook bidden om ons te helpen tegen zyn invasie van alle onse Civile regte en fundamentele vryheden, en sijn gautschelijke subversie van de vrye Regeering van Engelant, volgens desselvs oude Costuymen en Wetten.

Wy kunnen niet twiiffelen of U Hoogheden zullen overtuigt sijn door dese Memorie, dat wy niet over onse verdrukkingen hebben geklaagt, voor dat sy ondragelijk geworden sijn, noch ook eenige verlichtinge of onderstand versogt (uitgeleid van God alleen) voor en al eer U Hoogheys met recht verwagte erfenisse; en het wesen selfs van onse civile Regeering in 't hoogste gevaar van een totaale ruine geraakt zyn.

Wy zyn en hebben altijd den Conink waerlijk getrouw geweest, en hebben noit gehoorsaamheit aan eenige van sijn Wettelijke bevelen geweigert, noch aan eenige die bestaan kon met alle onse andere pligten tegens God en onse mede Onderdanen. Wy hebben ons te vrede gehouden in 't lijden van ongelijk en openbare onrechtvaardigheid in onse Personen, en hebben de Corruptie der menschen sodanig aangemerkt, dat abuysen en particuliere verongelijkingen in alle regeeringe voorvallen, en lijdzaam behooren verdragen te werden, so lang de fundamenten der Civile Regeering en Justitie heyliglijk werden bewaard. Onse Christelijke Liefde leerde ons dat het beter is dat eenige weinige ongelijk lijden, dan datter van haare billijke verlossing meer bloed sou vergoten, of ander onheyl bedreven werden, dan door 't obtineeren van haar regt kan werden gecompenseert. Wy weten dat de Listen der Jesuiten, de gerechtigheit die in particuliere zaken vereist wierdt konden beuevelt hebben; en daarom hebben wy so lang gewagt, tot dat de Gerechtigheit van 't gene waarom wy bidden demonstrabel is aan allen, die niet gecorrumpeert en allwillens blind zyn, of blindeling door de Jesuiten of haer Roomse Priesters geleid werden.

Wy sijn gevoelig dat de Conink de Naam der Coninklijke Autoriteyt en prerogative gebruykt heeft in alle de Wetteloose magt die hy heeft geexerceert; en wy zouden U Hooghedens

hulpe tegen zijne daden niet durven bidden; indien der redelijker wyge eenige twiiffel kon wesen, of die dingen die hy gedaan heeft en dagelijks nog doet; geauthoriseert konden werden door de Koninklijke magt en hooge prerogativen, welke de Koningen van Engelant toekomen.

Het is ten hoogsten ontwyffelbaar dat de edele Engelsche Monarchy en Regeering een wettelijk Fondament heeft gehad, en dat die gestabileert is op Constuymen, vryheden, en wetten die de Engelsche Natie in 't byzonder raken. Zy is altoos vry en independent geweest van alle de magten en Protentaten op aarde. De Koningen en 't volk zyn; en hebben uyt haer regt altijd geweest absoluyt vry om hnn selfen door hun eygen wetten te verbinden, die zy door haar eendragtig consent hadden gemaakt, en anders niet: zo dat zy noit konden verbonden werden door iemand anders, uytgeleid alleen door de wetten van den Allerhoogsten God.

Een Konink van Engelant houd op van te ageren door de Engelsche Koninklijke Autoriteyt, of als een Konink van Engelant, indien hy sig selfen of zijne Onderdanen overgeeft om verbonden of onderworpen te werden aan eenige andere wetten, Canons, of Jurisdictionen, dan zulke die gemaakt of vryelijk aangenomen zyn door onderlinge toestemminge van des Koninks en het representative lighaam des Rijks in 't Parlement.

Daer is verklaart in de Sr. 6. R. 2. 5. dat de Kroon van Engelant altijd so vry is geweest, dat zy in geen subjectie van eenig Rijk heeft gestaan, en dat zy niet in iets rakende de Regaliteit behoort onderworpen te werden aan de Bisschop van Romen; noch ook dat de Wetten en Statuten van het Rijk door hem mogen gefrustreert of gekrenkt werden na zyn wille, als strekkende tot eeuwige Destructie van de souveraniteit des Konings, der Kroonen Regaliteit, en des gehelen Rijks. De Gemeente bad de Koning doe, en begeerde van hem by maniere van Justitie dat hy alleen de Staten des Rijks zoude examineeren, hoe zy wilden staen om de regten der Kroon en des Rijks tegen den Paus te defendeeren; en daer op wierd geordineert, dat alle die eenige Bullen of Instrumenten van Romen tegen des Koninks Regaliteit van dit Rijk zoude inbrengen, uyt des Konings protectie gesloten werden; en een *premunire* incurreren zou-

zoude inbrengen, uit des Coninks protectie gesloten werden, en een *Premunire* incurreeren zou; waar door het geoorloofd was, (so als de te neur der Wetten doe lag) voor één yder om haar te doen. Dêlgelijks de *Stat.* van 24. H. 8. 12. en 25. H. 8. 24. verklaren dat dit Rijk vry geweest heeft en is, van subiectie aan iemands Wetten, behalven sulcke die ingestelt en gemaakt zijn geweest binnen het zelve, voor desselfs eige welstand, of uyt haar volkomen vryheid aangenomen met haar consent.

De Konink en 't Parlement by na 400 jaren geleden waren so resoluut om de Regten en vryheden der Kroone en des Rijks tegen de Impositien van des Paus Canons, en de Jurisdicdien en magt die hy poogde te oeffenen, te defenderen, dat niet tegenstaande dat zy Papiſten waren; zy echter door de *Stat.* van 18. Ed. 3. St. 1. *Rol. Parliament.* num. 38. verklaarden den Paus te zijn de gemeene Vyant van den Konink en het Rijk, en so staat hy nu verklaart; en van gelijken inhoud is de *Role Parliament.* 17. Ed. 3. Num. 59. Alhoewel dese Statuiten niet gedrukt zijn, zo is haar kracht nogtans de selfde, om de gene die met den Paus of zijn Nuntius corresponderen, tot Vyanden des Koninkrijks te maken.

Het heeft noyt in de magt van eenigen Conink van Engelant gestaan, om de Rechten der Croon, en des Ryks, en desselfs Wetten, magten of eenigerley Jurisdicdien, tegen de Wille des Ryks in 't Parlement over te leveren of aan iets te submitteren: Zo wierd het bekend over 500 jaren in de Brief van K. H. 6. aan de Paus Paschal. *Notum habeat Sanctitas vestra quod me vivente (auxiliante Deo) dignitates & usus regni nostri Angliæ non imminuentur, & si ego (quod absit) instantia me defectione poterem, Magnates mei & totus Angliæ populus nullo modo pateretur.* Dat is, Het zy aan U Heiligheit bekend, dat so lang ik leev (met Gods hulpe) de Digniteyten en Usancien van het Rijk van Engeland noyt zullen verminderd werden. En indien ik my zelve ('t welk God verhoede) zo verre sou vernederen, zo zouden mijne Edelen en 't geheele Volk van Engelant het geen/sins gedoogen.

't Is waar Coning Johannes gaf de Croon, en de Regaliteyten ouwaardiglijk over aan den Paus Innocentius de derde en zijn Successeurs, en de Priefsters stelden valschelyk in die Charter dat het geschied met consent van de Raad der

Baronnen, dat hy submitteerde om het Koninkrijk van de Paus te houden, en dat op Jaarlijkse Rente. † Maar wanneer Paus Gregorius de Tiende in 't derde Jaar van Ed. 1. om die gepretendeerde rente stierde, so antwoordde die edele Vorst met regt, dat hy door sijn Eed op de Krooninge verbonden was, om de Gewoonte des Koninkrijks ongeschonden te bewaren, en dat hy aangaande de Kroon niets kon doen, sonder het advijs des Volks in het Parlement, die aldaar *Proceres* genoemd werden.

In het 40. van Eduard de derde eyschte de Paus de selfde Rente, en de Koningh proponeerde het in 't Parlement; maar zy verklaarden, dat noch Konink Johannes, noch eenige andere Konink de Magt had, om hem selven, of het Rijk, aan den Paus te onderwerpen, sonder haar consent in het Parlement; en dat indien de Konink Johannes sulks had gedaan, het geschied was tegen sijn eed op sijn Krooninge beswooren: En indien de Paus daar op iets soude ondernemen tegen den Koningh of sijn Onderdanen, dat sy hem met haar uytterste magt souden resisteren.

De selfde Konink Eduard de derde had alleen achtelooselyk toegelaten dat de Magt des Paus al te veel gebruyct wierd in het Koninkrijk, contrary de Statuit van Carlile 3. Ed. 1. als blijkt by het *Parliament. Rol.* 17. Ed. 3. Num. 59. En de Gemeente in het Parlement klaagde dat de Schar des Rijks na Romen gevoerd was, en dat de Secreten des Rijks ondeckt waren, door Uytlandse Priefsters die hier waren gesonden; en sy vereyten dat de Konink sich over haar sou ontfemen; om dat sy die sware oppressien niet langer konden nog wilden verdragen; of anders dat hy haar wilde helpen om de Magt des Paus niet geweld uyt dit Rijk te drijven. En daar op wierden tegen veele van de Magten des Paus in dit Rijk, die strenge *penale Wetten* van 25. Ed. 3. 37. Ed. 3. 1. 38. Ed. 3. *Stat.* 2. ch. 1. gemaakt, de welke onse Konink nu verklaart heeft dat na desen noyt sullen werden geëxecuteerr.

Die Victorieuse Prince Eduard de 3de hoewel een Papiſt, pretendeerde geen Regale prerogative van 't suspenderen der Wetten, door de Koningen en Parlementen tegen den Paus gemaakt.

† Ziet *Rol. Clar.* 3. Ed. Num. 9. *ſheds*

* Ziet *Cooks Inſti.* 3.

maakt. Hy bekende wegens die Statuut van 37. Ed. 1. tegen de magt des Paus, dat sy haer kragt behield, om datte door geen Parlement was vernietigt; en daarom was hy door sijn een verbonden om toe te sien, dat deselve onderhouden wierd alsoen Wet des Rijks, hoewel dat men door inwilligen en achteloosheit het tegendeel onderwonden had.

Indien de effecten der Roomsche Jurisdictien in het Rijk waren aangesien, gelijk sy verhaelt werden in het 38. Ed. 3. 1. so souden het blijken dat de Konink, die het Coninkrijk in so een staat wilde stellen, daar door sijn Coninklijk ampt en Digniteyt ter zyde stelt, wanneer hy sulke intentien voortset. Die Statuut zegt, dat door de magt, die de Paus in het Hof van Romem, en de Dependentes des selfs oeffenen, de goede oude Wetten, Costuymen en Vryheden des Rijks leer gekrenkt, beschadigt, en geconfundeert, de Kroon vermindert, de schatten en rijksdommen des Coninkrijks weggevoert, de inwoonders en onderdanen des Rijks verarmt en ontruft, en de Groten, en de Gemeente in lighaamen en goederen beaandeelt wierden. Daar kan dan sekerlijk geen twijffel meer over wesen, of de Conink eenige Coninklijke Prerogative heeft, die hem magt verleent om de executie deser Penale Wetten te verhinderen, waar door het Coninkrijk belet werd van in soo een verlooren staat te vervallen; of onder pretext van de vryheit der Conscientie, voor de Roomsche Prieesters en Uytgelondene, en haere practijken, vermogen te verwerven, waar door sy al het onheyl dat sy kunnen, sullen uytwerken tegen de gene, die het Coninkrijk van sulke elenden poogden te verlossen.

Uwe Hoogheden mogen absoluut versiekert zija, dat de Conink niet ageert uyt kragt van het Engelsche Coninklijk ampt of Prerogative, wanneer hy autoriseert datter dagelijks verraad gepleegt werd tegen het Rijk, volgens de Statuut van 13. Elis. 2. De gene die eenige Absolutie of Reconciliatie te Romem door des Paus autoriteit, of eenige sijner Prieesters (t welke de Conink geduurig licentieert en autoriseert) geven of ontfaenge, die zyn verklaert voor hoge verraders van den Conink en het Rijk: en buyten twijffel, sulke verradersyen, waer tegen door een Statuut des Rijks is verklaert, zijn schadelijkheden en onheyle in den hoogsten graat: en het is het Coninklijk ampt aanbetrout om deselve te prevenieren

en te straffen; en het strijd directelijk tegen des Conings officie, dat hy sich magt aanmatig om sulke misdadea te autoriseren en licentieren.

't Is ontwijffelbaer, dat geen Konink van Engellant oit magt heeft gehad, om Officien te vergunnen aan persoonea, die tot het bekleeden der selve onbequaam geoordeelt zyn door positive en directe Acten des Parlements, tot dien eynde gemaakt, en verklaert te zyn voor des volks securiteyt: en niet te min heeft de Konink de meeste ampten des Rijks in handen van sodanige persoonea gestelt, die onbequaam verklaert zyn.

Het is immers zo zeker, dat het noyt in de magt onser Coningen heeft gestaan, om na haer wil eenige der Onderdanen uyt de besittinge te stoten van die interesten en profijten, welke zy voor haer leeven lang hadden verkregen; nog ook aan iemand Commissie te geven, om zyne onderdanen finalyk te oordelen in criminele of civile zaken na haer discretie, sonder eenig regard op de Wetten, Costuymen en Privilegien des Rijks.

Desen vele andere magten die de Coning pleegt, welke wy aan U Hoogheden zouden kunnen noemen, zyn niet de werken van een Engelsche Wettelijke Monarchy, maer een geassumeerde Despoticale of overheerde magt over de Persoonea, Vryheden en Interesten deser Onderdanen; even als of hy alleen de alderopperste eygendom van alle hare Persoonea en Interesten besat; het welk in alle civile Regeringen alleen de wettelijke Wetgevers toekomt; en gelijk als of het volk van Engellant alles wat sy hebben, maar alleen van sijn wille behielden, en geen regt en Interest hadden in haere Wetten, Costuymen of Vryheden, noch dat haer eenige Justitie toequam, om het voordeel der selver te eyschen.

Niets kan strakken tot vervulling van sijn Majesteyts renuntiatie der getrouwigheden en verbintenissen aan het Engelsche Coninklijk ampt, dan alleen dat hy sig aanmatigt (gelijk hy nu actuelijk doet) om de Steden en Burgten alle haere Costuymen, Privilegien en vrye electie haerder Magistraten te onneemen, die aan haar nogtans expresselijk zyn geconfirmeert door het *Groos Chartier*, en veel andere Wetten; en dat hy de rest des volks berooft van haer vryheit om sulke persoonea te verkiesen als t haer belieft, volgens de Statuuten, die met haer consenteeren tot

de Wetten, die haar van hare Goederen en levens verskeren: Gelijk hy verklaart heeft dat sijn wil en voornemen is, en gelijk hy ook dagelijks doet; waar door dan de oude geregtige en vrye Engelsche Regering openbarelyk en volkomentlyk zal gedissolveert zyn, en de Engelschen zullen niet meer regt hebben tot haar Goederen, Vrouwen of Kinderen, of haar levens.

Daar zal dan geen Wettelijke Engelschen Monarchy in Engeland zyn, die door de Wetten de hoge Koninklijke Prerogatie zyn aanbetrouwt, tot gezamentlijke veyligheyt van de Koning ende Onderdanen; die haar zelve bekennen door een eed verbonden te zyn om de Constuymen, Wetten, en Vryheden de Rijks te maintineeren; en gestadig zorg te dragen voor de onpartijdige executie der Wetten: en dus doende zal een yder een gelijk en eenwig regt hebben op alles, wanneer de Wil van desen Konink, en sijn Paaps geweld daar van sal dissonneeren, en dat maar alleen so lang, als 't hem sal believen, om in de selfde sin, en met het selfde geweld te continueeren.

Het is met bloedende herten, dat wy in dat blykbaar uysterste van oppressie en gevaar om de hulpe van Uw Hoogheden bidden, om de Regten der Kroon en deses Rijks te defenderen.

Uwer Hooghedens Regt om deselve, mitfgaders de Wettelijke Monarchy en Regering volgens onse oude Costuymen, Wetten, en Vryheden, te defenderen, kan niet in twyffel werden getrokken, op dat daar door de Penale Wetten tegen de Usurpatien des Paus, en de later Wetten voor de Reformatie onser Religie van 't Pausdom: beveyligt, en de speciale Costuymen en Privilegien der Steden en Burgeren, so wel als de generale Costuymen des Koninkrijks bewaart mogen werden. Dewijle onse Costuymen en Wetten Uw Hoogheyt alleen stellen tot de naaste regte Expectant der Engelsche Kroon, indien der geen Prins sal geboren werden, *Rege etiam veniente*, alwaar 't dat de Konink al sijn vermogen aauwende om U te verhinderen.

Indien elk toelaat dat deseive verdestruert, of misbruykt, en van geen verder kragt geoordeelt werden, dan het de Konink door sijn Regters en Hoven, en al sijn magt die hy in 't Rijk bezit, zal believen; zo is U Hoogheyt eysch en regt van de verwagtinge der Kroon, desgelijks vernietigt en ter zijde gestelt: en de

geheele arbitrale Magistrature die sijn wille een dienst staat, en alle sijn Paapsche kragten, vreemdelingen en ingeboorenen, sullen door haar Interest en een qualijk bestierde consciencie, verpligt zyn om sich tegen U Hoogheyt eysch te stellen. Door de Wetten en Costuymen van Engeland, sal der inder daad, in die stand, waar toe de Konink het Koninkrijk heeft gebragt, geen wettelijke Magistraat of Regeringe in wesen, en in 't gebruyk zyn; waar toe haar Koninklijke Hoogheyt immediatlyk succedeeren kan, volgens de Wetten en Costuymen van ons Land; maar het Rijk sal een verwarde meenigte volks zyn, en de sterkte sullen de andere na haar believen konnen onder brengen.

Gelijk U Hoogheden een regt hebben om de Regering te behouden door uw groot Interest dat gy daar in hebt, so hebben al het volk een ontwijffelbaar regt om uwer Hoogheden hulpe en onderstant daar in te verzoeken; en het is een van haar principaalste pligten der Christelijke Religie, en het zal een van de beste uytwendige betooningen van haare liefde tot God en Jesus Christus zyn, dat zy U Hoogheden assisteren in alle uwe regtvaardige wegen, defendeerende haar regtvaardige civile Regeringe, 't welk door God is ingestelt tot preservatie der geregtigheyt onder de menschelijke Societeyten.

Menschen die haar Naasten en haar Land lief hebben, gelijk de Christelijke Godsdienst beveelt, behooren niet zorgeloos noch ongodsdienstelyk toe te laten, dat haar civile Regering, haare Wetten, en al haare Regten en Interest, het welk haar Landslieden daar door genieten, voor haar selven, en haar nakomelingen, door iemants wille superstitie of staat-zucht zoude verdestruert werden.

Iemant die in 't eerst een Wettelijke supreme Magistraat was, en gehoorzaam behoorde te werden, indien hy soo had gecontinueert, alwaar 't dat hy particuliere personen seer had verongelijkt, kan de qualiteyt en het gebruyk van een Wettelijke supreme Magistraat afwerpen, en een destructieve magt van alle Wettelijke hoge Ampten en Officien exerceeren: en dan ontbloomt hy hem selven van dat Ampt, en hoge bedieninge van een Wettelijke Overheyt, dewelke volgens de Wetten van God en het Koninkrijk moeten gehoorzaamd werden.

De oude Koningen van Engeland erkennen, her

het regt des volks om haar vrye Regeeringe te bewaren, indien der iemant van de Koningen selfs oneerlijck wilde afgeftaan hebben van de rechten der Kroone en des Rijks; als blijkt uyt de Brief van Hend. I. aan de Paus; en die Grootte Vorft Edu. I. wanneer de Paus op diergelijke occafie magt pretendeerde, fchreef aan hem niet alleen op de zelfde voet als Hend. I. maar met fijn confent wierden der oock Brieven aan den Paus Bonifacius, door de Lords en de Gemeente in 't Parlement gefchreven; waat in fy den Paus fcyden, dat fy met eede verbonden waren om haar vryheyt, costuymen, en oude Wetten te onderhouden en befchermen, en dat fy die fouden mainteneeren met alle haar kragt en vermoogen, en dat fy noyt fouden, konden of vermogten toe te laten dat de Konink, alwaar dat hy 't doen woude, eenigfius fich onderwond om iets te doen dat de Paus begeerde, het welk tegens haar Costuymen ftreed; dewijl dat tot destructie van het Reght der Kroon van Engeland, en de Koninglijke waardigheyt, tot fubverfie van de Statuyten des Rijks, en tot prejuditie van haar oude vryheden en wetten fouden ftrecken.

Dewijl dan U Hoogheden een ontwijfelbaar regt hebben, om u tuffchen den Konink en ons, om u eygen selfs en des Koninkrijks willen, te interponeren, * om onse oude Wettelijke Regeeringe te behouden, en in 't byzonder onse Wetten voor de Reformatie onfer Christelijke Religie, foo verfoeken wy ootmoediglijk, dat U Hoogheden, behalven de voorige eyfch ontrent de gefupponeerde Prius, het U Hoogheden oock magh gelieven te eyfchen, en onverfettelijk daar op te blijven ftaan.

Dat de oude vrye Regeeringh van Engeland alleenlijk volgens haar oude Costuymen ingefteld, of door 't Parlement geapprobeert, aanftonds magh werden herfteld in alle gewelten van 't Koninkrijk, dat is, dat de Rechten der Kroon en vryheyt des Rijks terftond gevindiceert mogen werden van alle de fubmissien die publijk aan den Paus fijn gefchied, door de tegenwoordige Koning, tot onteering en vernederingh der Engelfche Kroon en 't Rijk, en ontfagen van alle de pretensien, die de Roomfche Kerk maakt van eenige magt in Jurisdicctie hoedanig die ook zy, te hebben over de Christenen of Kerk van Engeland.

Dat alle de Wetten die nu in kraght fijn te

* *Rol. Parliam.* 28. Ed. 1. *Ziet Cooks Inflit.* 2. fol. 98.

gen de admiffie der Kanons en Jurisdicctien van Romen, tegen onse costuymen en Wetten, en tegen de handhavers der felve, aanftonds ter behoorlijke executie werden gefield; en dat alle de fufpensien daar van, of difpensatiën daar over, fonder de autoriteyt des Parlements, nulen van geender waarde verklaard werde.

Dat de oude costuymen, Vryheden en Privilegien der Stad Londen, en de geheele form en cours van des selfs Regeeringe aanftonds herfteld werde, alsoo de costuymen daar van een gedeelte van gemeene Wet van Engeland is, en dat hare Vryheden volgens het groot Charter en veele Acten des Parlements werde, en dat de costuymen vrye verkiefinge der Magiftraaten, en alle de Privilegien van alle de Steden en Burgten van Engeland, door het groot Charter en andere Wetten geconfirmeert, behoorlijk werden herfteld.

Dat Wettelijke Officieren fo civile als militaire, in alle de Magiftraats-ampten, en Commandementen door 't geheele Koninkrijk, vast gefield werden.

Dat alle Commissien hoedanig die ook zijn, waar door eenige maght van discretie over de Perfoonen of 't Intereft der Onderdanen, ftrijdig tegen de Wetten en Costuymen van Engeland is vergunt, en infonderheyt de commissie voor Ecclesiasticalc affaires, met des selfs monstreufe *non obfiance* van alle onse Wetten, aanftonds gerevoceert, en nul van geender waarde verklaard werde.

Dat de Vryheyt der Verkiefingen, welke het Fondament der Regeeringe is; behoortlijk gevindiceert en alle de snoode preingegementen om te verkiefen en stemmen, foo als de Konink het wil hebben, gerevoceert en gerenuceert werden.

Dat het Koninkrijk, fo dra als 't mogelijck is, mag werden herftelt tot de capaciteyt van een Wettelijk Parlement te houden, in foo een forme en maniere als het de wetten vereifchen; op dat door de hulpe desselfs de civile Regeering geflabileert, en alle gewelt en arbitrale macht ten uytterften mag vernietigt werden.

Wy bidden Uwer Hoogheden vergiffenisse, dat wy met nederigheyt aen U Hoogheden verder offereren, dat tyden en toevalen altijd veranderingen in de nuttelijkheyt der Wetten hebben gemaakt, en dat het zo met onse Penale Wetten, die tot Uniformiteit in de belijdenisse des Geloofs en der uytwendigen

gen Godsdienst zijn gemaakt, is gegaen: Vier van onse achter-een-volgende Parle-
menten bemerkten het misbruik deser Wet-
ten, en het onheyl dat daer door over Con-
scientieuse Christenen quam, en zy verklaer-
de haer intentie om haer te verlichten en te
helpen, indien de Konink het had willen toe-
laten; en echter poogden sy om de executie
daer van te beletten, en begeerden dat de
Vryheyd der Conscientie, die de Christenen
toekomt, mogt vast gestelt werden.

In desen reguarde, en om de subversie der
geheele Regeeringe die sedert is geschied, zo
behoors de nootzakelykheyt en de Liefde de
kragt van Wetten te hebben, om de Executie
van eenige dier Wetten voor Conformiteyt te
verhinderen, tot dat die zaken door een Par-
lement zijn vast gesteld.

Wy bidden U Hoogheden daerom ootmoe-
diglijk, dat zy als een noodwendige zaak
procureeren, dat niemant lastig gevallen mag
worden, voor en aleer een Wettelyk Parle-
ment sal hebben geresolveert ontrent dit ge-
val, van de belydenisse des Geloofs, in boe-
ven-natuurlijke zaken, of de uytwendige ex-
pressie der aanbiddinge, zo ver die alleen Go-
de raakt, en niemant/op aerde daer door ver-
ongelykt werd in Lighaam, goederen, of
goede name, maar dat haer eygen zielen in-
dien sy misleyd zijn, daar van alleen de scha-
de dragen.

Wy onderwerpen nu ons selven, en alles dat
hier in is vervat, onderdaniglijk aan de Wys-
heyd, oprechtigheyt, en liefde van Uw Hoog-

heden, en sullen den rechtvaerdigen en gro-
ten Godt bidden dat hy uwe edele zielen ver-
vulle met volmaakte liefde en wijsheyd, en
alle de schitterende deughden die bequaam
zijn om in de hoogste Thronoen en Machten
die de Son oyt bescheenen heeft, uyt te blin-
ken.

*Mijn Heer, het Caratter dat wy van Uw
waarde hebben, verskert ons van uwe ge-
trouwigheyt, om de Ingestootene aanstonts
over te leveren aan sijn Hoogheyd de Prin-
ce van Orangie, of by sijne absentie aen haer
Konincklijcke Hoogheyd de Princeesse Wy-
derfden deselve aen de Post niet vertrouwen,
en hebbense daerom door een expresse geson-
den, waer door se misschien te langer sal
onderwege zijn. De Bode heeft alleen order
om se aen een van Uwe Dienaers af te ge-
ven, en wy betrouwen ons op uw opregh-
tigheyt; en verblijven*

Mijn Heer,

*Uwe Ootmoedige Dienaers, die gy
hier na misschien sult kennen.*

Aan Monsieur, Monsieur
B E N T I N G.

In den Hage.

E Y N D E